

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

2 ■ 2000

GRUX

Kun läheinen muuttuu
UHKAKSI

DIAKONIA JA
LÄHESTYMIS-
KIELTO.
SIVUT 38-39.

VASTAAVA TOIMITTAJA

Jukka Huttunen
(09) 150 2466. Sähköposti:
jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

TOIMITUSKUNTA

Jukka Huttunen, past. (pj.)
Leena Huovinen, korkeakoulupastori
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Meri Tirroniemi, diakoni
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.inet.fi
Postisiirtotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
Sähköposti:
timo.saarinen@pelagus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniaityöntekijöiden liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653. Sähköposti:
heli.meinola@pappisliitto.inet.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
Sähköposti: kanttori-urkuriliitto
@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Osallistumisen oikeus

Monien asioiden kohdalla minulla olisi jotakin sanottavaa, huomautettavaa, joskus kritisoi-tavaakin. Aika harvoin kirjoitan yleisön-osastoon, keskustelupalstoillekin kynnys on korkeahko. Ja kuitenkin meille kirkon työntekijöille on osallistumisen oikeus. Ei siis velvollisuus.

Järjestöjen paikallinen toiminta, alaostot, ovat eräs osallistumisen muoto. Pidetäänhän niissä huolta ammattikunnan sisäisestä eheydestä, kehitetään työtä ja aika usein puretaan työn paineita. Ethän ole jättänyt alaostosi kokouksista pienistä syistä väliin! Sinä, tavallinen liiton jäsen, olet vastuullinen alaostosi toiminnasta. Saat avata siellä suusi tai olla hiljaa. Kunhan paikkasi ei ole tyhjä.

Kyse on kollegiaalisuudesta. Tämän numeron teema on alaostotoimintaa ja ammattikuntien sisäistä yhteyttä luotaava.

Papistolla on erinomainen osallistumisen paikka, kun kirkon korkeinta päätöselintä, kirkolliskokousta valitaan. Hyviä jäseniä taas valittiin. Mutta kun saa eteensä äänestysaktiivisuutta kertovat luvut eri hiippakunnissa tulee tosi murheelliseksi, vähän vihaiseksikin. On häpeällistä, että oman edustajakiintiön — kirkon omasta luonteesta nousevan kiintiön — omaavat papit eivät välitä nähdä vaivaa toimittamalla äänestyslippu lääninrovastille. Siinä eräs osallistumisen oikeus.

Sytä ja selityksiä passiivisuudelle esitetään. Muttei yhtään hyvää syytä. Jo kuuluu kujilla ja kaduilla »ettei pappien tarvitse omaa kiintiötä tai olla puheenjohtajana kirkoneuvostossa, kun ei edes äänestäminen kiinnosta».

Jukka Huttunen

Ps Kirkolliskokouksen vaalikäytäntö kaipaa pikaisia tarkennuksia, kun äänestystuloksen laskemiseen menee aikaa päivätolkulla.

Mihin järjestöjä tarvitaan?

Seurakuntien työntekijöitä ei voi pitää erityisen ammattiyhdistystietoisina. Tämä koskee varsinkin hengellisessä työssä olevia akavalaisia virkaryhmiä. Toisen kautta ei tietysti voi suureen ääneen valittaa, kun järjestäytymisaste on 90 %:n paikkeilla. Muutama ongelma silti nähtäköön ja tulkoon tällä palstalla kirjatuksi.

Järjestäytyminen kuuluu niihin suuriin vapauksiin, joista länsimaisessa yhteiskunnassa säädetään perustuslain tasolla. Samoin mahdollisuus jäädä järjestökoneiston ulkopuoliseksi on tietysti merkittävä vapausoikeus. Kysymykseksi tulee se, miten järjestön jäsen, alueellinen tai ammattilinen alayhdistys, työnantaja, koko yhteiskunta suhtautuu järjestöjen jäseniin ja ulkopuolisiin. Mitä ajatella toisaalta niistä, jotka kuuluvat ammattijärjestöön ja toisaalta niistä, jotka eivät halua tukea ammattillista järjestäytymistä? Järjestön kannalta asia ei tietenkään ole yhdentekevä, mutta ei ehkä laajemmastakaan näkökulmasta.

Kirkon työntekijät ovat tässä usein valinneet helpoimman ja yksinkertaisimman tien. Suurin osa kantaa oman kortensa kekoon vaikkapa vain jäsenmaksua maksamalla taikka sitten antamalla aikaansa yhteisten asioiden hoitamiseen. Mutta samalla monikaan ei pidä merkittävänä, osallistuuko vierellä työskentelevä ammattikuntansa järjestöllisten puitteiden luomiseen. Etenkin virkaan

tulevia uusia työntekijöitä on hyvä valistaa järjestöön kuulumisesta ja siihen liittyvistä ulottuvuuksista.

Järjestöön kuuluminen ei nimittäin ole vain yksilöllinen ratkaisu. Se liittyy ammattikuntien sisäiseen yhteyteen ja keskinäiseen yhteistyöhön, se liittyy siihen, haluammeko ajaa asioita yhdessä vai tyydymmekö olemassa olevaan. On tietysti sanomattakin selvää, että kollegiaalisuus, ammatti-identiteetti, työyhteisö ja ihmissuhteet liittyvät paljon muuhunkin kuin ammattilliseen järjestäytymiseen. Mutta joskus työkavereita voi katsoa myös sillä silmällä, ovatko he samassa yhteisrintamassa eivätkä ainakaan hajottajajärjestön rullissa. Sikäli kirkon kuviot ovat pieniä, että samaa ammattikuntaa varten ei kannata ylläpitää useampaa järjestöä. Myös ajatus kaikkien ammattikuntien yhteisestä järjestöstä kuuluu menneeseen aikaan, jos sinnekään.

Ammattiyhdistysten roolista on viime vuosina keskusteltu paljonkin. Joidenkin mielestä järjestöillä on meikäläisessä yhteiskunnassa liian suuri valta ja turhan merkittävä rooli. Toisten mukaan taas järjestäytyneillä palkansaajilla tulee olla keskeinen osa työsuhteeksyömyksissä ja asioihin vaikuttamisessa. Tämä keskustelu osoittaa ainakin sen, että ammattijärjestöön kuuluminen on myös yhteiskunnallinen valinta. Puolensa saa tietysti vapaasti valita, mutta hyvä on olla tietoinen siitä, että yhteiskuntamme merkittävä pilari rakentuu sen varaan, että työnantajat ja työntekijät ovat järjestäytyneitä. Pummilla matkustajat eivät ole ainakaan sankareita.

Viime vuosina järjestötoiminnassa ovat korostuneet ammatilliset, työn sisältöön, koulutukseen ja itsensä ja työyhteisöjen kehittämiseen liittyvät näkökohdat. Tämä pitää paikkansa erityisesti akavalaisessa kentässä, jossa työskentelee kirkkomme koulutetuin väki seurakuntatyön ydinalueilla. Näissäkin kysymyksissä toimijoita ja vastuunkantajia on toki paljon muitakin kuin ammattijärjestöt; päävastuu on kirkolla itsellään. Mutta viime vuosina on huomattu, että kyse on niin suurista asioista, että mikään taho ei tule toimeen vain omillaan. Järjestöt ovat verkottuneet osaksi sitä järjestelmää, jossa kirkkomme tulevaisuutta rakennetaan. Järjestöön kuuluminen ja järjestön valinta on tässäkin suhteessa muuta kuin vain yksilöllinen ratkaisu.

Järjestöön voi tietysti olla tyytymätön ja tyytymättömyyden aiheita on helppo luetella sekä edunvalvonnasta että ammatillisista näkökulmista. Mutta silloin voi kysyä, mitä on tehty tai mitä olen tehnyt järjestön tilan parantamiseksi tai uusien painotusten aikaansaamiseksi. Ainakaan kirkolliset ammattijärjestöt eivät ole sillä tavoin sementoituneita, etteikö varsin pienelläkin aktiivisuudella voisi päästä niihin pöytiin, joissa asioista päätetään.

Jäsenrekisteri ajan tasalle

Ajan tasalla oleva jäsenrekisteri on kaikkien etujen mukaista. Joten ilmoitathan liittoon mahdollisista muutoksista nimessä, osoitteesta, palkkaluokassa tai koulutuksessa. Työnantajan vaihtuessa tulee aina muistaa täyttää uusi valtakirja.

Sotapapit koolla

Niin kuin aikaisemmin on ilmoitettu, sodassa mukana olleet papit kokoontuvat Helsingissä perjantaina, maaliskuun 31 päivänä alkaen kello 11. Mukana ovat nykyiset sotilaspapit ja sotilaspapin tehtävistä eläkkeelle siirtyneet. Kokouspaikkana on Scandic Hotel International ja ohjelmassa on mm. seuraavaa:

Alkuhartausta, piispa Erkki Kansanaho

Ajankohtaista kirkollisesta työstä, kenttärovasti Seppo Aho-nen

Esitelmä, kenttärovasti Seppo Kangas

Esitelmä, kontra-amiraali Juhani Kaskeala

Keskustelua

Päätös, kenttäpiispa Hannu Niskanen.

Välillä on yhteinen lounas ja alussa ja lopussa kahvi.

Kirkollinen osasto lähettää henkilökohtaiset kutsut niille, joiden osoite on tiedossa, ja tiedon hinnasta ja ilmoittautumisesta. Se ottaa vastaan osoitetietoja puh. (09) 1810 111

Onhan kalenterissasi?

Papiston päivät 2000

24.-25.10.2000

Tampere-talossa

ESKO JOSSAS

Uuden sopimuksen kiemuroita

Uuden virkaehtosopimuksen keskeinen sisältö ja siihen johtaneet neuvottelut selostettiin edellisessä Cruxissa. Tässä jutussa palataan sopimuksen eräisiin keskeisiin kysymyksiin, lähinnä sellaisiin, missä on jotain uutta tai sovelletta-
vaa.

JÄRJESTELYVARAT

Kaikissa taulukoissa jätettiin pie-nehkö summa järjestelyvaroihin. R-taulukon alueella osa järjes-telyvarasta sovitaan paikallisesti (vain kirkon toimitalo), osa kes-kitetysti.

E-taulukossa neuvottelut käy-dään keskitetysti. Korotus tulee n. 20 kirkkoherralle eri suuruisis-sa seurakunnissa.

H-taulukkoon järjestelyvaraa jätettiin enemmän kuin muihin. Tällä menettelyllä haluttiin hoi-taa diakonia- ja nuorisotyön alu-eita. Nuorisotyön hinnoittelumuutos (H 26a:sta H 27:ään) toteutettiin jo sopimuksessa. Dia-koniatyön vastaava korotus hoi-detaan yksittäisinä kuoppakoro-tuksina. Neuvottelut käydään keskitetysti ja tulokseen pyritään vappuun mennessä.

Jonkin verran on tiedusteltu, miksi kaikki kuopparahat akava-laisessa kentässä suunnataan dia-koniatyöntekijöille, olisihan tar-peita ollut papistossa ja kantto-reillakin. Asiasta todella päätet-tiin neuvottelijoita sitovasti kir-kon neuvottelukunnassa. Siellä olevia Pappisliiton edustajia taas sitoi liiton hallituksen jo alku-syksystä tekemä päätös, että tällä kierroksella voidaan kaikki jär-jestelyvara suunnata diakonia-alueelle. Myöskään työnantajalla ei ollut mitään tällaista keskittä-mistä vastaan.

Seuraavilla sopimuskiirroksil-

la lienee sitten muiden työnteki-jöiden vuoro, sikäli kuin järjeste-lyvaroja on.

PAIKALLINEN TOIMINTA

Viime vuosien suuria sopimusky-symyksiä on ollut paikallisesti päätettävän palkantarkistamisle-mentin luominen. Kyseessä eivät ole mitkään paikallistason kuop-paneuvottelut, vaan mahdollisuus tarkistaa palkkausta, jos viran-haltijan tehtävät muuttuvat ja lisääntyvät. Tällaisessa tilantees-sa paikallistoiminnan piirissä ole-vat seurakunnat voivat itse päät-tää palkankorotuksista ilman, että sopijaosapuolilta tarvitsee kysyä mitään. Hyvää henkilöstö-hallintoa tietysti on, että viran-haltijoita edustavat luottamus-miehet ovat mukana prosessissa; he voivat olla myös asiassa aloit-teellisia omassa seurakunnassaan.

Paikallinen toiminta on rajat-tu vain tiettyihin seurakuntiin, sellaisiin suuriin tai keskisuuriin seurakuntiin, joissa on arveltu olevan henkilöstöhallinnollisia mahdollisuuksia ja resursseja asi-oiden paikalliseen hoitamiseen.

Paikallistoiminnan piirissä ovat seuraavat seurakunnat ja yh-tymät:

a) kirkkohallitus ja tuomioka-pituli;

b) Helsingin, Espoon, Turun ja Kaarinan, Tampereen, Van-taan, Oulun, Lahden, Kuopion, Porin, Lappeenrannan, Vaasan, Joensuun, Hämeenlinnan ja Van-ajan, Porvoon, Kokkolan, Pietar-saaren seudun (Pedersörenejdens kyrkliga samfällighet), Uudenkau-pungin, Tornion sekä Kirkkonu-men seurakuntayhtymät ja niihin kuuluvat seurakunnat; sekä

c) Rovaniemen, Rauman, Hyvinkään, Kajaanin, Lohjan, Imatran, Kouvolan, Järvenpään,

Seinäjoen, Savonlinna-Säämin-
gin, Nurmijärven, Tuusulan, Rii-
himäen, Keravan, Iisalmen, An-
jalankosken, Lieksan, Hollolan,
Raision, Vihdin, Salo-Uskelan,
Varkauden ja Kuusankosken seu-
rakunta sekä Mikkelin tuomio-
kirkkoseurakunta, Jyväskylän
kaupunkiseurakunta ja Jyväsky-
län maaseurakunta.

Muissa kuin tässä luetelluissa
seurakunnissa palkka-asiat tulee
siis hoitaa entiseen malliin eli
mahdolliset palkantarkistusesi-
tykset edelleen tehdään Kirkon
sopimusvaltuuskunnalle ja ao.
järjestykseen. Paikallinen toiminta
ei luultavasti enää laajene tästä
pienempiin seurakuntiin.

Paikallinen palkantarkistus-
mahdollisuus ei koske millään
tavalla työnantajavirkamiehiä eli
kirkkoherroja ja talousjohtajia.
Se ei myöskään tällä erää vielä
koske kappalaisia, seurakuntapas-
toreita eikä kanttoreita, koska
heidän paikkansa tuomiokapitu-
lin alaisuudessa ja/tai tuomioka-
pitulin osuus virantäytössä tuo
tässä mukanaan hallinnollisia tai
jopa teologisia esteitä. Sopijaosa-
puolilla on kuitenkin tarkoitus
yhdessä selvittää, ovatko tällai-
set esteet jatkoa ajatellen ylitet-
tävissä tai kierrettävissä.

ASTUULISÄ

Vastuulisä on ollut sopimuksessa
yksi paikallisesti (kaikissa seura-
kunnissa) käytettävissä oleva vä-
line palkita viranhaltijaa silloin,
kun tälle tulee jokin erillinen
tehtävä tai projekti, joka on tar-
koitettu jatkumaan vain määrä-
tyn ajan. Tämä sopimuskohta ei
perusteissaan muuttunut. Sen si-
jaan vastuulisän suuruus määri-
tellään uudella tavalla. Se on
enintään 7 prosenttia viranhalti-
jan varsinaisesta palkasta (aikai-
semmin vastuulisä laskettiin al-
kupalkasta).

LEIRITYÖAIKAHYVITYS

Sopimusneuvotteluihin lähde-
tässä järjestöt painottivat voimak-
kaasti jonkinlaisen liikahduksen

aikaansaamista leirivapaa -kysy-
myksessä. Ongelmaksi koettiin
erityisesti se, että lyhyistä alle
neljän vuorokauden mittaisista
leireistä ei ollut mahdollista saa-
da minkäänlaista leirityöaikahy-
vitystä. Työnantajan kannalta
ongelmana oli se, että jokainen
liikahdus tässä asiassa merkitsee
suuria kustannuksia, koska jokai-
sella lisää tulevalle vapaapäivällä
on aina hintansa, ainakin työ-
markkinaneuvotteluissa käytettä-
vä laskennallinen hinta.

Siksi päädyttiin ratkaisuun,
joka antaa seurakunnalle mah-
dollisuuden myöntää viikonlop-
puleirille (vähintään 36 tunnin
mittainen, perjantaista sunnun-
taihin kestävä leiri) osallistuneel-
le viranhaltijalle yhden vapaa-
päivän. Tämä on siis mahdolli-
suus, mutta ei velvollisuus. Sopi-
muspykälä on kirjoitettu siten,
että tällainen mahdollisuus on
yksilöllinen ja kutakin leiriä var-
ten erikseen päätettävä. Käytän-
nössä seurakunnan/kirkkoherran
lienee määriteltävä, millainen
linja tähän kysymykseen otetaan.

Kirjattakoon tämä sopimuspy-
kälän kukkanen kokonaisuudes-
saan ja soveltamisohjeineen tä-
hän:

181 § 3 mom. Milloin vä-
hintään 36 tuntia yhdenjaksoi-
sesti kestävä perjantai-, lauan-
tai- ja sunnuntaivuorokaudelle
ajoittuvan viikonloppuleirin olo-
suhteet ja siellä työskentelyyn
käytetty aika erityisen painavas-
ta syystä sitä vaativat, seurakun-
nan asianomainen viranomaisen
voi myöntää leirillä koko maini-
tun ajan työskennelleelle viran-
haltijalle/työntekijälle erityisenä
leirityöaikahyvityksenä yhden
vapaapäivän säännönmukaisena
työpäivänä. Vapaapäivää ei voi
korvata rahassa.

Soveltamisohje:

Vapaapäivän myöntämistä
harkittaessa on otettava huomi-
oon viranhaltijan/työntekijän
mahdollisuus viikonloppuleiriä
ennen tai sen jälkeen säännön-
mukaisina työpäivinä saada
muutoin riittävä virkistymisaika.

LIITTOJEN UDET JÄSENET

Pappisliitto

Varsinaiset jäsenet:

Etola, Arja, Lahti

Jarva, Ritva, Joutsenon srk

Jokilehto, Seija, Hämeenlinnan srky/

Hämeenlinna

Koivusalo, Jani, Simon srk

Komulainen, Markku, Pyhäjärven ev.lut.

srk

Launonen, Pekka, Kirkon koulutuskes-

kus

Lundström, Anders, Espoon srky/Esbo

sv. förs.

Niemelä, Vesa, Vähänkyrön srk

Ojell, Raija, Mäntsälän srk

Piippo, Jarkko, Leppävirran srk

Saarelma, Antti, Helsingin hiippakunnan
tuomiokapituli

Sammalkorpi-Soini, Kia, Nastolan srk

Tervo, Petri, Lapinlahden sr

Tomperi, Hannu, Ulvilan srk

Maisterijäsenet:

Inkala, Anna-Kaisa, Leppävirran srk

Kivineva, Artturi, Vimpelin srk

Viitanen, Maritta, Ohkola

Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Ahonen, Satu, diakonissa, Lahti

Davidsson, Anne, diakonissa, Helsinki

Emaus-Etindelle, Tuija, diakonissa,

Leivonmäen srk

Hietanen, Riikka-Sisko, diakonissa,

Keminmaan srk

Hjerpe, Marja, diakoni, Savitaipaleen srk

Jokela, Kirsi, diakonissa, Kauhavan srk

Kivistö, Minna, diakonissa, Lapuan tuo-
miokirkkosrk,

Kukkola, Jaana, diakoni, Pyhäselän srk

Lammela, Päivi, diakoni, Järvenpää

Lehmus, Katri, diakoni, Parkanon srk

Pelkonen, Jaana, diakonissa, Hollola

Pelkonen, Kirsti, diakonissa, Lahti

Rajala, Vuokko, diakonissa, Lahti

Räinä, Päivi, diakonissa, Oulun Diakonis-
salaitos

Silvasti, Hanna, diakonissa, Pattijoki

Suopanki, Marika, diakonissa, Lahti

Tarvonen, Rauni, diakoni, Pieksämäen
maalaisk.

Toivanen, Sirke, diakoni, Työväen sivi-
sliitto

Turunen, Ulla, diakonissa, Kuopio/Alavan
srk

Valkeavuori, Virve, diakonissa, Riihimäki

Vikström, Anna, diakoni, Turun srky/

Åbo svenska

Suomen Kanttori-urkuriliitto

Burgmann, Niels, Karis förs.

Gustafsson Burgmann, Lisen, Ingå förs.

Södö, Lisen, Jakobstads sv. förs.

KIRKON ELÄKEVASTUU

Eläke on ihmisen perusoikeus

Maailmanpankillla on eläkekysymyksessä ns. kolmen pilarin suositus:

Sen mukaan eläkejärjestelmän tulisi koostua pakollisesta, julkisesta ja verorahoitteisesta pilarista, toiseksi pakollisesta yksityisesti hallinnoidusta täysin rahastoivasta pilarista eläkesäästämistä varten ja kolmanneksi vapaaehtoisesta täysin rahastoivasta pilarista eläkkeiden täydennystä varten. Suo-
messä ensimmäinen pilari on kansaneläkejärjestelmä, jonka osuus eläkemenoista on n. viidennes, ja kolmas pilari vapaaehtoiset eläkkeet.

Eläkesäästämisen eli rahastoinnin hyvänä puolelana voidaan aina pitää sitä, että se johtaa suurempaan turvallisuuteen kuin ns. jakomalli eli »kädestä suuhun» eläminen. Koko valtakunnan tasolla kaikkien eläkejärjestelmien laajamittainen rahastointi johtaa alempaan korkotasoon, suurempaan pääomakantaan ja kansantuloon.

Jakojärjestelmän heikkous on, että siinä säästämiskannustimet puuttuvat. Kirkon päättäjiä silmät vähän raottuivat, kun vakuutustekninen tutkimus tilanteesta 1.1.1991 osoitti, että kirkon **eläkevastuu** oli n. 9,8 mrd mk eli yli 2 000 mk seurakunnan jäsentä kohden.

Kirkolliskokous hyväksyi osittain rahastoivan eläkejärjestelmän ja vahvisti vuoden 1991 eläkemaksuksi 21,5%, josta rahastoinnin osuudeksi peräti 1%. Seuraavana vuonna jo 2%. Mutta vuonna 1994 ohi kirkolliskokouksen rahastointiaste määrättiin 5%:ksi ja eläkemaksun suuruus yhdessä palkansaajan työeläkemaksun (3%) kanssa 28%:ksi. Rahastoinnin taustana oli syksyn 1992 tulopoliittinen sopimus. Työmarkkinakeskusjärjestöt sekä valtio, kunta- ja kirkkotyönantaja sopivat myös kirkon työeläkkeiden yhteisistä periaatteista (ks. Crux 5/1995).

MITÄ ON ELÄKEVASTUU

Syksyllä 1999 valmistui, vihdoin, toinen tutkimus kirkon **eläkevastuun suuruudesta**. Sen lähtötilanne oli 31.12.1996. Eläkevastuu tarkoittaa tulevaisuudessa maksettavien eläkkeiden nykyhetken diskontattua arvoa, korkoarvio 2,5 %. Eläkevastuu muodostuu kahdesta ryhmästä:

1. jo eläkkeellä olevien maksussa olevista eläkkeistä ja
2. työikäisten laskentahetken mennessä kart-

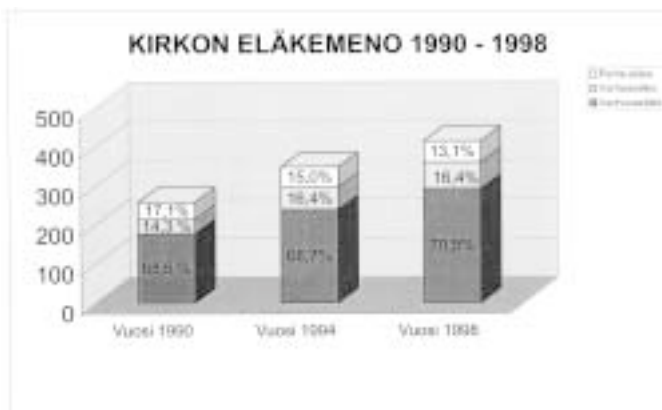
tuneista eläkkeistä.

Lopputulos: Kirkon vakuutustekninen eläkevastuu on 13,1 mrd mk. Kun kirkon eläkerahasto samanaikaisesti on noussut 2,2 mrd mk:aan, kattamaton eläkevastuu on 10,9 mrd mk eli n. 2 500 mk seurakuntalaista kohden.

Kuvasta 1 näkyy, että vuoteen 2002 saakka kirkon eläkemenon kasvu on maltillinen. Sen sijaan hälyttävämpää on, että erityisesti työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on noussut sekä lukumääräisesti, että menon osalta. Tilanteessa 1.1.1997 kirkon työkyvyttömyyseläkettä sai 2741 henkeä. Heidän keski-ikänsä oli 53,8 vuotta. Vanhuuseläkkeellä oli 7352 henkeä. Heidän keski-ikänsä oli 70,3 vuotta.

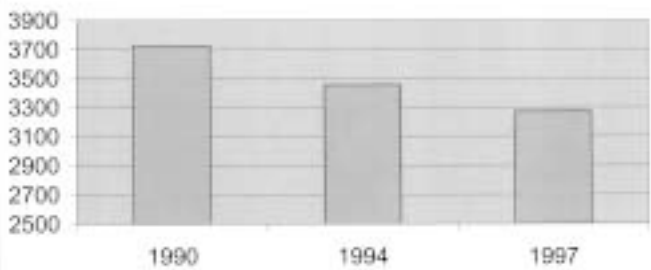

kuva 1

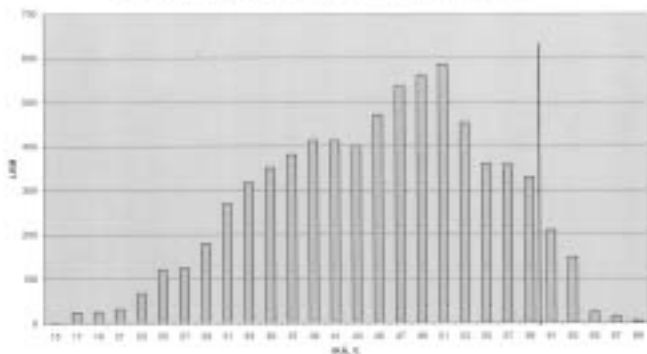
kuva 2

KIRKON VANHUUSELÄKKEEN SUURUUS DEFLATOITU VUODEN 1997 RAHAKSI

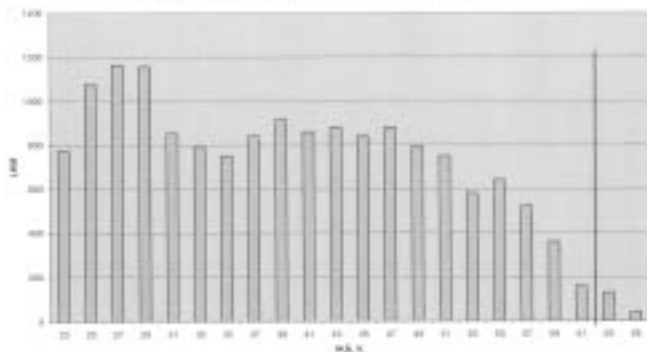
kuva 3

VUODEN 1997 ALUSSA PALVELUKSESSA OLEVAT IÄN MUKAAN

kuva 4

VUODEN 1987 ALUSSA VAPAAKIRJALLA OLEVAT IÄN MUKAAN

kuva 5

Kuvassa 2 näkyy, miten eläkemeno jakaantuu eri eläkeryhmien kesken. Kirkon maksama vanhuuseläke on ollut hyvin pieni ja sen suuruus on pienentynyt koko 1990-luvun. Tämä käy ilmi kuvista 3. Todennäköistä kuitenkin on, että vanhuuseläke tulee kasvamaan, koska nykyiset kirkon työntekijät tekevät kirkon palveluksessa aikaisempia työntekijöitä pitemmän työuran.

Kirkkohallituksen toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2000–2002 näkee kirkon ja seurakuntien talouden jatkuvan vanhaan malliin aina henkilöstön kasvua myöten. »Henkilöstön vähentämiseen joudutaan ainoastaan siinä tapauksessa, että valtion taholta kirkon tähänastiseen tulonmuodos-

tukseen puututaan merkittävällä tavalla.» Eläkemenoista taloussuunnitelma toteaa: »Suurten ikäluokkien alkaessa siirtyä eläkkeelle myös kirkon eläkemenot tulevat huomattavasti kasvamaan.» Mutta työnantajan eläkemaksuun (27%) kirkkohallitus ei esitä korotusta, samoin rahastointias- teeksi esitetään entistä 5%:ia »vaikkakin suunnitelmakauden lopulla rahastosiirto saattaa jäädä jonkin verran 5%:ia pienemmäksi.» Kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen logiikka on omaansa: On varauduttava menoihin tulopurasteita laskemalla.

MITÄ OVAT SUURET IKÄLUOKAT

Vuonna 2000 alkaa noin 400 sellaista uutta vanhuuseläkettä, joissa kirkon aktiivityöntekijä jää eläkkeelle. Vapaakirjalaisille lankeaa samalla noin 200 eläkettä. (Vapaakirjalla oleva henkilö on eronnut kirkon palveluksesta. Hän saa kirkon eläkkeen yhdessä muun työeläkkeensä kanssa.) Luvut ovat kaksinkertaiset 1990-luvun loppuvuosiin verrattuna. Parin vuoden kuluttua uusien aktiivien luku nousee yli 400:n ja vapaakirjalaisten lukumäärä asteittain tätäkin suuremmaksi. Kuvista 4 ja 5 käy ilmi tämä kehitys. Toisessa eläkeputken päässä kuollaan hitaasti ja kituliaasti.

MITEN TILANTEeseen tulisi VARAUTUA?

Ensiksi säästämisajatus tulisi ulottaa myös yksityisiin seurakuntiin. Niillä tulee olla riittävät omat pääomat — korvamerkittynä seurakuntien oma eläkerahasto, josta voi ammentaa. Tällöin ei pääkallonpaikan lipsahdukset heiluta paikallisia toimintaedellytyksiä.

Osa seurakuntien talouspäättäjäistä tosin edustaa sellaista näkemystä, että seurakuntien uusi laskentatoimi asettaisi rajoituksia seurakuntien omalle eläkerahastoinnille.

Toisin sanoen kirjanpidon muutoseikat olisivat esteenä järkevälle elämänmenolle. — Ei voi pitää paikkaansa!

Toiseksi kirkon eläkerahaston suuruustavoite tulee sitoa eläkemenoon.

Kirkon taloussuunnitelmassa päämääränä on kartuttaa rahasto vähintään palkkasumman puolitoistakertaiseen määrään eli 2,6 mrd markaksi. Eläkepolitiikan päämäärän tulisi kuitenkin olla, että kirkon eläkemaksu olisi lähitulevaisuudessa

kuva 6

sama kuin yksityisellä sektorilla, nyt se on n. 10 prosenttiyksikköä korkeampi. Eläkerahasto tulee niiden kerätä, jotka aikanaan saavat eläkkeen. Ei tule enää toistaa nykyistä tilannetta, jossa lapset maksavat isiensä laiminlyöntejä.

Kirkon eläkerahasto on karttunut suotuisasti. Kuvasta 6 käy ilmi, että vuonna 1990 rahasto riitti lähes yhden vuoden eläkemenoihin, vuonna 1994 saavutettiin kahden vuoden eläkemenojen taso ja vuonna 1998 oli säästössä yli neljän vuoden eläkemenoja vastaava summa. Eläkeasiantuntijat ovat eri mieltä, mikä on rahaston riittävä koko. Muutama vuosi sitten nähtiin, että rahaston tulisi vastata kuuden vuoden eläkemenoja. Tämän teorian mukaan kirkon eläkerahaston tulisi olla vuonna 2002 noin 3,1 mrd (3.100.000.000) markkaa.

Osa-aika-eläkkeen suosio kasvaa

Järjestelmälle lisää aikaa

Kirkon eläkejärjestelmään osa-aika-eläke otettiin heinäkuun alusta 1989. Tuolloin osa-aika-eläkkeen saajan alaikäraja oli 58 vuotta. Heinäkuun alussa 1998 tuli voimaan laki ikääntyvien työntekijöiden osa-aikatyö- ja osa-aika-eläkejärjestelystä (227/98). Siinä osa-aika-eläkeikarajaksi tuli koeajaksi 56 vuotta. Nytemmin koeaikaa on jatkettu vuoden 2002 loppuun. Tämä merkitsee, että vuonna 1946 syntyneet ovat vielä järjestelmässä.

Hallituksessa on valmistella esitys, että osa-aika-eläkkeen ansiokehykset väljenevät samoiksi kuin TEL:ssä ja kunnan eläkesäädöksissä. Toisin sanoen osa-aika-eläkkeelle siirtyvän henkilön ansiotulon on vähennettävä niin, että osa-aikatyön ansiotulo on vähintään 35 % (nykyisin 40%) ja enintään 70 % (60 %) aikaisemmasta ansiotulosta.

Osa-aikatyön määrää ja palkkaa ei kannata

suunnitella aivan kehyksen ylärajalle 70 %:ksi (60 %:ksi), koska osa-aikatyön palkan sopimuskorotukset ovat todennäköisesti suuremmat kuin ne indeksikorotukset, joilla korotetaan siirtohetkellä laskettua eläkepalkkaa.

OSA-AIKAEELÄKE EI VAIKUTA VANHUUSELÄKKEEN TASOON

Henkilön jäädessä osa-aika-eläkkeeltä vanhuuseläkkeelle, hänen eläkkeensä karttuu kolmesta eri osasta: kokoaikatyöstä, osa-aikatyöstä ja osa-aika-eläkkeellä oloajasta.

Esimerkiksi:

Henkilö on syntynyt 31.5.1944, tullut kirkon palvelukseen 1.6.1973, jää 50 %:sesti osa-aika-eläkkeelle 56-vuotiaana 1.6.2000.

Vanhuuseläke toteutuu 63 v. 8 kk:n iässä 29.2.2008. Eläkkeen tavoitetaso on 64 %; eläkepalkkaolettama 15.000 mk, jolloin täysi vanhuuseläke 9.600 mk.

Eläkelaskelma:

Kokoaikatyö 1.6.1973–31.12.1994,
eläkekarttuma 2,2 %, 21 v. 6 kk = 7.128 mk

Kokoaikatyö 1.1.1995–31.5.1999,
eläkekertymä 1,5 %, jolloin henkilö
täyttää 55 vuotta, 4 v 6 kk = 1.012 mk

Kokoaikatyö 1.6.1999–31.5.2000,
eläkekertymä 2,0 %, 1 v = 300 mk

Osa-aika-eläke (7.500 mk)
1.6.2000–29.2.2008, eläkekertymä 2,0 %, 7 v. 8 kk = 1.150 mk

Osa-aika-eläkkeellä oloaika (7.500 mk),
7 v. 8 kk x 2 % x 7.500 mk = 1.150 mk

Yhteensä 10.740 mk

Vanhuuseläke maksetaan tavoitetason suuruusena, 9.600 mk. Esimerkki osoittaa, että vanhuuseläke ei pienene osa-aika-eläkkeellä olon vuoksi.

Todellisuudessa lopullinen vanhuuseläke voi määräytyä automaattisen katkaisun perusteella. Toisaalta eläkeindeksin tarkistus vaikuttaa aina laskelmiin. Niin ikään palkansaajan eläkemaksun vähennyskerroin on vuodesta 1996 alkaen pienentänyt eläkepalkkaa.

JOILLAKIN TYÖNANTAJILLA ASENNEVAMMOJA

Osa-aika-eläkkeen tarkoitus on sanottu ikääntyvien työjärjestelylain ensimmäisessä pykälässä: »Jos työntekijä haluaa siirtyä osaan osa-aika-eläkkeelle tehdä säännöllistä työaikaa lyhyemmän ajan työtä, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. Työajan lyhen-

täminen toteutetaan työnantajan ja työntekijän sopimalla tavalla ottaen huomioon työntekijän tarpeet sekä tuotanto- ja palvelutoiminta.»

Lain tarkoitus on tukea ja suojella työntekijää. Lain perusteluissa tämä todetaan erityisen painokkaasti ja uutena asiana lakiin onkin otettu maininta työnantajan velvollisuudesta järjestää osa-aikatyötä. Laki ei kuitenkaan synnytä työntekijälle subjektiivista oikeutta vaatia lyhennettyä työaikaa. Laki kuitenkin asettaa työnantajalle ohjauksellisen velvoitteen etsiä mahdollisuuksia osa-aikatyön järjestämiseksi.

Lain soveltamisala on laaja. Se koskee TEL:n, LEL:n, VEL:n ja KvTEL:n sekä kirkon eläkelain piiriin kuuluvia työntekijöitä ja viranhaltijoita sekä heidän työnantajiaan. Lain taustana on joulukuun 1997 tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

Kirkon piirissä lakia sovelletaan kirjavasti. Monet työnantajat ovat kiitettävästi tehneet työntekijän kanssa sopimuksen osa-aikatyöstä siten, että työntekijä tekee osan samoista tehtävistä kuin aikaisemminkin ja saa palkan entisin perustein. Useissa hiippakunnissa tämä myönteinen järjestely koskee myös kirkkoherroja. Mutta on myös »toisenlaista ilmaa», huippuna Lapuan tuomiokapitulin ratkaisu, ettei piirikappalainen voi olla osa-aika-eläkkeellä. Samoin Tampereen ja Porvoon hiippakunnassa kirkkoherran osittainen viranhoito ei onnistu, mutta muissa hiippakunnissa onnistuu. Laki ei siis ole sama kaikille!

Vuorotteluvapaan vaikutus eläkkeeseen

Eläkepalkan laskenta muuttui vuoden 1996 alusta, kun laskentajakso piteni kymmeneen vuoteen. Vuoden 1994 alusta tuli voimaan ns. automaattinen katkaisu, jonka tarkoituksena on ehkäistä lähellä eläkeikää olevan viranhaltijan eläketurvan heikkeneminen. (Eläkkeen laskemista on selostettu Cruxissa 5/1995.) Tämän järjestelyn mukaan jos 54–62-vuotiaan viranhaltijan virkasuhde on kestänyt vähintään 10 vuotta työsuhte katkaistaan automaattisesti sen vuoden lopussa, jona hän on täyttänyt 54 vuotta tai myöhemmin sinä vuonna kun kymmenen virkasuhdevuotta on täyttynyt. Jos eläkeikään on alle kaksi kalenterivuotta, katkaisua ei tehdä.

Eläke lasketaan siis kahdella eri tavalla: automaattisen katkaisun perusteella tai ilman automaattista katkaisua. Suurempi eläke maksetaan.

Esimerkki:

Jos viranhaltija on syntynyt 1946 automaattinen katkaisu tehdään vuoden 2000 lopulla. Eläke-

palkkaan vaikuttavat vuodet 1992–1995, joista otetaan kaksi ansioltaan keskimmäistä sekä vuodet 1996–2000, yhteensä seitsemän valintavuotta. Vuoden 1995 jälkeisistä valintavuosista jätetään pois ne vuodet, jolloin ansiot ovat alle puolet kaikkien valintavuosien keskiarvosta, ei kuitenkaan enempää kuin kolmannes vuosista.

Jos henkilön vuorotteluvapaa on samana kalenterivuonna kestänyt vähintään 8 kk jää tällainen vuosi todennäköisesti pois. Jos vuorotteluvapaa jakaantuisi kahdelle vuodelle, esim. suhteessa 6 kk ja 2 kk on todennäköistä, että molemmat vuodet luettaisiin valintavuosiin.

Jos esimerkkihenkilö jatkaa työssään ja jää vanhuuseläkkeelle kesken vuotta 2010 hänen vanhuuseläkkeensä määräytyy kymmenen päättymisvuotta edeltäneen kalenterivuoden työansioista. Valintavuodet ovat 2000–2009. Eläke määräytyy samojen säännösten mukaan kuin automaattisessa katkaisussa. Suurempi eläke maksetaan.

Osa-aikalisä vaikuttaa eläkkeeseen samalla periaatteella kuin vuorottelukorvaus. Osa-aikalisääkään ei lasketa eläkepalkkaan, vaan ainoastaan osatyön palkka.

VUOROTTELUVAPAAKOEILU PÄÄTTY 31.12.2000

Vuorotteluvapaajärjestely toteutui 1.1.1996 alkaen yhtenä työttömien työllistämiskeinona. Vuorotteluvapaakoeilu päättyi kuluvan vuoden lopussa siten, että ennen vuoden vaihdetta tehdyt vuorottelusopimukset on toteutettava ennen 31.12.2001.

Työvoimatoimiston laatimaa vuorotteluvapaaesitettä saa työvoimatoimistoista ja liittojen toimistoista.

Muutoksia eläketurvaan

Lailla valtion eläkelain muuttamisesta 23.12.1999 (1229/99) on eläketurvaan tehty seuraavat muutokset 1.1.2000 alkaen:

YKSILÖLLISEN VARHAISELÄKKEEN (YVE) IKÄRAJA NOUSI 60 VUOTEEN

Nykyinen 58 vuoden ikärajan säilyttävät vuonna 1943 ja sitä ennen syntyneet. Samoin 58 vuoden ikäraja koskee niitä vuosina 1944–1946 syntyneitä, joilla oli oikeus ns. erityisen (ammattillisen) eläke-iän valintaan, mutta jotka eivät tätä oikeutta käyttäneet; tähän ryhmään kuuluvilla vuonna 1947 syntyneillä on ikärajana 59 vuotta.

Varhennetun vanhuuseläkkeen (VVE) varhennuskerroin jokaiselta kuukaudesta laski uusien eläkkeiden osalta 0,4 %:iin (aik. 0,5%)

Vähennys lasketaan siitä yhteensovitusta eläkkeestä, joka edunsaajalle on karttunut eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä. Esimerkiksi kahden vuoden varhennus merkitsee 9,6 %:n alennusta eläkkeeseen. Alennus on pysyvä.

Oikeus saada varhennettua vanhuuseläkettä alkaa aikaisintaan viisi vuotta ennen vanhuuseläkeikärajan täyttymistä.

Pätkätöistäkin eläkettä

Kirkon eläkelain soveltamisalaa on laajennettu 1.1.1998 lukien (1372/97) siten, että myös lyhyet työsuhteet tuottavat kirkon eläkettä. Käytännössä eläkettä kertyy aina lyhyistäkin sijaisuuksista ja esimerkiksi toimituspalkkioista. Sen sijaan luento- ja kokouspalkkiot jäävät vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle, koska niiden ei katsota tapahtuvan virka- tai työsuhteessa. Kirkkohallitus hoitaa pätkätöidenkin osalta kirkon henkilöstön eläketurvan.

Suomen Kanttori-urkuriliiton liittokokous Kauhavalla 5.–6.6.2000

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus kutsuu jäsenistön Kauhavalla 5.–6.6.2000 pidettävään sääntömääräiseen liittokokoukseen. Liittokokouksessa käsitellään liiton sääntöjen 10 §:n mukaiset asiat.

Liittokokousilmoittautumiset tulee tehdä liiton toimistoon **perjantaihin 28.4.2000 mennessä**. Kaikille ilmoittautuneille lähetetään kokousmateriaali etukäteen.

Liittokokous pidetään Kauhavan uudistetussa seurakuntatalossa. Valmisteleva kokous alkaa maanantaina 5.6. kello 16 ja varsinainen liittokokous tiistaina 6.6. kello 10. Maanantai-illan ohjelmalla on urkujen esittely ja iltamusiikki Lapuan tuomiokirkossa.

Kokousedustajilla on mahdollisuus yöpyä 4.–6.6. Kauhavan Yrittäjäopistolla hintaan 160 mk/vrk/hlö kahden hengen huoneissa (sis. yöpymisen ja aamupalan).

Läsnäolo ja äänioikeus

Kaikki liiton jäsenet — myös opiskelijat — ovat tervetulleita liittokokoukseen. Kullakin varsinaisella jäsenellä on kokouksessa yksi ääni. Kokouksesta poisjäävä jäsen voi valtakirjalla valtuuttaa toisen varsinaisen jäsenen (ei kuitenkaan hallituksen jäsentä) käyttämään äänivaltaansa. Yksittäinen jäsen voi valtakirjalla edustaa enintään 30 muuta varsinaista jäsentä.

Aloitteet

Liittokokouksessa esille otettaviksi tarkoitetut asiat on sääntöjen 10 §:n nojalla lähetettävä kirjallisesti hallitukselle **6.5.2000 mennessä**.

Suomen Kanttori-urkuriliitto r.y:n hallitus

Valtakirjamalli

VALTAKIRJA SKUL:N LIITTOKOKOUKSEEN 2000

Valtuutan (nimi) _____

tai hänen varamiehensä (nimi) _____

edustamaan itseäni Suomen Kanttori-urkuriliitto — Finlands Kantor-organistförbund r.y:n liittokokouksessa Kauhavalla 6.6.2000.

Päiväys _____

Allekirjoitus _____

Nimen selvennys _____

Pappi ja hänen työtoverinsa

Paristakin viimeksi kirjoittamastani Puheenjohtajan palstalla -artikkelista olen saanut melkoisesti palautetta kanttoreilta sekä diakoniatyön- ja nuorisotyöntekijöiltä. Monet papitkin tuntuvat näitä puheenjohtajan mietteitä lukevan. Itse asiassa en liene saanut pitkän kirjoittajan urani aikana milloinkaan ennen yhtä paljoa palautetta. On tullut kiitoksia ja moitteita. Tunnesävyt ovat vaihdelleet syvästä kitkeryydestä suureen iloon. Toivon, että mielenliikettä olisi syntynyt myös paikallisissa työyhteisöissä. Siihen omilla kannanotoillani ennen muuta pyrin. Ilolla otan toki itsekin kaikki kommentit vastaan. Yhteystiedot löytyvät Cruxin joka numerosta.

Pappisliiton puheenjohtajana olen ottanut kantaa nimenomaan papin näkökulmasta. Sehän on tehtäväni. Samalla kun pyrin huolehtimaan oman ammattikuntani tarpeista ja pitämään esillä kirkkomme uskon liittyvän pappisviran (ei papin viran) erityisaseman, olen osaltani yrittänyt nähdä koko kirkollisen työyhteisön tarpeet. Tämä mielestäni korostui mm. kuluneen vuoden sopimusneuvotteluissa. Vakaasti uskon, että pappi voi hyvin siellä, missä koko työyhteisö voi hyvin.

Vaikka seurakuntienkin työssä eri ammattikunnat muodostavat omat porukkinsa, meitä työtovereita ryhmittävät monet muutkin tekijät kuin ammattitukinto ja tehtäväkenttä. Joka porukassa on helposti ja vaikeasti lähestyttäviä. On yksinäisiä puurtajia ja yhdessä tekijöitä. On suoria ja kieroja,

innostuneita ja tymppiintyneitä, sulavakäytöksisiä ja kömpelöitä. Kirkkomme perussanomankin me näemme ja sisäistämme kovin monella eri tavalla. Jos ryhmittelyä haluaa tehdä, voi joka seurakunnassa saada kokoon monta eri vaihtoehtoa.

Ryhmittelyillä on tiettyissä tilanteissa oma arvonsa. Toisinaan ryhmittely, miten se tehtäneenkin, kätkee sisäänsä myös arvostuksia; hyvä tai huono, tärkeä tai toissijainen. Inhottavin ja vahingollisin ryhmittely on aina silloin, kun sitä ei tohdita sanoa ääneen.

Ryhmitellä me osaamme, mutta osaammeko löytää ja nähdä yhteisyyden. Omia ajatuksiani on tässä kohden selkeyttänyt Tampereen alueterveyslaitoksen organisaatiopsykologi Pekka Järvinen. Hän kuvaa (kirjassaan Esimiestyö ongelmatilanteissa) eri ammattiryhmistä koostuvaa työyhteisöä rakennuksena. Sen kivijalkana on selkeä, yhteisesti työstetty ja hyväksytty näkemys organisaation perustehtävästä. Seurakunnassakin jokaisen on tiedettävä, mitä varten kirkko on olemassa. Yhä uudelleen on palattava tarkistamaan, teemmekö työtä perustehtävän toteuttamiseksi. Jokaisen on kysyttävä, miten minun työni liittyy osana perustehtävään.

Toimiva työyhteisö rakentuu kivijalan päälle muutamista tärkeistä tukipilareista. Pekka Järvinen nostaa esiin kuusi tukipilaria. Nämä ovat työntekoa tukeva organisaatio, työntekoa palveleva johtaminen, selkeät töiden järjestelyt, yhteiset pelisäännöt, avoin vuorovaikutus ja toiminnan jatkuva arviointi. Sekä kivijalka että tukipilarit ovat kaikille koulutuksesta, tehtävästä tai ammattiryhmästä riippumatta täysin samat. Siitä syntyy yhteisyys. Sen kautta työyhteisö voi hyvin. Yhdenkin tukipilarin rapautuminen, kivijalan liikkumisesta puhumattakaan aiheuttaa ongelmia.

Seurakunnassakin tulee lähteä siitä, että jokaisen ammattikunnan edustajat ovat oman työnsä parhaat taitajat. Sellaisina heidät on palkattu. Sellaisina heidän työtään tulee arvostaa. Ammatitiosaamisen tulee näkyä myös käytännön työssä. Seurakunnassa ei voi esimerkiksi olla kahdenlaisia tapaa saada diakonia-avustusta; normaalia tietä diakoniatyöntekijän kautta ja kiertotietä kirkkoherran puheilla käyden. Vastaavan esimerkin voisi ottaa kymmenistä muista tilanteista ja kaikkien eri työntekijäryhmien väliltä.

Seurakunnan johtamisen tehtävänä on huolehtia perustehtävän selkeyden säilymisestä ja toimivan työyhteisön peruspilareista. Kaikki tämä vaatii jatkuvaa työskentelytapojen ja työn sisältöjen aukipuhumista. Se edellyttää avoimuutta ja rehellisyyttä, keskinäistä kunnioitusta. Aikaakin siihen tarvitaan.

Seurakunnan johtaminen on kirkkoherran tehtävä. Kovin usein huomaan miettiväni, olemmeko me kirkkoherrat johtamistyössämme tehtävän arvon mukaisia. Jos mahdollista, jatkuvaa koulutautumista me tarvitsemme. Monien esirukousten kohteita onneksemme olemme.

Teologian opiskelijat tänään:

KIRKOLLINEN KUTSUMUS
VÄHENTYNYTMUUTTUNUT TEOLOGIKUNTA

Teologisen tiedekunnan opiskelijakunta on muuttunut viime vuosikymmenien aikana. Vielä 1970-luvulla tyypillinen teologian opiskelija oli herätysliikkeiden piirissä kasvanut papiksi tähtäävä nuori poika. Tämän päivän teologian opiskelijat ja alalle pyrkijät ovat sen sijaan aiempaa vähemmän uskonnollisia, kasvaneet harvemmin uskonnollisessa kodissa ja kuuluvat harvemmin joihinkin herätysliikkeisiin. Sen myötä hengellisen kutsumuksen merkitys alan valinnassa on vähentynyt: aiempaa harvempi opiskelijoista kokee tiedekunnan Jumalan tarkoittamana opintoalana. Selkein muutos on kuitenkin teologikunnan naisistuminen: teologian opiskelija ja alalle pyrkijä on yhä useammin nainen. Esimerkiksi kesällä 1999 tiedekunnan valintakokeisiin osallistuneista 62 % oli naisia. Teologian opiskelijoiden naisistumisen ja uskonnollisen taustan väljentyksen myötä myös ammattitavoitteet ovat muuttuneet: opiskelijat tähtäävät aiempaa harvemmin töihin seurakuntiin.

SEURAKUNTATYÖN VETOVOIMA LASKENUT

Vuonna 1997 tiedekunnasta opintonsa aloittaneista vain joka kolmas tähtäsi opintojen aloitusvaiheessa ensisijaisesti seurakuntaan töihin. Määrä on suunnilleen saman verran kuin kirkko pystyi työllistämään vastavalmistuneita teologeja seurakuntiin pahimpina lamavuosina.

Erityisesti naisten kiinnostus seurakuntatöitä kohtaan on opintojen aloitusvaiheessa suhteellisen vähäinen. Vaikka naispappeus on toteutunut Suomessa jo toistakymmentä vuotta sitten, opintoihin hakeutuvien naisten kiinnostus seurakuntatyötä kohtaan ei ole viime vuosikymmenien aikana lisääntynyt. Sen sijaan opiskelijanaiset tähtäävät ensisijaisesti seurakuntaan jopa harvemmin kuin ennen naispappeuden toteutumista. Vuonna 1974 tiedekunnan opinnot aloittaneista naisista useampi tähtäsi opintojen aloitusvaiheessa ensisijaisesti lehtorin työhön seurakuntaan kuin tämän päivän opiskelijanaisista tähtää ensisijaisesti seurakuntapapin tai lehtorin työhön yhteensä. Kaikkiaan 23 % vuonna 1997 opintonsa aloittaneista naisista piti pappeutta ykköstavoitteenaan opintojen aloitusvaiheessa ja ainoastaan muutama nainen tavoit-

teli ensisijassa lehtorin tehtäviä.

Naisten alhaisen pappiskiinnostuksen taustalla on useita tekijöitä, kuten papin työn ja perhe-elämän yhdistämisen vaikeus, naispappeudelle kielteiseksi koettu ilmapiiri ja mielikuva pappina ja naisena olemisen vaikeuksista — nainen pappina koetaan edelleenkin usein »vain naispapiksi». Joskus taustalla ovat myös vakaumuselliset syyt: osa opiskelijanaisista vastustaa naispappeutta.

Lehtorin työ kiinnostaa naisia enemmän kuin sitä ensisijaisesti tavoittelevien määrä voisi antaa olettaa ja naisilla on potentiaalista kiinnostusta lehtorin työtä kohtaan: naiset arvioivat eri ammattivaihtoehtojen joukosta lehtorin työn lähes yhtä kiinnostavaksi kuin papin työn. Lehtorin työ koetaan kuitenkin taakse jääneenä elämänsä ja naiset jonkinasteisesta kiinnostuksesta huolimatta epäilevät mahdollisuksiinsa saada lehtorin töitä nykytilanteessa.

Miestenkin kiinnostus seurakuntatyötä kohtaan on vähentynyt viime vuosikymmenien aikana. Hie- man alle puolet vuonna 1997 aloittaneista miehistä tähtäsi opintojen alussa seurakuntapapiksi.

**Teologiseen tiedekuntaan
pyrkivien kiinnostus joita-
kin teologisen koulutuksen
mahdollistamia ammatte-
ja kohtaan: ammatit kiin-
nostavuusjärjestyksessä**

1. Tutkija
2. Lähetystyöntekijä
3. Seurakuntapappi
4. Lukion uskonnonopettaja
5. Kirkon yhteisissä tehtävissä työskentelevä teologi
6. Järjestöjen palveluksessa muissa (ei-papillisissa) tehtävissä työskentelevä teologi
7. Perheneuvoja
8. Sairaალateologi
9. Opettaja muualla
10. Toimittaja
11. Kirjailija
12. Peruskoulun uskonnonopettaja
13. Tiedottaja
14. Järjestöpappi
15. Konsultti
16. Evankelista

Kirkko saattaa joutua rekrytoimaan teologeja leipiinsä, koska yhä useampi opiskelija on kiinnostunut muusta työstä. Eero Huovinen vastaa teologian opiskelijoiden kysymyksiin yliopistolla 1997.

**TEOLOGIN ERITYISTEHTÄVÄT
JA TUTKIMUS HOUKUTTELEVAT**

Seurakuntien ohella teologit sijoittuvat tyypillisimmin uskonnonopettajiksi kouluihin, yliopistoihin opettajiksi ja tutkijoiksi ja teologin erityistehtäviin. Uskonnonopettajaksi teologian opiskelijat tähtäävät hieman useammin kuin aiemmin. Opetustehtävät kiinnostavat tyypillisesti naisia. Vuonna 1997 opintonsa aloittaneista naisista 22 % ja

miehistä 10 % suunnitteli ensisijassa sijoittuvansa uskonnonopettajaksi. Vuosina 1988–1994 tiedekunnasta valmistuneet olivat sijoittuneet vuonna 1995 kerätyn aineiston perusteella lähes yhtä usein uskonnonopettajiksi.

Teologin erityistehtävät kiinnostavat opintonsa aloittaneita suuresti. Näitä ovat muun muassa kirkon erityistyömuodot ja tehtävät kirkollisissa järjestöissä. Noin joka neljäs opintojensa alussa oleva ylioppilas toivoo sijoittuvansa näihin tehtä-

Teologiseen tiedekuntaan vuonna 1997 pyrkineiden ensisijaiset ammattitavoitteet

	Hyväksytty, opintonsa aloittavat			Hylätyt			Hyväksytty, ei aloittavat			Kaikki		
	M %	N %	Yht. %	M %	N %	Yht. %	M %	N %	Yht. %	M %	N %	Yht. %
SEURAKUNTA-PAPPI	48	24	32	32	11	19	0	0	0	37	15	23
MUUT TEOLOGIN TEHTÄVÄT	10	32	24	16	17	17	0	25	20	14	22	19
USKONNON-OPETTAJA	10	22	18	5	16	12	0	25	20	7	17	13
TUTKIJA	13	4	8	7	3	4	0	0	0	8	4	6
EI-TEOLOGISET TEHTÄVÄT	8	8	8	29	46	40	100	50	60	23	34	30
EPÄTIETOINEN	11	10	10	11	7	8	0	0	0	11	8	9
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N	48	88	136	118	191	309	1	4	5	168	284	452

viin valmistuttuaan. Erityisesti perheneuvojan, sairaalateologin ja lähetystyöntekijän työ koetaan kiinnostavina. Kuitenkin vain joka kymmenes vuosina 1984–1994 valmistuneista maistereista oli sijoittunut vuonna 1995 tällaisiin tehtäviin. Näin ollen usean erityistehtävistä haaveilevan teologin ammattitavoite on varsin epärealistinen ja suuri osa näitä tehtäviä tavoittelevista joutuu tulevaisuudessa etsimään työtä jostain muualta.

Myös tutkimustyö kiinnostaa teologian opiskelijoita. Opintonsa aloitusvaiheessa teologian ylioppilaat arvioivat tutkimustyön keskimäärin kaikkein kiinnostavimmaksi työtehtäväksi seitsemäntoista mahdollisen työtehtävän joukosta. Tutkimustyö on kuitenkin varsin harvoin ensisijainen ammattitavoite. Miehistä 13 % ja naisista 4 % tavoitteli opintojen aloitusvaiheessa ensisijaisesti tutkimustehtäviä. 1990-luvun vaihteen molemmin puolin valmistuneet olivat sijoittuneet suunnilleen viime vuosikymmenen puolessa välissä yhtä usein näihin tehtäviin. Kuitenkin se, että tutkimustyö koetaan keskimäärin kiinnostavimpana teologin työtehtävänä, osoittaa, että ylioppilaat haluaisivat useamminkin tutkijoiksi. Useat kuitenkin uskovat, ettei heillä välttämättä ole realistisia mahdollisuuksia näihin tehtäviin ja sen myötä tähtäävät muualle.

YHÄ USEAMPI SUUNTAUTUNUT PERINTEISTEN TEHTÄVIEN ULKOPUOLELLE

Teologian opiskelijat ovat aiempaa useammin suuntautuneet ei-teologisiin tehtäviin. Vuonna 1997 opintonsa aloittaneista joka kymmenes tähtäsi tehtäviin, jotka eivät ole perinteisiä teologin tehtäviä. Sen lisäksi saman verran teologian ylioppilaista ei pystynyt opintojen aloitusvaiheessa nimeämään mitään ensisijaista ammattitavoitetta. Nämä ovat myös mahdollisesti potentiaalisia ei-perinteisiin tehtäviin sijoittujia.

Ammatillisissa tavoitteissa tapahtuneet muutokset ja erityisesti vähentynyt pappeuskiinnostus osoittaa teologiseen tiedekuntaan liittyvien mielikuvien muuttuneen: tiedekuntaa ei enää mielletä yhtä vahvasti pappiskouluksi kuin ennen, vaan yhä useammin yleissivistäväksi akateemiseksi opinahjoksi, josta valmistuttuaan voi sijoittua moniin eri tehtäviin. Tämän myötä myös alalle hakeutuvat ovat aiempaa laaja-alaisemmin suuntautuneita.

Teologisen tiedekunnan ja teologian ylioppilaiden tiedekuntayhdistyksen (TYT) taholta on viime vuosina tehty työtä tällaisten tehtävien avaamiseksi teologeille aiempaa useammin. Parhaillaan käynnissä olevassa opintojen uudistustyössä on pyritty kiinnittämään huomiota erityistä huomiota näihin opiskelijoihin. Valmistuneista vielä varsin harva on kuitenkin sijoittunut sellaisiin ei-perinteisiin tehtäviin, joihin sijoittumista teologisella tutkinnolla voidaan todella pitää tarkoituksenmukaisena. Vuosina 1988–1994 valmistuneista joka kymmenes oli

sijoittunut vuonna 1995 tehtäviin, jotka eivät ole teologeille tyypillisiä. Suuri osa heistä oli kuitenkin sijoittunut tehtäviin, joita ei voida pitää tarkoituksenmukaisina teologian maisterille. Näitä olivat esimerkiksi linja-auton kuljettajat ja puhelinmyyjät.

Teologien työkentän laajentamisella perinteisten tehtävien ulkopuolelle ei kuitenkaan ole pelkästään myönteisiä vaikutuksia. Mikäli teologian opiskelijoiden ammattitavoitteiden vaihtelut noudattavat aiemmin havaittua linjaa — jonkin verran muutosta, mutta kokonaisuus säilyy samansuuntaisena — on oletettavaa, että kirkolla on suurten ikäluokkien eläkkeelle jäädessä selvää pulaa papeista. Tähän on kirkon taholta suhtauduttava vakavasti, vaikkei uskoisikaan, että teologit haluavat kirkkoon aiempaa harvemmin tai että valmistuvat todella tekisivät uusia aluevaltauksia työhön sijoituessaan. Suurten ikäluokkien eläkkeelle jääminen jo sinänsä aiheuttaa suurta vajuutta teologikunnassa. Kun valmistuvat teologit samanaikaisesti kokevat kirkon tehtävät aiempaa vähemmän puoleensavetävinä, jotain olisi tehtävä. Mikäli kirkko tällaisessa tilanteessa vain tyytyy tilanteeseen ja ottaa kenet saa, seurauksena on entistä vähemmän pappeuteen orientoituneita työntekijöitä, joiden kutsumus on muualla. Sen vuoksi kirkon tulisi ottaa aktiivisesti kontaktia teologian ylioppilaisiin jo opintojen aikana ja pyrkiä vahvistamaan heidän kirkollista suuntautumista ja pappisidentiteettiä.

Kirjoittaja on TT, KM.

**Emännöin
Papiston päiviä
Tampereella.
Käsittelemme
silloin pappina
olemisen pe-
rusjuttuja.
Toivottavasti
sielläkin ai-
dommin, sy-
vemmin ja
rohkeammin!
Tule Sinäkin
mukaan!**

Tavataan Tampereella 24.25.10.2000.

Hilkka Olkinuora

Alaosaston toiminnan tarkoitusta pohtimaan!

Alaosastojen toimintakertomukset kertovat, että sekä alaosastojen kokoontumistiheydet että tapaamisten aiheet vaihtelevat suuresti. Muutenkin toiminta alaostoissa näyttää olevan monenkirjvaa. Useimmat alaosastot ovat viime vuonna kokoontuneet 4–5 kertaa, mutta on myös alaosastoja, jotka eivät lainkaan kokoonnu ja joitakin 7–8 kertaa kokousta pitäneitä.

Yleisimmät teemat ovat olleet ajankohtaisten asioiden ja virkistykseen piirissä. Koulutus- tai tutustumismielessä on perehdytty erilaisiin mielenkiinnon kohteisiin kuten esim. paikalliset laitokset, bibliodraama, raamatunkäännös, äänenkäyttö, Auttajan enkeli, Resurssireppu ja Body shop. Edunvalvonta-asiat mainitaan yllättävän harvoissa toimintakertomuksissa. Herää kysymys, onko se niin itsestään selvää, että edunvalvonta on toiminnan keskeinen teema vai eikö se ole sitä kaikissa alaostoissa?

Liitto palautti viime vuonna ensi kertaa jäsenmaksukertymästä toimintarahaa alaostoille. Mo-

nestakaan toimintakertomuksesta ei käy ilmi, mihin raha on käytetty. Omassa alaosastossani Espoossa päätimme viime vuonna säästää koko potin. Tänä vuonna olemme ehtineet päättää, että nyt käytämme sekä säästyneet että uudet rahat virkistykseen ja itsemme hemmotteluun. Kuitenkin niin, että virkistäydymme yhdessä!

Onkohan tämä osaltaan sitä kollegiaalisuutta? Ihan lyhyt ei ollut se keskustelu, kun pohdimme, miten rahat voisi käyttää. Ehdottipa joku keskustelun venyessä, että palautetaan rahat liitolle — tosin tämä oli heitto ison huumorikukan kanssa. Kenenkään meidän pienimpiinkään aivosoluihin ei tullut ajatus, että antaisimme rahat hyväntekeväisyyteen (siis muuta kuin itseämme kohtaan). Jossain päin Suomea on niinkin päätetty. Toivottavasti entinen esimieheni, nykyinen KUA:n johtaja Tapio Saraneva ymmärtää meidän päätöksemme eikä ole kauhean pettynyt!

Edelleen lähettämistänne kertomuksista ilmenee, että jossain alaosastojen kokouksissa ovat myös järjestäytymättömät mukana, läsnä voi olla jopa eri järjestöön kuuluvia. Olen kuullut asiaa perusteltavan pitkillä matkoilla ja yhteisillä kyydeillä ja tästä syystä muitten, rovastikunnallisten asioiden yhdistämisellä alaosastokokouksiin. Silti, hyvät jäsenet, eikö tämä ole jo liian pitkälle menevää kollegiaalisuutta? Voisiko eri kokousten asiat erottaa toisistaan ja pitää kokoukset peräkkäin, vaikka joku sitten odottelisikin sitä kyytiä?

Yhdessä alaosastossa oli mietitty viime vuonna, mikä on alaosaston toiminnan tarkoitus. Tämä on hyvä kysymys ja sopii mietittäväksi jokaiseen alaosaan. En halua omasta puolestani ohjata keskustelua paljastamalla, mitä oli vastaukseksi kiteytetty ja missä alaosastossa. Mutta haasteena heitän: miettikäpä yhdessä ja kirjatkaa tulokset! Viimeistään tämän vuoden toimintakertomuksia väsätessänne lähettäkää liiton toimistoon hiotut toimintanäkynne. Postia saa toki mielellään tulla myös pitkin vuotta. Muistattehan, että kullakin alaosastolla on myös aloite- ja esitysoikeus liiton hallitukselle ja valtuuskunnalle.

Lopuksi lyhyesti alkuvuoden neuvottelutuloksesta. Positiivista meidän kannaltamme oli se, että H-taulukon järjestelyvaroissa AKAVA-JS:n osalta pääpaino päätettiin tällä kierroksella pitää kirkon matalapalkkaisimmassa ryhmässä eli meissä diakoniatyöntekijöissä. Toivottavasti saamme aikaan myös jotain rakenteellisia muutoksia tämän ansiosta. Neuvottelut järjestelyvarojen käytöstä ovat tätä kirjoittaessani vasta alkamassa. Vaikka korotuksia tullaan jakamaan monille, on selvää, että valitettavasti kaikille rahasta ei mitenkään tule riittämään.

YKSITYINEN RIPPI DIAKONIAITYÖSSÄ

«Tästä tunnustaminen on ihmiseksi tulemis- ta.» Tästä lainauksesta sain otsikon Lahden ammattikorkeakouluun Diakonian instituutiin keväällä 1999 tekemääni tutkintotyöhön. Tutkintotyöni aiheena oli yksityinen rippi diakoniaityöntekijöiden harjoittamassa sielunhoidossa, ja edellä mainittu lainaus on yhden kyselylomakkeeseen vastanneen diakoniaityöntekijän kommentti rippiin. Mielestäni tuo lausuma sisältää jotain oleellista ripin olemuksesta; se ei ole ainoastaan yksittäisten syntien luettelemista vaan ihmisen itsensä, koko syntisyytensä, tunnustamista Jumalan edessä ja sen kautta kasvamista Jumalan luomana ja lunastamana.

Tämä artikkeli perustuu tutkintotyöhöni ja esittelee lyhyesti sen keskeisiä tuloksia. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena. Kyselylomake lähetettiin kaikkiaan sadalle diakoniaityöntekijälle Lahden, Tampereen ja Turun seurakuntayhtymissä. Kyselylomakkeista palautui 65 %. Keskeisinä tutkimustehtävinä oli ripin käytännön toteutumisen kartoitus diakoniaityössä sekä diakoniaityöntekijöiden rippiin kohdistamien käsitysten, mielipiteiden ja asenteiden selvittäminen. Ripillä tarkoitettiin tässä tutkimuksessa yksityistä rippiä, johon sisältyy yksityinen synnintunnustus ja sitä seuraava synninpäästö. Tuloksia arvioitaessa on huomioitava, että aineisto on saatu eteläsuomalaisista kaupunkiseurakunnista.

RIPITTÄYTYMISTEN ESIINTYMINEN JA KÄYTÄNTÖ DIAKONIASSA

Tutkimukseen osallistuneista 65 diakoniaityöntekijästä 55 % oli ottanut ripittäytymisiä vastaan. Näidenkään työntekijöiden parissa ripin käyttö ei ollut kovin yleistä; kaksi kolmasosaa oli ottanut ripin vastaan viimeisen puolen vuoden aikana 1–5 kertaa. Toisaalta yksi neljäsosa niistä vastanneista, jotka yleensä käyttivät rippiä, oli ottanut viimeisen puolen vuoden aikana ripin vastaan vähintään kerran kuussa.

Ripin käyttäminen työssä korreloi diakoniaityöntekijöiden omaan ripin käyttöön. Vastanneista 61 % käytti itse rippiä oman hengellisen elämänsä hoidossa joko säännöllisesti tai satunnaisesti (suurin osa satunnaisesti). Ne, jotka käyttivät itse rippiä oman hengellisen elämänsä hoitamiseen,

käyttivät rippiä myös työssä enemmän kuin ne, jotka eivät itse käyttäneet rippiä omassa elämässään. Näytti myös siltä, että rippiä työssään käyttävät diakoniaityöntekijät olivat jonkin verran sielunhoito-orientoituneempia kuin ne, jotka eivät käyttäneet rippiä. Ripittäytymisiä vastaanottaneiden työntekijöiden mielestä sielunhoitoon käytetty aika kokonaistyöajasta oli muita useammin liian vähäinen. Edelleen oli huomattavissa ero vastaajien mielipiteissä siinä, mitkä ovat yleisiä sielunhoidon syitä. Hengelliset kysymykset ja syyllisyyden kokeminen olivat ripittäytymisiä vastaanottaneiden mielestä useammin yleisiä sielunhoidon syitä kuin niiden diakoniaityöntekijöiden mielestä, jotka eivät olleet ottaneet ripittäytymisiä vastaan. Joko ripittäytymisiä vastaanottaneet diakoniaityöntekijät ovat kohdanneet muita enemmän syyllisyydestä kärsiviä asiakkaita tai sitten he ovat herkempiä näkemään ja/tai tunnistamaan asiakkaan ahdistuksessa syyllisyyttä.

Ripin ja muun sielunhoidon suhteesta voidaan todeta, että rippi liittyy tyypillisesti osana muuhun sielunhoitoon ja keskusteluun. Ripittäytyvän ihmisen kokemusmaailmassa jopa pelkkä keskustelu, johon ei sisälly lainkaan absoluutiota, voi merkitäksellistä rippinä (ks. Kettunen 1998). Autetuksi tulemisen kannalta se voidaan määritelläkin ripiksi, mutta opillisesti se ei sitä ole. Lutherin mukaan absoluutio eli synninpäästö on nimenomaan ripin tärkein osa. Synnintunnustus voi sen sijaan toteutua keskustelun kuluessa omaamatta varsinaista tunnustuksen muotoa. Tällainen keskustelun kuluessa tapahtuva tunnustus oli tässä tutkimuksessa lähes yhtä yleinen kuin vapaamuotoinen synnintunnustus, joka kuitenkin omaa jonkinlaisen tunnustuksen muodon. Ripin kaavan mukainen synnintunnustus oli harvinaisempi, joskin sitäkin esiintyi. Absoluutio sen sijaan toteutui kaavan mukaisena hieman useammin kuin synnintunnustus, vaikkakin myös absoluutioon osalta vapaamuotoinen synninpäästön julistaminen oli yleisempää kuin kaavan mukainen.

RIPITTÄYTYMISTEN SYYT

Ripittäytymisten aiheita kysyttiin antamalla valmiit vastausvaihtoehdot. Avoimella kysymyksellä aiheita kysyttäessä vaitiolovelvollisuus olisi saatta-

»Ne, jotka käyttivät itse rippiä oman hengellisen elämänsä hoitamiseen, käyttivät rippiä myös työssä enemmän kuin ne, jotka eivät itse käyttäneet rippiä omassa elämässään.»

nut estää joitakin tutkimukseen osallistuneita vastaamasta kysymykseen. Kolmeksi yleisimmäksi aihepiiriksi nousivat (1) ihmissuhteisiin liittyvät asiat, (2) jumalasuhteiden ja hengelliset kysymykset sekä (3) ripittäytyjän kokema oma pahuus ja yleinen synnintunto. Vastausvaihtoehto »ihmissuhteisiin liittyvät asiat» saattoi olla liian yleinen luokitus. Tämän tutkimuksen perusteella on mahdotonta tietää, millaisia asioita diakoniatyöntekijät ovat tähän vaihtoehtoon sisällyttäneet. Kettusen mukaan ihmissuhteisiin ja ihmisen tunne-elämään liittyvä ahdistus ja syyllisyys näyttää olevan alue, jonka kohtaaminen ripissä on usein problemaattista. Teologisesti tunne-elämän kivut kuuluvat luomisteologian alueelle ja tästä johtuu, että myös synninpäästön julistaminen tunteisiin on teologi-

sesti ongelmallista. (Kettunen 1998.) Sen sijaan jumalasuhteiden ja uskonelämään liittyvä hätä ovat asioita, joihin rippi usein auttaa.

Seuraavaksi yleisimpiä syitä ripittäytymiseen olivat (4) toisten loukkaaminen, pahanpuhuminen ja valehtelu, (5) kateus, viha ja katkeruus sekä (6) päihteiden käyttö. Näistä ensin mainitut ovat selkeitä tekoja, jolloin absoluutiolla on myös selvä kohde. Kateus, viha ja katkeruus sen sijaan ovat tunteita, ja tunteet itsessään ovat ihmisyyteen kuuluva asia. Toisaalta kuitenkin tämän kaltaisten tunteiden *vaalimista* voidaan pitää syntinä, josta on myös mahdollista ripittäytyä. Pelkkä rippi ei kuitenkaan välttämättä auta, vaan olisi syytä selvittää, mistä tämän kaltaiset tunteet ihmisen elämässä johtuvat. Näin ripittäytymään tulleella henkilöllä on mahdollisuus todelliseen kasvuun. Myös riippuvuuksien hoitamisessa tarvitaan ripin lisäksi muunlaista apua.

Näiden jälkeen yleisimpinä syinä ripittäytymiseen tulivat (7) seksuaalisuuteen liittyvät asiat, (8) nuoruuden synnit, (9) uskottomuus sekä (10) epärehellisyys ja varastaminen. Seksuaalisuuteen liittyvien asioiden esiintymisen suhteellista vähäisyyttä voidaan pitää yllättävänä jos verrataan tulosta

Kettusen tutkimukseen, jossa seksuaalisuus oli yksi pääteemoista ihmisen ahdistuksen ja hädän alueella. Seksuaalisuus on ihmisyyteen vahvasti kuuluva ja kaikkia ihmisiä koskettava tekijä, joka ihmisen vakaumuksen ja moraalin vastaisesti toteutettuna aiheuttaa paljon syällisyyttä.

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN KÄSITYKSIÄ YKSITYISESTÄ RIPISTÄ

Tutkimukseen osallistuneilta diakoneilta ja diakonisoilta kysyttiin heidän mielipiteitään ja käsityksiään yksityisestä ripistä ja sen asemasta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa sekä avoimilla kysymyksillä että väittämällä, joihin pyydettiin ottamaan kantaa. Kaikkein suurinta yksimielisyyttä diakoniatyöntekijät osoittivat niiden mielipideväittämien kohdalla, jotka kuvasivat ripin asemaa ja sitä, mikä sen tulisi olla. Rippiin asennoiduttiin hyvin myönteisesti. Lähes kaikki vastaajat olivat jokseenkin tai täysin samaa mieltä sen kaltaisista väitteistä kuin »ripin käyttöä tulisi mielestäni lisätä» tai »ripin käytöstä tulisi kirkossa opettaa enemmän». Vaatimus ripin käytön lisäämisestä voi olla ongelmallinen jos ripistä ei anneta opetusta. Mikäli arvioidaan ripin asemaa Suomen ev.-lut. kirkossa tunnustuskirjoihin nähden, voidaan todeta, että sen asemaa tulisi kyllä vahvistaa. Kuitenkaan rippi ei ole oikea apu kaikkiin tämän päivän ongelmiin eikä kaikissa tapauksissa edes syällisyyskysymyksiin. Toisaalta on varmasti myös sen kaltaista hengellistä hätää, johon rippi auttaisi jos sitä osattaisiin käyttää. Diakoniatyöntekijät näkivätkin ripin tämän hetkisen aseman kirkossa heikoksi ja pitivät opetusta ja ripin mahdollisuuden esille tuomista vielä tärkeämpänä kuin sitä, että ripin käyttö sinänsä lisääntyisi. Keinoina ripin käytön lisäämiseen ja esille tuloon nähtiin tiedotus, opetus ja rohkaisu sekä luonnollisten ripittäytymismahdollisuuksien lisääminen. Neljännes vastaajista toi esiin myös työntekijöiden koulutuksen ja rohkaisun tarpeen.

Suurin osa vastaajista näki ripin hyvänä sielunhoidon välineenä (94 %), jolla voidaan hoitaa ihmisten kokemaa syällisyyttä (86 %). Kaksi kolmasosa vastanneista (66 %) oli sitä mieltä, että rippi edellyttää ihmisen tiedostavan syällisyytensä erityisesti Jumalan edessä. Terve syällisyys ja synnintunto on juuri Jumalan edessä koettua syällisyyttä rikkomuksista Jumalaa ja lähimmäistä vastaan (Kettunen 1991). Kysymys neuroottisesta ja irrationaalisesta syällisyydestä, jota ei voida hoitaa ripillä, ei noussut esiin tämän tutkimuksen aineistossa.

Perinteisesti ripissä on ollut tapana mainita nimeltä konkreettisia syntejä, joihin pyydetään Jumalan anteeksiantoa. Luther vastusti kaikkien syntien luettelemisen pakkoa, mutta piti silti tärkeänä mainita omaatuntoa vaivaavat synnit nimeltä. Myös Böhme on sitä mieltä, että vaikka kaikkia

syntejä ei tarvitse luetella, ei ihminen voi mieltävaltaisesti valita mistä hän ripittäytyy ja mistä ei; sellainen tulkinta olisi ripin mitättömäksi tekemistä (Böhme 1974). Tähän tutkimukseen osallistuneista diakoniatyöntekijöistäkin enemmistö oli sillä kannalla, että kaikkia syntejä ei ole pakko luetella. Sen sijaan vain hieman yli puolet vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väitteestä »konkreettiset synnit on syytä mainita ripissä nimeltä».

Syntien anteeksisaamisen perusta ripissä näytti olevan hieman epäselvä osalle diakoniatyöntekijöistä. Kaikki vastanneet olivat tosin jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että ihminen saa syntinsä anteeksi ripissä Kristuksen sovitustyön tähden (91 % täysin samaa mieltä). Kuitenkin noin kolmasosa diakoniatyöntekijöistä oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä myös väitteistä, joiden mukaan ihminen saa syntinsä anteeksi ripissä koska hän tunnustaa ne tai koska hän katuu niitä. On kuitenkin huomattava, että melkein puolet vastanneista oli eri mieltä katumuksen tai tunnustamisen merkityksellisyydestä anteeksi saamisen kannalta.

Teologisesti katumista tai tunnustamista ei voida pitää anteeksi saamisen ehtoina tai perusteina. Koska tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan esitetty ko. väittämille minkäänlaisia perusteluja, on vaikea tietää mihin ne diakoniatyöntekijät, jotka pitivät katumusta tai tunnustamista merkityksellisinä seikkoina, käsityksensä perustavat. Mahdollisesti takana on sen kaltainen ajattelu, jonka mukaan anteeksianto ripissä tapahtuu aktuaalisesti vasta tunnustamisen jälkeen, ja siinä mielessä syntejään ei voi nimenomaan ripissä saada anteeksi ennen kuin on tunnustanut ne. Samoin katumuksen voidaan olettaa edeltävän ripittäytymään menemistä.

Yleisesti ottaen diakoniatyöntekijät pitivät ripin toimittamista diakoniatyöntekijän tehtäviin kuuluvana. Noin 90 % vastanneista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä siitä, että jos seurakuntalainen haluaa ripittäytyä, diakoniatyöntekijän tulee olla siihen valmis. Tätä mieltä oltiin riippumatta siitä, koettiinko ripin vastaanottaminen omalla kohdalla luontevaksi vai vaikeaksi. Luontevaksi ripin vastaanottamisen ja synninpäästön julistamisen koki 55 % vastanneista.

POHDINTAA

Kyselyyn osallistuneiden diakoniatyöntekijöiden työnkuvaan eniten aikaa vievä työalue oli aineellinen ja sosiaalinen auttaminen. Henkilökohtainen sielunhoito — jonka alueeseen rippikin kuuluu — oli toiseksi yleisin työalue. Sielunhoito oli kuitenkin se osa-alue, jota haluttiin painottaa eniten; peräti 92 % vastaajista halusi painottaa henkilökohtaista sielunhoitoa nykyistä enemmän työhönsä. Aineellisen ja sosiaalisen auttamisen osalta

diakoniatyö näyttäytyy ainakin jossain määrin yhteiskunnan harjoittaman sosiaalityön kaltaisena. Kuinka paljon uupumusta aiheuttaa se, että käytännön työ ei ehkä vastaakaan omaa työnäkyä? Vastanneista 66 % piti hengellisiä kysymyksiä yleisinä syinä sielunhoidon tarpeeseen — mistä löytyisi aikaa näiden kysymysten käsittelyyn?

Tähän tutkimukseen osallistuneiden diakonia-työntekijöiden mielestä kirkossa tulisi vahvistaa ja lisätä ripistä annettavaa opetusta. Mielestäni opetuksen tarve on ilmeinen myös sillä perusteella, että Kettusen tutkimuksessa ripin sisältö näyttää merkityksellistyneen ripin käyttäjille hyvin monilla eri tavoilla (Kettunen 1998). Autetuksi tulemisen kannalta sillä on merkitystä ainakin silloin, kun nimenomaan synninpäästöä etsivä seurakuntalainen ei saakaan absoluutiota tai silloin, kun synninpäästöllä yritetään ratkaista ongelmia, jotka eivät ole sillä ratkaistavissa. Oleellinen kysymys on se, mihin rippii tarvitaan. Jos rippii tarvitaan syyllisyydestä vapautumiseen ja jumalasuhteen hoitamiseen, eikä sitä kuitenkaan näissä asioissa osata käyttää, palataan jälleen kirkon antaman opetuksen puutteeseen. Edelleen tärkeä kysymys on mikä syyllisyyttä aiheuttaa. Jos syyllisyys on luonteeltaan neuroottista ja irrationaalista, ei rippi siihen auta. Jos se on Jumalan edessä koettua syyllisyyttä vääristä teoista tai yleisestä syntisyydestä, siitä vapautetaan rippissä. Samasta syystä rippi ja muu sielunhoito (keskusteluapu) olisi opetuksessa syytä erottaa toisistaan, vaikka yksityinen rippi käytännössä kuuluukin sielunhoidon kenttään ja toteutuu osana sitä.

Diakonian virasta ja diakonaattiudistuksesta käydyssä keskustelussa yhtenä teemana on ollut diakonian viran luonne — tulisiko diakonian virkaa pitää aitona osana kirkon erityistä virkaa vai maallikkovirkana. Diakonian olemus ja kirkon viralliset asiakirjat näyttäisivät pitävän virkaa kirkon viran osana, mutta käytännön työssä diakonian virka usein näyttäytyy maallikkoviran muotoisena. Ripin käyttö diakoniassa liittyy omalta osaltaan tähän keskusteluun. Diakoniatyöntekijän toimittama rippi voidaan perustella yleisestä pappeudesta tulevalle oikeudella. Kuitenkin ripin toimittaminen on myös yksi kirkon viran tehtävistä — onhan synninpäästön julistaminen yksi evankeliumin julistamisen muoto. Näin ollen diakonian viranhaltijan voidaan nähdä myös edustavan ja hoitavan kirkon virkaa kun hän toimittaa ripin. Oleellista kirkon yhdestä virasta puhuttaessa onkin viran yhteys sanaan ja sakramentteihin. Vaikka ripin esiintyminen diakoniatyössä ei olekaan määrittäen kovin suurta, on se siellä kuitenkin selvästi olemassa oleva tekijä, joka omalta osaltaan toteuttaa diakonian viran yhteyttä sanaan. Sakramentteihin yhteys löytyy alttarilta.

Kirjoittaja on Herttoniemen seurakunnan diakoni.

KESÄTYÖPANKKI NETISSÄ

Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijat O'Diako ry sekä Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys TYT ovat yhteistyössä avanneet osoitteessa **www.diak.fi/diako/tyopankki/** nettikesätyöpankin. Palvelulla O'Diako ja TYT pyrkivät parantamaan opiskelijoiden kesätyömahdollisuuksia.

O'Diako ry on diakonia-ammattikorkeakoulun sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan opiskelijoiden sekä kirkon nuoriso- ja diakoniatyöntekijöiksi opiskelevien etujärjestö. Teologian ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys TYT on Helsingin yliopiston alainen tiedekuntayhdistys, joka toimii opiskelijoiden edunvalvontajärjestönä etenkin työllisyys- ja opintoasioissa.

O'Diako ja TYT halusivat luoda yhteisen foorumin, joka palvelee sekä työnantajia että opiskelijoita. Työnantajat saavat sivujen kautta luotettavia kesätyöntekijöitä. Opiskelijoille palvelu puolestaan tarjoaa keskitetysti kesätyöpaikkailmoituksia. Kesätöiden kautta opiskelijoilla on mahdollisuus kerätä arvokasta ammatillista kokemusta, jolloin heidän ammatillinen identiteettinsä saa vahvistusta.

Kesätyöpankki on tarkoitettu ensisijaisesti työnantajille, jotka haluavat tarjota kesätyötä tai mahdollisesti lyhyempiäkin sijaisuuksia diakonia-ammattikorkeakoulun sekä teologian opiskelijoille. Palvelun kautta työnantajilla on siis kesätyöntekijöiden lisäksi mahdollisuus saada asiansa osaavia opiskelijoita myös nopeaa, muutaman viikon tarpeeseen. Avoimista työpaikoista ilmoittaminen on näillä sivuilla täysin ilmaista.

Nettityöpankki on nopea ja helppo tapa saada vapaat työpaikat opiskelijoiden tietoon, koska opiskelijat joutuvat useasti hakemaan opintoihin liittyvää tietoa www-sivuilta.

Lisätietoja:

Jukka-Pekka Vaittinen
Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijat
O'Diako ry
työllisyysvastaava
040-747 8592
jukka-pekka.vaittinen@mail.diak.fi

Mikael Vanttinen
Teologian Ylioppilaiden Tiedekuntayhdistys
työllisyysshiiteeri
040-721 4096
mikael.vanttinen@helsinki.fi

Kirkon Diakoniapäivät

22.-24.9.2000

Oulun musiikkikeskuksessa ja Pohjankartanossa
(sijaitsevat vierekkäin), Lintulammentie 1-3

PERJANTAI 22.9. ROHKEUTTA VAIKUTTAA JA OTTAA KANTAA

10.30 Päivien avajaiset

Perusturva vuotaa — kaatuuko vastuu kirkolle?

Pääesitelmä tutkimuspäällikkö *Juhani Iivari*.

12.30 Näyttelyn avaus

15.00–18.00 PÖYDÄT (työskentelyä ryhmissä)

1. Maailmanpöytä ja riemuvuosi
2. Turvallisuuslabyrintti
3. Perheen eväät levällään? — Ihminen osana sukua ja perhettä
4. Naurua ja itku
5. Naisen kengissä
6. Miehen saappaissa
7. Liian täysi työpöytä
8. Eurooppa yhdentyy — reuna-alueet tyhjentyvät
9. Omien voimavarojen käyttö
10. Pöytä katakombissa

18.45–19.45 Diakoniatyöntekijöiden liiton jäsentapaaminen

18.45–19.45 Diakoniapappien tapaaminen

19.00 Vierailu Oulun Diakonissalaitokselle

19.00 Tuiran kamarikuoron konsertti Oulun tuomiokirkossa

20.00 Laupiaan samarialaisen iltakirkko Karjasillan kirkossa

21.00 Kirkon Ulkomaanavun yhteyshenkilötapaminen Hotelli Ramadassa

21.00 Kamarimusiikkia, kahvia ja seurustelua Vanhassa pappilassa.

21.00–24.00 Yökahvila Nuoris- ja kulttuuri- keskus NUKU:ssa.

LAUANTAI 23.9. RAPISTUNEISTA RUTIINEISTA ONNISTUNEISIIN OIVALLUKSIIN

09.00 Ekumeeninen hetkipalvelus

10.00 Diakoniapäivien päätapahtuma Pääsihteeri *Juhani Veikkola*. LML:n aluekouluttaja *Kenneth Maregere*.

11.30–13.00 Kiertoaajelu Oulussa

12.00–16.00 Diakoniapäivät oululaisille Rotu- aarilla

14.00–17.00 Työskentelyt pöydissä jatkuvat

19.00 Kauneimmat Lapin laulut

Yhteislauluja ja Lapin rovastikunnan
tervehdys Pohjan loimujen lomasta.

20.30 Jumalan Poika oven suussa — keltti- läistä rukousta ja musiikkia Nuoris- ja kulttuurikeskus NUKU:n kellarissa, Irish Friday.

22.00 Gregoriaanisen kirkkolaulun konsertti Oulun tuomiokirkossa, *Pia Skibdahl*.

SUNNUNTAI 24. 9. ILOA JA USKOA TULEVAISUUTEEN

08.30 Raamattutunti päivän aiheesta Keskus- tan seurakuntatalossa

10.00–11.00 Messu Oulun tuomiokirkossa.

11.45–13.30 Juhlalounas

13.30–15.00 Päätöstilaisuus: Iloa ja uskoa tulevaisuuteen

Eurodiaconian varapuheenjohtaja,
Diakonisches Werkin presidentti *Jürgen Gode*, piispa *Jorma Laulaja*.

Lisätietoja: Diakoniapäivien pääsihteeri Heikki Kaikkonen, PL 122, 90101 OULU.
Puh. 08-3161 327 tai 040-502 5010, fax: 08-330 944, heikki.kaikkonen@evl.fi

Teologia 2000

Kristinuskon olemus

Symposium teologisen tieteen ajankohtaisista haasteista
17. – 18.5.2000
yliopiston päärakennuksen pienessä juhlasalissa

Keskiviikko 17.5.2000

- 10.00 Avauspuheenvuoro: prof. *Timo Vejjola*
10.15 Prof., piispa *Krister Stendahl*: "Essence or Analogies: Two Hermeneutical Models"
11.00 Kahvitauko
11.30 Prof. *David Martin*: "Language of Christianity"
Lounastauko
13.30 TM, FM *Inga-Brita Castrén*: "Suomussalmelta Bosseyhen. Naisteologin tie sodista ekumeenisiin yhteyksiin"
14.30 TT *Jukka Keskitalo*: "Kristillinen usko ja moderni kulttuuri"
15.00 Tauko
15.15 TT *Juha Pakkala*: "Monoteismin synty Israelin uskonnossa"
15.45 TM *Kaisamari Hintikka*: "Romanian ortodoksisen kirkon rooli Ceaucescun ulkopoliitikassa"

Torstai 18.5.2000

- 10.00 Prof. *Tuomo Mannermaa*: "Harnack ja Luther kristinuskon olemuksesta"
11.00 Kahvitauko
11.30 Prof. *María Pilar Aquino*: "Toward an Intercultural Theology for the Third Millennium"
Lounastauko
13.30 Prof. *Orlando O. Espin*: "Doctrinal Development and Popular Catholicism"
14.30 Prof. *Antti Marjanen*: "Harnack, Markion ja gnostilaiskristillisyyys"
15.00 Tauko
15.15 TT *Virpi Mäkinen*: "Skolastiikka ja kristinusko"
15.45 TT, Dos. *Jussi Nuorteva*: "Kansallinen ja kansainvälinen kirkkohistoria"

Symposiumin järjestävät: Teologinen tiedekunta, Suomen Kirkkohistoriallinen Seura, Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura, Luther-Agricola Seura, Suomen Eksegeettinen Seura ja Teologinen Julkaisuseura

Tervetuloa !

ALAOSASTOT LIITTOJEN PERUSTOIMINTAA

Monien mielikuvissa liitot ovat yhtä kuin Itä-Pasilan toimistot, työmarkkinaneuvottelut sekä määrävälein ilmestyvä Crux-lehti. Kuitenkin liitot ovat ennen muuta jäseniensä liittoja. Jäsenet toimivat paikallisesti, lähellä oman työn kysymyksiä, lähellä myös oman työn ongelmia.

Alaosastotoiminta, liittojen paikallinen toiminta on perustoimintaa. Siinä, jos missä voi tulla todeksi ammatiryhmän sisäinen kollegiaalisuus ja yhteenkuuluvuus Alaosastotoiminnan varaan on rakennettu ja tullaan rakentamaan. Siksi haluamekin tässä lehdessä antaa välähdyksiä alaosastoista, lisää pohdittavaa kollegiaalisuudesta. Jutut ovat alaosastojen arjesta ja juhlasta.

Sinulla on varmasti omia kokemuksia alaosastoista. Niitä kannattaa jakaa.

JUHA PESSI

Kollegiaalisuuden unelma ja ongelma

eli mihin pappi tarvitsee
toista pappia

Perinteisesti on ajateltu, että kollegiaalisuus papiston keskuudessa on itsestään selvää. Ilmaisut »veljet» tai »veljet ja sisaret» kertovat omalla tavallaan tästä uskosta. Vahvaa kollegiaalisuutta osoittaa myös virkahierarkian huipulla olevan piispan asema yhtenä pappina pappien joukossa: »primus inter pares».

Kuitenkin käytäntö kertoo jotakin muuta. Yhteinen ammatti, yhteinen elämäntehtävä ja yhteinen työnantaja eivät välttämättä enää yhdistä joukkoa, vaikka uskonto onkin yhteisöllinen asia. Papit — uskonnon ammattilaiset — ovat osa yhteisöään, mutta muodostavat samalla myös oman ammatillisen yhteisönsä, joka toimii aivan samojen sosiaalisten lakien alaisena kuin mikä muu ammatillinen yhteisö tahansa.

HAMPAATON KANSSAKULKIJA

Omassa luterilaisessa perinteessämme papin ammatti on aina liitetty kiinteästi ja erottamattomasti ammatinharjoittajan persoonaan. Papin ammatti on ollut siis maailmankatsomusammatti, kun taas monessa muussa ammatissa maailmankatsomus on saanut jäädä yksityisasiaksi. Papin ammattia onkin verrattu tässä suhteessa usein lääkärin tai taiteilijan ammatteihin. Näissäkään »vapaissa akateemisissa ammateissa» ei ole perinteisesti voitu eikä haluttukaan erottaa ammatin- ja elämänharjoittamista toisistaan.

Käytännössä kuitenkin elämän ja ammatinhar-

Onko käytännön kollegiaalisuus menetetty? Ollaanko tilanteessa, jossa pappi tarvitsee toista pappia vain paikkaamaan unohtuksiaan tai varmistamaan itselleen vapaa-ajan vieton?

joittaminen eriytyvät tai ainakin siihen pyritään määrätietoisesti. Jo kymmenen vuotta sitten Reijo Liimatainen kuvasi Pappisliiton jäsenlehdessä nuoren papin ihanuutta ja kurjuutta mm. seuraavasti: »Asuinalueellani olen yksityishenkilö, joka joskus kulkee hassussa asussa. — En ymmärrä vanhan papinlakulttuurin haikailijoita, joiden mielestä papin ovet saisivat olla aina auki seurakuntalaisia varten. Ei ikinä!».

Näin ajattelevia on tänään yhä useampia. Selytyksiä tällaiseen kehitykseen on tarjolla runsaasti. Individualismi, privatisoituminen ja urbaanit elämänmallit selittävät varmasti jotakin. Jos ajatellaan rajatusti pappeutta, niin ainakin papin rooli-repertuaari on kaventunut olennaisesti muutaman vuosikymmenen aikana. Karismaattiset johtajat löytyvät muualta, samoin reformaattorit. Profeetan rooli on siirtynyt selvästi tekniikan, luonnontieteiden ja yhteiskuntatieteiden edustajille. Näiltä suunnilta on jo vuosikymmeniä saatu kuulla huuto: »Tehkää parannus, aikaa on vähän. Muuttakaa elintapoja tai tuhoudutte!». Näkijän ja tietäjän tehtävätkin taitavat olla useimmiten edellä mainituilla alueilla.

Opettajan ja kasvattajan rooli on sekin kaventunut olennaisesti. Julistajan tehtävä on säilynyt, mutta sanoma joutuu kilpailemaan suunnattoman tulvan kanssa ja näin sen painoarvo moniarvoisessa yhteiskunnassa on vähentynyt.

Perustellusti voidaankin todeta, ettei nykyajan pappi ole työssään ja kutsumuksessaan enää minäkään ylemmän hengellisen säädyn edustaja, vaan korkeintaan uskosta elävä ihminen muiden rinnalla. Ja jos näin on, niin on myös kysyttävä, mitä pappeudesta on jäljellä? Onko luterilainen erityinen pappeus lähestymässä kristittyjen yleistä ja yhteistä pappeutta? Onko virkapappeudesta enää

jäljellä muuta kuin mitäänsanomaton, sukupuoleton, hampaaton ja kaikille vaaraton kanssakulkija?

MAAILMAN VANHIN AMMATTI?

Papin ammatti kamppailee ansiokkaasti maailman vanhimman ammatin tittelistä. Jos papin ammatti ei olekaan kaikista ammateista se vanhin, niin ainakin se on maailman vanhin professioammatti.

Professiot syntyivät keskiajalla yliopistojen ympärille ja historiallisesti merkittävin professio oli tietenkin papisto, jonka ammatillinen valta kattoi monet elämänalueet. Englannissa puhuttiin jo 1600-luvulla kolmesta suuresta professiosta: juma-luopusista, lakitieteestä ja lääketieteestä. Kaikkien näiden kolmen profession juuret ovat papillisessa säädysssä.

Nykyaikana erityisesti lääkärit ovat korostaneet oman ammattinsa luonnetta professiona. He ovat myös pyrkinet luomaan profession kriteerit omasta ammattikuvastaan käsin. Seuraavaan luetteloon on koottu joukko tekijöitä, jotka erottavat (lääkärin) profession muista ammateista:

1. Professio perustuu laajaan, omaan alaansa liittyvään tieteelliseen ja teoreettiseen tietoon.
2. Profession jäsenet toimivat pitkälle erikoistuneissa palvelutehtävissä.
3. Profession toiminta liittyy johonkin yhteisön tärkeänä pitämään arvoon.
4. Profession sisäinen järjestelmä on kollegiaalinen (vastakohtana esimerkiksi byrokraattiselle järjestelmälle).
5. Profession jäsenillä on erityinen valtuutus ammatteensa liittyvien tehtävien hoitamiseen.
6. Profiolla on oma ammatillinen ja eettinen ohjeistonsa, joka voi olla formaalinen tai informaalinen.

7. Professio hallitsee ainakin jossakin määrin omaa rekrytointiaan.

8. Professio määrittelee itse alaan kuuluvat tiedot ja taidot.

9. Professionille kuuluvat tiedot ja taidot siirretään uusille sukupolville tätä tarkoitusta varten olevan institutionalisoidun koulutusjärjestelmän avulla.

10. Profession jäsenen sosiaalinen ja taloudellinen asema on yleensä korkea.

Suomen luterilaisten pappien kohdalla profession kriteerit täyttyvät hyvin — ehkä viimeistä kohtaa lukuun ottamatta. Akateeminen koulutus, yhteisön antamat valtuudet, ammatin harjoittamisen tietynlainen autonomia ja kollegiaalinen organisaatio toteutuvat edelleenkin. Vahva teoreettis-tieteellinen pohjakoulutus on ollut keskiajalta lähtien ammatissa toimimisen perusedellytyksiä.

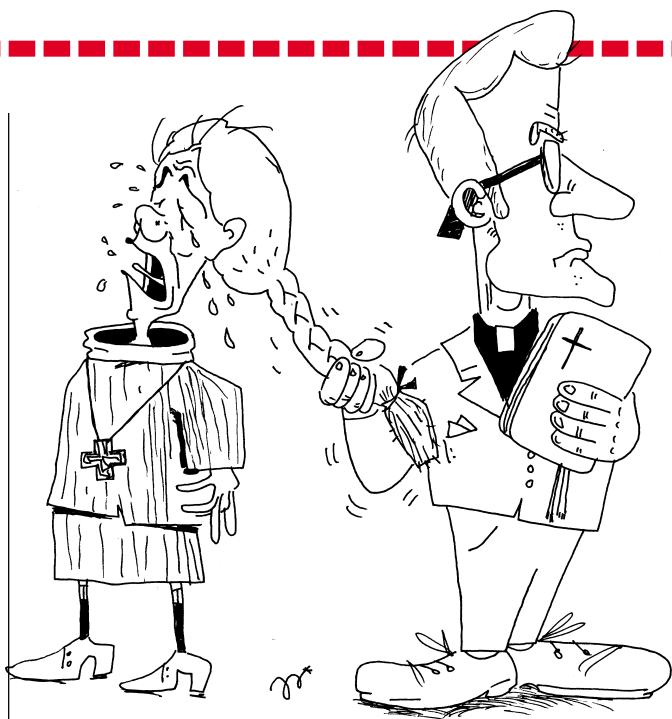
Eräänä tyypillisimpänä profession luonteenpiirteitä voidaan pitää sen jäsenen korkeaa järjestäytymis- tai organisoitumisastetta. Erityisesti vapaaehtoiset, voluntaarit organisaatiot ovat tyypillisiä juuri professioammateille. Samoin kollegiaaliset suhteet ovat tutkimusten mukaan hyvin keskeisiä professioiden tai yleensäkin henkisen työn tekijöiden keskuudessa.

PROFESSION NOUSU JA TUHO

Yleisen koulutustason nousun myötä yhä useampi ammattiryhmä pystyy täyttämään ainakin keskeisimmät osat profession kriteereistä. Monet ammattiryhmät pyrkivät myös määrätietoisesti saavuttamaan profession statuksen. Onkin arveltu, että meillä Suomessa uusilla ammattikorkeakouluilla on osaltaan professionaalistumista voimistava vaikutus. Kun sitten joidenkin uudempien, esimerkiksi tekniikan alan ammattien kohdalla perinteinen profession määrittely ei onnistu, joudutaan määrittelyä viemään yleisemmälle tasolle. Pelkistetyimmillään se voi olla esimerkiksi näin: »Ammattilainen (the professional) on henkilö, joka tietää».

Vaikka yleensä professioon on liitetty ajatus itsenäisestä ammatin harjoittamisesta ja oman praktiikan pitämisestä lääkäreiden ja juristien tapaan, niin kyseinen malli on kuitenkin hyvin epätavallinen nykyisin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa suurin osa professioista on ja on aina ollut harjoittamassa ammattiaan jonkin organisaation sisällä palkattuna työntekijänä.

Vaikka suomalainen luterilainen papisto täyttää aiemmin luetellut profession kriteerit, niin silti on yleisemmin kysytty, voiko protestanttinen papin virka olla professioammatti. Kieltävästi on vastattu ainakin kahdesta syystä: 1. On todettu, että kirkon toiminta on toimimista pyhien asioiden kanssa ja näin ollen papit ovat liian hyviä kuuluaakseen professioon. Papin kutsumus on enemmän ja jotakin muuta kuin professio. 2. On todettu, että papin työ

Perinteisesti on ajateltu, että kollegiaalisuus papiston keskuudessa on itsestään selvää. Ilmaiset 'veljet ja sisaret' kertovat omalla tavallaan tästä uskosta. Käytäntö kertoo nykyisin, ettei kollegiaalisuus ole enää itsestäänselvää.

ei ole työtä sanan varsinaisessa merkityksessä. Kysymys on elämäntavasta (tai harrastusta vastaavasta toiminnasta) ja näin ollen papit eivät kelpaa muodostamaan ammatillista professiota.

On myös kysytty, kuinka papin työtä voidaan ajatella professionaalisena, jos papin tehtävänä on tehdä sitä samaa, mitä kaikkien kristittyjen tulee tehdä.

Joka tapauksessa on selvää, että professioammattien kulttuurinen välimatka »kadun mieheen» on kuroutunut umpeen tavallaan kahdesta suunnasta, kuten professiotutkija Esa Konttinen on todennut. Toisaalta säätyläistöön kuulunut kulttuuri-ihminen on muuttunut asiantuntija-ihmiseksi, ammatinharjoittaminen on arkipäiväistynyt, yläluokkainen status on menetetty ja kulttuurinen lumo on hävinnyt. Toisaalta taas yleinen koulutustaso on noussut ja sen mukana ovat lisääntyneet mm. mahdollisuudet arvioida professionaalisten ammatinharjoittajien työn laatua.

ORNITOLOGISIA HAVAINTOJA

Vaikka monet edelläkin esille tulleet yleiset syyt selittävät kollegiaalisuuden katoamista, niin on syytä ottaa esille joitakin erityisiä kirkon sisältä löytyviä mahdollisia selityksiä.

Ensinnäkin pappien lukumäärä on varsin pieni. Vuonna 1998 seurakuntapapiston osuus kirkon

vuosityövoimasta oli n. 1800 henkeä. Samana vuonna vuosityövoimasta yli 5000 henkeä oli muussa hengellisessä työssä. Pappien vähäistä määrää onkin usein perusteltu juuri sillä, että työtä on voitu jakaa muille hengellisen työn työntekijäryhmille ja talouden sekä hallinnon rutiineja alan ammattilaisille. Tämä pitää varmasti paikkansa.

Mutta samalla se on johtanut eräänlaiseen käenpoikailmiöön: Tämä kasvanut aktiivinen ja varsin itsenäisesti työskentelevä joukko työllistää ennistä enemmän pappeja — ja aivan varmasti myös kirkkomuusikoita.

Ja samanaikaisesti tämän kehityksen rinnalla papiston vapaa-aika on lisääntynyt, yhteiskunnan ja eri järjestöjen tarjoamat haasteet ovat lisääntyneet sekä jumalanpalveluksiin ja kirkollisiin toimiin liittyvät laadulliset paineet ovat kasvaneet. Tästä seuraa väistämättä pula käytettävissä olevasta ajasta. Tämä taas johtaa luonnollisesti siihen, että jotakin on jätettävä pois. Helpointa on luopua vapaaehtoisesta kollegiaalisesta toiminnasta.

Valintaa helpottaa myös se, ettei ammattikunta enää ole tärkein viiteryhmä papeillakaan. Omien harrastusten, lasten harrastusten ja puolison kautta solmitut ihmissuhteet vaikuttavat arkielämässä paljon enemmän kuin kuuluminen papistoon. Saman suuntainen kehitys on tapahtunut monien muidenkin ammattien kohdalla. Upseerikerhot ovat vuokrattavia juhlapaikkoja, ammattisotilaat menevät työpäivän päätyttyä kotiinsa. Paikkakunnan insinöörit eivät juuri kokoonnu keskenään, puhumattakaan »insinöörien rouvista» jne.

Ammattikunnat ovat myös pirstoutuneet sisältä käsin. Laaja-alaisista kulttuuri-ihmisistä on todella tullut vain asiantuntijoita. Papiston kohdalla se näkyy mm. siinä, ettei teologin pohjakoulutus riitä alkuunkaan jonkin toisen teologian erityisalueen ymmärtämiseen. Tätä kehitystä asiantuntijaksi on varmasti ruokkinut myös seurakuntien työala-ajattelu. Uudenlainen tilanne on myös se, että pappi asiantuntijana joutuu tekemään yhteistyötä muiden asiantuntijoiden ja myös »ei-asiantuntijoiden» kanssa, niin seurakunnassa kuin muuallakin.

Ehkä tästä spesialisoitumisesta — ja varmasti myös ajan puutteesta — johtuen yhteys yliopistoonkin katkeaa usein. Kuinkahan moni seurakuntapapeista ehtii tai jaksaa lukea edes harvoin ilmestyvän ja pääasiassa suomenkielisen Teologisen Aikakauskirjan?

Onko sitten käytännön kollegiaalisuus menetetetty? Ollaanko todella tilanteessa, missä suomalainen luterilainen pappi tarvitsee toista pappia vain paikkamaan omia unohduksiaan tai varmistamaan itselleen rauhallisen vapaa-ajan vieton?

PALUU TULEVAISUUTEEN

Todellinen kollegiaalisuus voi löytyä vain palaamalla olennaiseen. Se merkitsee luopumista moni-

touhaisuudesta ja raakaa priorisointia.

Edesmennyt Tampereen tuomiokirkon kanttori Jouko Koskela antaa tähän hyvää osviittaa eräässä kirjoituksessaan, jossa hän kuvailee mm. työneuvottelua kesäkantorina ollessaan:

Ruovedellä ollessani »kortteerini» oli aina kanttorilan vinttikamari, ja ympäröimäni kasvoi aina Martta-tirehtöörskän hyvässä hoidossa. Kerran lauantai-iltana soi kanttorilan puhelin. Tirehtööri vastasi, soittajana oli rovasti: »Ne tiakoniamummut polttaa valakeeta tänä ehtoonä tolla rannassa, kai ne meinaa makkaraakin paistaa. Lähtekää pois, jaaat veisaamaan niille jotakin!» Rovasti kun oli huonokuuloinen, hän puhui niin kovaa, että pyyntö kaikui koko huoneeseen. Siihen tirehtööri: »Kuule, tuta, tännään tullee Kankkulan kaivolla ratiosta vartin yli kaheksen, me ei lähetä mihinkään!» Rovasti: »Jaa, tuleeko Kankkulan kaivolla, emmääkää sitte mihinkään lähäre!» — Mutkatonta!

Paluu menneisyyteen on mahdotonta, mutta paluulla olennaiseen ei pitäisi olla mitään esteitä.

Kirjoittaja on TL, Keski-Lahden seurakunnan seurakuntapastori.

Yhteydelle on tarvetta

Joensuun rovastikunnan teologipiiri viettää juhlaa

»Pohjois-Karjalan papiston veljespiirin kokous pidettiin eilen keskiviikkona tk 20 p. Joensuun pappilassa alkaen klo 10 ap. Kirkkoherroja A. Pärnänen avasi kokouksen selostaen sen tarkoitusta. Hänet valittiin myös johtamaan puhetta kokouksessa ja khra J. M. Taipale kirjoittamaan pöytäkirjaa.» Näin Karjalainen uutisoi maaliskuussa v. 1929.

Joensuun rovastikunnan teologipiiri vietti 70-vuotisen toimintansa juhlaa 16.11.1999. Piispa Wille Riekkinen esitelmöi yliopistolla Ilmestyskirjasta. Juhlapäivälliset kokosivat vielä innostuneen alaosastojoukon yhteyden asian äärelle.

70-vuotias alaosasto ansaitsee onnittelumme, ihailummekin.

Teologipiiriin kuuluu noin 100 teologia. Eläkeläisetkin ovat mukana.

Seuraavassa rovasti Jouko Pesosen laatima piirin historiikki lukijoiden iloksi.

MIKÄ SAI PAPIT JÄRJESTÄYTYMÄÄN?

Mitkä seikat antoivat aiheen veljespiirin syntyyn? Kokoontuivathan papit joka vuosi rovastikuntakoukuihin ja piispa kutsui heidät joka viides vuosi synodaalikokoukseen. Näiden virallisten kirkon hallintoon liittyvien kokousten lisäksi kaivattiin epävirallista yhdessäoloa. Muuttuva aika toi uusia haasteita. Kirkon ja seurakuntien elämässä tapahtuneet uudistukset lisäsivät yhteisen pohdinnan tarvetta. Jatkuva jakajan osa työssä pani etsimään virikkeitä. Laajoissa seurakunnissa pitkien matkojen ja huonojen kulkuyhteyksien takana yksinäisyys oli tuttua. Hengellisen rakentumisen ja huumorin sävyttämän vapaan yhdessäolon tarve oli suuri. Veljespiirin toiminnalle oli sosiaalinen tilaus. Viestit kertoivat vastaavanlaisesta toiminnasta muissa Pohjoismaissa. Lähimmät veljespiirit toimivat jo Keski-Karjalassa ja Savonlinnassa.

Ensimmäisessä kokouksessa päätettiin liittyä Suomen kirkon pappisliittoon. Se oli syntynyt keskellä levotonta aikaa tammikuussa 1918. Sen tehtäväksi oli määritelty »olla yhdyssiteenä Suomen evankelisluterilaisen kirkon pappien kesken tukemalla ja kehittämällä heitä heidän kirkollisessa ja seurakunnallisessa työssään sekä edistämällä heidän yhteistä parastaan.» Ensimmäisen kokouksen asialistalla oli myös liittyminen ryhmävakuutukseen. Sen aikaisempi nimi oli »Hautausavustuskassa». Se merkitsi jälkeenjääville pientä turvaverkkoa aikana, jolloin ne lähes täysin puuttuivat. Pappisliiton rooli oli aatteellisen työn lisäksi huolehtia papiston taloudellisista ja yhteiskunnallisista eduista. Veljespiirin toiminnassa tämä ei juuri näkynyt. Painopiste oli käytännön työn kysymyksissä ja teologisissa aiheissa.

JATKUVAA OPISKELUA

Pappisliitto avusti aluksi veljespiirejä toimittamalla vihkosina keskustelukysymyksiä alustuksineen. Ne käsittelivät käytännölliseen teologiaan liittyviä yhteiskunnallisia, taloudellisia, tieteellisiä ja hartaudellisia aiheita. Niiden pohjalta käytyjen keskustelujen selostukset auttoivat liiton johtoa saamaan selville papiston vallitsevan mielipiteen ajankohtaisista kysymyksistä ja sen perusteella toimimaan epäkohtien poistamiseksi. Myös Joensuussa keskusteltiin annetuista aiheista ja otettiin niihin kantaa. Esille tuli syrjäisten ja köyhien seurakuntien vaikeudet, papiston jatkokoulutuksen tarve, papiksi aikovien seurakuntaharjoittelu jne. Aloitteita, joista monet aikanaan myös toteutuivat. Jatkossa viime vuosikymmeninä Pappisliitto on välittänyt luennoitsijoita veljespiireihin. Näin koulutuksen idea on säilynyt toiminnassa kaiken aikaa.

Veljespiirin pitkäaikainen puheenjohtaja, teol. tri Olavi Tarvainen, huolehti osaltaan teologisista aiheista. Hänen toimestaan saatiin myös merkittäviä luennoitsijoita niin kotimaasta kuin kauempaa-

Veikko Toivanen

Rovasti Jouko Pesonen muistelee

kin. Heidän joukossa oli lukuisia piispoja kuten Simojoki, Lauha, Toiviainen ja Huotari. Luonnollisesti myös oman hiippakunnan piispat ja Pohjois-Karjalasta lähteneitä tutkijoita kuten professorit Kauko Pirinen, Ilmari Soisalon-Soininen ja Jouko Martikainen.

KIRKKO AJAN MURROKSESSA

Ympäröivän yhteiskunnan kysymykset tulivat esille alustuksissa ja keskusteluissa. Kirkon ja työväestön suhteissa todettiin vallinneet ennakkoluulot puolin ja toisin. Tarvitaan avointa yhteydenottoa kirkon taholta. Tarvitaan työväestön edustajia kirkollisiin elimiin. Pysymällä uskollisena evankeliumin palvelijana syntyvät aidot yhteydet eri ihmisryhmiin. Näitä pohdittiin pian sodan jälkeisessä tilanteessa. Keskellä 1960-luvun kuohuntaa Paa-vo Kortekangas esitelmöi aiheesta: Kirkko ajan murroksessa. Hän totei, että eletävä murros on osin samanlainen kuin v. 1884 ja 1905–1908 koetut murroskaudet. Ne ovat olleet lahja kirkolle. Kirkko on joutunut tutkiskelemaan asemaansa ja tekemään parannusta. Kirkon toiminta on elpynyt ja vilkastunut. Kirkko on kutsuttu palvelemaan eikä hallitsemaan. Teologista työskentelyä on lisättävä. Murrosaikana syntyy aina jotain uutta ja siksi silloin on jännittävää olla pappina. Keskustelussa todettiin kirkon tutkimuslaitoksen tarpeellisuus. Kirkon tulisi olla protestiliike ajassa ilmenevää epävanhurskautta vastaan.

VÄISTYVÄ PAPPILAKULTTUURI

Kokoontumispaikkoina olivat kauan aikaa pappilat. Seurakuntataloja ja leirikeskuksia ei ollut mut-
takaan vanhoissa pappiloissa oli tilaa. Niissä oli kodista kokoon-
tua. Kahvitarjoilun lisäksi yhteiset ateriat kokousten lopussa kuuluivat vieraanvaraisuuteen. Kestitsemiskäytäntö säilyi yllättävän kauan. Siitä luovuttiin vasta 1960-luvun lopussa. Mo-

nien puoliset olivat työssä kodin ulkopuolella. Apulaiset olivat kadonneet pappiloista jo kauan sitten. Tilapäisen avun saaminen pitoihin oli vaikeaa. Liikuttiin omilla autoilla. Oli siirrytty iltakoukuihin. Niitä pidettiin useammin kuin aikaisempina vuosina.

Pappien perheet olivat suurelta osin siirtyneet pois pappiloista. Yhteiskunnalliset muutokset sekä rakenteelliset että henkiset, tekivät lopun papiston luontoisedusta ja verotus viimeisteli pappilat tarpeettomiksi. Vain erikoisjärjestelyin niissä on taloudellisesti mahdollista asua. 70-vuotispäiväänsä viettävä veljespiiri voi todeta: Eräs meille kaikille läheinen kulttuurikausi on päättymässä. Se alkoi pappisavioliiton tulolla Agricolan aikana 1530-luvulla ja päättynee lopullisesti 200-luvun alussa.

Vanhoihin pappiloihin liittyy nuoren papin muistikuvissa arvokkaat rovastit ja heidän »armonsa», ruustinnat. Tuon arvokkaan julkisivun takaa paljastui monesti aivan yllättävää. Lääninrovasti Emil Hakamies, pater Emilo, kuten sanoimme, käveli käsillään Kontiolahden ison pappilan salin poikki. Tämän hän teki 70-vuotispäivänään ja sai piispa Sormusen vakuuttuneeksi voimistaan hoitaa virkaa vielä edelleen. On mielenkiintoista nähdä, kuinka moni lähestyvillä 70-vuotispäivillä tekee tuon saman tempun.

VIRKEÄ 70-VUOTIAS

Vuosien myötä yhdistyksen nimi on muuttunut. Se on nykyään Joensuun rovastikunnan teologipiiri. Nimenmuutokseen oli kaksi syytä. Nurmeksen rovastikunnan teologit muodostivat oman yhdistyksen. Emme siis edusta koko Pohjois-Karjalaa. Veljespiiri-nimitys ei enää käynyt, koska naislehtorien ja -pappien myötä veljien joukkoon oli tullut lukuisasti sisaria.

Veljespiirin ensimmäisen johtokunnan keski-ikä oli 50 vuotta. Useimmat sen jäsenistä olivat kirkkoherroja. Alkavalle yhdistykselle oli varmaan hyvä, että sitä johtivat muutenkin johtotehtävissä toimivat papit. Nykyinen johtokunta on keski-ikältään 10 vuotta nuorempi. Se on vireästi ottanut huomioon tämän päivän haasteet. Emme ole enää täällä teologisessa takametsässä. Meillä on yliopisto ja sen teologikoulu. Sen suomina mahdollisuuksia on jo käytetty hyväksi luentopäivillä. Läheiset yhteydet ortodoksipapistoon ovat kuuluneet kauan ohjelmaan. Yhteinen vastaa ja huoli Pohjois-Karjalan tulevaisuudesta on saattanut yhteisiin neuvonpitoihin maakunnan kansanedustajien kanssa. Virkeän 70-vuotiaan elämää voisi tarkastella monesta näkökulmasta. Eräs lähestymistapa olisi ollut koota yhteen kaikki kaskut ja kommellukset, joita yhteen tullessa kerrottiin. Se olisi hyvinkin kilpaillut jonkin Sakastissa nautetaan -kirjan kanssa. Kullakin työpaikalla ja ammattikunnalla on oma huumorinsa. Yhdessä ollen on turvallista tuu-

lettaa. Silloin ei loukkaa ketään. Koska kyseinen kokoaminen on tekemättä, teologipiirin elämänsä kaari voitaneen ilmaista kahdella sanalla: Työ ja yhteys. Ne ovat olleet kantavia ja kannustavia asioita kautta aikojen.

Rovasti Jouko Pesonen

Karjalasta kajahtaa!

Kokoonnumme 4–5 kertaa vuodessa yhteisiin tilaisuuksiin. Tänä vuonna järjestimme ensimmäisen kerran teologiretriitin, jota pidettiin hyvin merkittävänä. Retriitti ei suinkaan ollut varsinainen hiljaisuuden retriitti (hiljaisuuteenkin oli oma aikansa), vaan aivan itsestään jo suunnitteluvaiheessa keskeiseksi teemaksi nousi kirkon tehtävissä toimiminen ja kokemusten vaihtaminen. Keskustelua piisasi pikkutunneille asti, kun vanhemmat ja nuoremmat teologit pääsivät asiaan!

Teologipiiriin kuuluu tällä hetkellä noin sata teologia, pääasiassa Joensuun rovastikunnan seurakunnissa toimivat teologit mutta myös Joensuussa ja lähiseudulla muissa tehtävissä toimivia teologeja. Erityisen tärkeinä olemme pitäneet sitä, että eläkkeellä olevat teologit ovat olleet aktiivisia Teologipiirissämme. Tämä onkin hyvin ymmärrettävää, sillä virallisella tasolla yhteydet moniin kirkollisiin kuvioihin katkeavat eläkkeellejäämisen yhteydessä eikä hiippakunta lähetä eläkeläisille enää edes tiedotuslehteään. Erityisesti eläkeläisiä tuntuu kiinnostavan jumalanpalvelusuudistus, mikä on ymmärrettävää, ovathan he ainakin täällä päin Suomea lomien ja vapaiden tuuraajina monissa pienissä seurakunnissa. Myös Joensuun yliopistossa teologiaa opiskeleviin luomme parhailtaan suhteita.

Viime vuosina yhdeksi keskeiseksi tapahtumaksi on noussut Pohjois-Karjalan kansanedustajien ja teologien vuosittainen tapaaminen, jonka Teologipiiri järjestää. Tiedon ja henkilökohtaisten kontaktien lisäämistä on pidetty tärkeänä molemmiin puolin ja tapaamisien keskusteluja on uutisoitu laajasti maakunnan tiedotusvälineissä.

Tällaisella vapaaehtoisuuteen perustuvalla toiminnalla on ainutlaatuiset mahdollisuudet, mutta toisaalta sitä vaivaa sama ongelma kuin muitakin matalan profiilin järjestöjen organisaatioita: ikuisen rahapula. Tästä hyvänä osoituksena oli sekin, että emme olisi saaneet järjestettyä Teologipiirimme 70-vuotisjuhlia ilman Pappisliiton tukea.

Omassa työyhteisössä jokaisella on omat kii-reensä. Tämän vuoksi Teologipiirissä tärkeintä ei sittenkään usein ole ollut faktatiedon jakaminen jostain aiheesta, vaan mahdollisuus yhteiseen kes-kusteluun ja pohtimiseen. Tässä on Teologipiirim-me vahvuus ja todellinen merkitys.

Ville Ojala

Joensuun rovastikunnan teologipiirin puheenjohtaja

Alaosasto, ajan tuhlausta vai tiedostamaton voimavara?

Terveiset Diakoniatyöntekijöiden Liiton Espoon alaosaltoilta. Liiton toimiston mukaan olemme oleet aktiivisia. Tieto sekä ilahdutti että hämmensi jäseniämme vuosikokouksessa. Uutinen liittyi pyyntöön kirjoittaa alaosalton toiminnasta. Se hiukan selvensi kokonaisuusaa, motivoiminen kun on tutua omassakin työssä.

Koska olen heikko ihminen ja minulla on vaikeuksia rajata työtäni, lupauduin välittämään aktiivisuutemme salaisuuden. Myöhemmin autoa ajaessani, tilanteessa, mikä silytyksen ja tiskaamisen ohella on tyypillinen työn suunnittelun ajan-kohta, ymmärsin, etten kykene valottamaan asiaa kuin omalta kannaltani. En todellakaan tiedä, miksi muut jäsenemme kokevat alaosalstotoimin-nan tärkeäksi, vai kokevatko? En muista pitkään aikaan meidän keskustelleen asiasta. Itsellenikin osallistuminen on muodostunut itsestään selväksi tavaksi. Ehkä on hyväkin pysähtyä välillä mietti-mään, mikä minua sinne kokouksiin vetää. Mikä estää käyttämästä sitäkin aikaa asiakastyöhön tai näihin, aina rästissä oleviin kirjallisiin töihin?

Olen työhistoriani aikana kuulunut kolmeen eri alaosaltoon. Ensimmäinen työpaikkani oli pieni maalaisseurakunta, jossa olin ainoa diakoniatyön-tekijä. Olin vastakuoriutunut diakonissa ja etsi-mässä identiteettiäni työntekijänä. Oli onni, että löysin tieni paikallisen alaosalton kokouksiin, ja

sain sieltä samaistumiskohteita ja osviittaa seura-kunnan palvelijana olosta. Luulen, että rakkaat tulevat työtoverini olisivat kärsineet vielä enem-män, jos olisin samaistunut kirkkoherraan ja hän-nen työnkuvaansa. Sijaisuuteni aikana minut tai-vuteltiin myös liittymään liiton jäseneksi. Olen siitä kiitollinen, vaikka se joka palkkapäivä kirpai-seekin. Jossakin vaiheessa otin selvää, mitä rahoil-lani tehdään ja se hiukan helpottaa luopumisen tuskaa.

Aloitin työn 80-luvun lopun nousuhuimassa. Asiakkaani eivät olleet päässeet mukaan nostee-seen ja loivat siten ahdistusta ja neuvottomuutta minunkin pieneen mieleeni. Vaikka elimmekin siinä uskossa, että huomenna kaikki on paremmin, oli helpottavaa saada purkaa asioita samaa työtä tekevien ihmisten kanssa. Taisinpa saada monta hyvää käytännön neuvoakin kaupan päälle. Oma ajankohtainen kysymykseni oli, miten venyn kat-tamaan kaiken sen tarpeen mitä näen ympärilläni. Silloin en vielä tiennyt, että minunkin elämässäni tulee eri aikoja ja eri kysymyksiä.

Asia alkoi aueta, kun tulin työhön suureen kaupunkiseurakuntaan. Työ oli samaa ihmisten hätää, mutta ympäristö ja odotukset erilaisia. Tässä muutosprosessissa alaosalto antoi tilaa asioiden pohtimiselle, kiukun ja voimattomuuden tuntei-den purkamiselle.

Suhdanteiden romahtaminen toi laman myös alaosalton toimintaan. Muistan kuinka vaikeaa oli saada vuosikokousta päätösvaltaiseksi. Viisi jäsentä kokouksessa tuntui saavuttamattomalta unelmalta. Selkeä piristysruiske alaosaltolemme oli liittojen yhdistyminen. Tiedän kokemuksesta, että monissa pienemmissä alaosaltoissa kokoukset oli jo aiem-min yhdistetty järkevästi rovastikunnallisiin työ-alan kokoontumisiin. Meillä Espoossa muutos oli huomattava. Jäsenmäärämme kasvoi ja uutta aktii-visuutta oli havaittavissa. Aluksi oli runsaasti säh-köä ilmassa, kun revii-rejä, toimintatapoja ja peri-aatteita selvitettiin. Energia pystyttiin kuitenkin hyödyntämään rakentavasti, ainakin useimmiten. Uuden työntekijäskupolven ja meidän vanhojen dementoitumisen myötä on unohdettu, että kahta eri liittoa on ollutkaan!

Aikamme ahdistuimme yhdessä, kyselimme, miksei kukaan koskaan tee mitään ja olimme närkästyneitä liiton aikaansaamattomuudesta. Kuka auttaa köyhää köyhien auttajaa? Ei kukaan, ellei köyhä auttaja itse. Messiasta edunvalvonnassa on turha odottaa. Riittakin on valittu vain järjestön toiminnanjohtajaksi.

Ryhdyimme voivottelun sijaan miettimään konkreettisia asioita, joihin halusimme muutosta. Olemme selvittäneet työntekijäresursseja ja palk-kaustilannetta Espoossa verrattuna muihin suuriin seurakuntayhtymiin. Olemme välittäneet tietoa eteenpäin, parannusehdotusten kera, niin liittoon sopimusneuvotteluja kuin oman yhtymään paikal-

lisiä neuvotteluja ja henkilöstösuunnitelmia var-
ten. Muutokset kirkossa tapahtuvat hitaasti, mutta
tilanne ei ole toivoton. Diakonian saama myöntein-
nen julkisuus tulee mielestämme hyödyntää täysi-
määräisenä. Hyvin tehdystä työstä tulee saada
asiallinen palkka, ei ainoastaan kauniita sanoja
juhlapuheissa.

Kaikki alkaa oman työn arvon tuntemisesta ja
tunnustamisesta. On myös tiedettävä mitä haluaa
ja oltava valmis työskentelemään näiden asioiden
saavuttamiseksi. Eikö tämä ole juuri sitä, mitä
asiakkaillemme selitämme päivittäin? Kirkko työn-
antajana ei ole Jumala, oikeudenmukainen ja kaik-
kitietävä, vaan vajavaisten, syntisten ihmisten
muodostama yhteisö, jossa työnjaon mukaan joi-
denkin tehtävänä on hoitaa palkkauskysymyksiä.
Nämä ihmiset tekevät työtään, meidän tehtäväm-
me on pitää huoli, että heillä on ajankohtainen,
asiallinen tieto, jonka pohjalta tehdä päätöksiä.

On suloista nukkua ruususen unta unelmoiden
paremmasta tulevaisuudesta, oikeudenmukaisuuden
ja solidaarisuuden toteutumisesta kirkossa. On kui-
tenkin aika kasvaa aikuiseksi myös alaosastotyöskentelyssä. Hyväkin toimintaa on aina vara pa-
rantaa. Olen huomannut ratkaisevan tärkeäksi,
että koemme olevamme yhteisellä asialla. Reali-
teetti on, että yksi tai kaksi tekee varsinaisen työn,
muut antavat tukensa. Osia kannattaa kuitenkin
välillä vaihtaa, jotta kyvyt saadaan kattavammin
käyttöön. Toinen puoli asiasta on se, ettei kukaan
ole aina parhaimmillaan. Reilu peli alkaa siitä,
että se tekee, joka on voimissaan, muut tukevat ja
auttavat parhaansa mukaan. Saan varmasti testata
viisasta neuvoani käytännössä tukiessani työtove-
riani Leenaa, liittomme puheenjohtajaa, työssään.
Koko työtiimimme on ollut alusta asti rohkaise-
massa häntä tähän tehtävään ja luvannut tukensa
myös käytännön tasolla. Kahden vuoden kuluttua
tiedämme asiasta enemmän.

Olen vakuuttunut, ettei ole ainuttakaan merki-
tyksetöntä alaosastoa tai liiton jäsentä. Yhtä varma
olen siitä, ettei kaikki tieto ja viisaus mikä alaosas-
toissa piilee ole siirtynyt laajempaan käyttöön.
Eipä pihtailla, vaan jaetaan ajatuksia ja ideoita,
niin kaikilla on enemmän. Eikä se ole keneltäkään
pois.

Ulla Summanen

*Diakoniatyöntekijöiden Liiton Espoon alaosaston
puheenjohtaja*

Metri lunta ja liukkaat kelit

Diakoniatyöntekijöiden Liiton Lapin alaosaston 22
jäsentä tapaavat toisiaan alaosaston toiminnan
merkeissä 2–3 kertaa vuodessa. Tapaamiset ovat
varsinaisesti työneuvotteluita, joiden yhteydessä
jäsenet pitävät alaosaston kokouksen. Tällainen
järjestely on pitkien välimatkojen vuoksi lähes
pakon sanelemaa. Yhteen ei kannata kokoontua
pelkästään alaosaston kokouksen vuoksi. Matkat
voivat viedä jopa kuusi tuntia/suunta. Useimmissa
Lapin seurakunnissa on vain muutama diakonia-
työntekijä, joten työ on yksinäistä. Työneuvottelut
mahdollistavat ilojen ja surujen jakamisen kollego-
jen kesken.

Teimme alaosaston jäsenille kyselyn alaosaston
toiminnasta ja tärkeydestä. Vastausprosentti oli
55, mikä on suurin piirtein sama kuin toimintaan
aktiivisesti osallistuvien määrä. Alaosasto koettiin
tärkeänä nostamaan ajankohtaisia asioita esiin.
Toisaalta vaikutusmahdollisuudet koettiin melko
pieniksi. Osallistumista hankaloittaa pitkät matkat
ja niihin kuluva aika sekä huonot kelit. Työneu-
vottelut ja kokous vievät vähintään kokonaisen
työpäivän. Mitalin kiiltävämpänä puolena nähtiin
mahdollisuus purkaa enimmäkseen höyryt ulos jo ma-
tkojen aikana. Kaiken kaikkiaan alaosastotoiminta
Lapissa painottuu kohtaamisiin ja asioiden yhdessä
jakamiseen.

Alaosastomme jäsenten työnkuvaan vaikuttavat
voimakkaasti pitkät matkat. Työpäivä tulee suun-
nitella huomioiden sekä matkojen pituus että suun-
ta. Virastolla tulee käytyä harvakseltaan ja »toi-
misto» kulkee autossa mukana. Tavoitettavuuden
kannalta matkapuhelimet ovat auttaneet (häirin-
neet?) työnteossa. Esimerkiksi meillä Rovaniemen
seurakunnassa yhden työntekijän työalue voi hy-
vinkin olla säteeltään 80 km. Matkat lisäävät
omalla tavallaan työn rasittavuutta. Lisäksi joissain
seurakunnissa ei olla lähelläkään tavoitetta: n.
3000 asukasta tai seurakuntalaista/työntekijä (esim.
Sodankylässä 4714 asukasta/diakoniatyöntekijä ja
Rovaniemellä 5645 asukasta/diakoniatyöntekijä).
Oman sävynsä työhön tuo myös pohjoisen suuri
työttömyys sekä syrjäseutujen autioituminen.

Kaikesta huolimatta alaosastomme jatkaa uu-
teen vuosituhanteen iloisin mielin ja muitakin
kannustaen.

Sirpa Nykänen,
diakonissa, Lapin alaosaston puheenjohtaja

Sari Koski,
diakoni, Lapin alaosaston sihteeri

Vaasan DTL:n alaosaston kuulumisia vuodelta 1999

Vaasan alueella Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsenet ovat innokkaasti kokoontuneet yhteen viime vuoden aikana. Näemme tärkeäksi toistemme säännöllisen tapaamisen oman jaksamisen, virkistymisen ja ajatusten vaihtamisen takia. Luonnollisesti myötäeläminen ja muistaminen toinen toistemme iloissa ja suruissa kuuluu alaosastomme arkipäivään. Olemme myös ottaneet kantaa diakoniatyöntekijöiden palkkausasiassa. Diakoniatyöntekijän työ on usein yksinäistä puurtamista monenlaisten ongelmien ja asioiden kanssa kamppailevien eri ikäisten ihmisten kanssa ja siksi kollegojen tapaaminen, kokemusten vaihtaminen ja tarvittaessa neuvoaminen on koettu hyväksi.

Olemme erikokoisista seurakunnista, joten vaihtopöydällä on paljon jaettavaa. Esimerkiksi tilastoinnin muututtua vuoden 1999 alusta eräs jäsenistämme oli kehittänyt uuden kaavakkeen, josta olemme kaikki hyötynneet. Suunnittelemme vuoden toiminnan ajoissa, jotta kaikki voivat varata kalenteriinsa kokoontumispäivät ja tapahtumat ajoissa, jolloin ne eivät häiritse työn suunnittelua. Kuitenkin suunnitelmamme on joustava niin, että voimme ottaa ohjelmaan jotain uutta, jos tulee tarve esim. koulutusta jollakin alueella.

Viime vuonna aloitimme vuosikokouksella, kuten varmaan jokainen alaosasto. Siinä suunnittelemme ja lyömme lukkoon tulevan vuoden toimintaa. Yleensä tavalliset kokoontumiskerrat vietämme jonkun jäsenemme kotona, koska rennompia kokousympäristö vaikuttaa ideoiden syntymiseen

ja saa porukan virkistymään ja rentoutumaan paremmin kuin esimerkiksi jossain työpaikan kokouksessa, jossa saa istua työn puolesta riittävästi. Kaikkien mielipiteitä ja ideoita kuunnellaan ja niistä keskustellaan monesti huumorin säestyksellä. Hassujakin ideoita voi esittää ja yhdessä valitaan parhaat ja toteuttamiskelpoiset toimitasuunnitelmat.

Uuden alaosastojen käyttöön myönnetyn avustuksen olemme ottaneet ilolla vastaan. Käyttötarkoituksia on löytynyt koulutuksesta virkistysiltaan teatterissa. Seuraavaksi aiomme lähteä pienelle opastetulle vaellusretkelle luontoon. Kokonaan irtottautuminen työympyröistä auttaa taas kohtaamaan asiakkaita uudella tuoreudella. Yleensäkin liikunta ja luonto ja hiljentyminen ovat verraton tapa ladata akkuja tässä tiivistähtisessä työelämässä.

Alaosastona järjestimme kaksi isompaa koulutuspäivää viime vuoden aikana. Kutsuimme koulutuksiin myös toisia alaosastoja sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Kevään koulutuspäivässä Vaasan oikeusaputoimiston oikeusavustaja Matti Rantala kertoi velkajärjestelyasioista, Takuusäätiön sosiaaliluotosta, Vera-rahoituksesta ym. asiaan liittyvästä. Asiakkaiden taloudelliset ongelmat tuntuvat vain kasvaneen näinä vuosina, joten saamamme tieto-taito tuli tarpeeseen. Syksyn koulutuspäivässä kouluttajana toimi Maaseudun hengen hyvinvoinnin hanke -projektin vetäjä, TT, HuK Eija Harmanen Ilmajoelta. Aiheena oli Auttajan enkelit. Käsittelimme auttamistyön positiivisia puolia, sen vahvuuksia ja rikkauksia. Päivä oli erittäin antoisa.

Kokoontumisissamme saamme myös hengellistä ravintoa virren, laulun, runon tai sanan muodossa. Saamme pyytää kaikkeen sekä työhömmä että liiton toimintaan psalmikirjoittajan sanoin »Herra, meidän Jumalamme, ole lempeä meille, anna toillemme menestys, siunaa kättemme työt.» Psalmi 90: 17.

Tarja Hyttinen

*Diakoniatyöntekijöiden Liiton Vaasan alaosaston
puheenjohtaja*

Kokouskutsu

Perusalojen akateemisten Työttömyyskassan varsinainen kokous pidetään Helsingissä Agronomiliiton toimistossa (osoite Pohjoinen Makasiinikatu 6 A, 5.kerros) torstaina 25.5.2000 kello 14.00

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 23 §:ssä mainitut asiat ja kassan sääntömuutos. Hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on nähtävänä viikon ajan ennen kokousta työttömyyskassan toimistossa (Fabianinkatu 17 B, Helsinki).

Työttömyyskassan hallitus

»Aidommin, Syvemmin, Rohkeammin»

Papiston päivät Tampereella 24.–25.10.2000

Alustava ohjelma

TIISTAI 24.10.2000

9.30 Avaus, jossa mm.

- Teemajumalanpalvelus, saarnaa arkkipiispa John Vikström
- kirkkokahvit
- Arvi Tuomi ja Papin peili

12.30 Lounasaika

14.00 Sakastityöskentelyä

“AIDOMMIN”

Sakastit 1 ja 2

Mukana mm. pastori Ritva Szarek Puolasta, pastori Jouko Vesala Lahdesta, kansliapäällikkö Risto Junttila Helsingistä ja tuomiorovasti Mikko Heikka Helsingistä

“SYVEMMIN”

Sakastit 3 ja 4

Mukana mm. pastori Kari Kuula Kuopiosta, kouluttaja Kai Peltonen Järvenpäästä, pastori Jaana Marjanen Kuopiosta, professori Risto Saarinen Helsingistä ja pastori Matti Repo Tampereelta.

“ROHKEAMMIN”

Sakastit 5 ja 6

Mukana mm. piispa Eero Huovinen Helsingistä, pastori Sari Lindström Hämeenlinnasta, kirkkoherra Jussi Talasniemi Espoosta, pastori Merja Auer Nousiaisista sekä pastori Sirkku Eho Rovaniemeltä

17.00 Yhteinen juhla, jossa julkistetaan Vuoden pappi 2000

19.00 Teatteri

22.00 Yömessu

KESKIVIIKKO 25.10.2000

9.00 Aamusaarna arkkipiispa Jukka Paarma

9.15 “Aidommin, syvemmin rohkeammin”
· alustajien puheenvuoroja, väittelyitä jne.

12.00 Lounasaika, jonka aikana alaosastotapaamisia

14.30 Päätösjuhla, jossa mukana mm. piispa Jorma Laulaja

16.00 Kotiin

Tarkempi ohjelma ja ilmoittautumistiedot seuraavassa lehdessä.

KIRKKO JA TIEETEELLISEN MAAILMANKUVAN MURROS

YLEISTÄ

Luonnontieteissä ja erityisesti fysiikassa päättyvällä 1900-luvulla tapahtunut huima kehitys ei vielä ole ehtinyt vaikuttaa kovinkaan paljon siihen yleiseen maailmankuvaan, jonka länsimaiden ihmiset ns. klassisen fysiikan perusteella tuntevat omakseen. Ei ole kuitenkaan mitään syytä epäillä, etteikö luonnontieteiden muutos heijastuisi ennen pitkää selvemminkin läntisessä maailmassa yleisesti vallitsevaan käsitykseen maailmankaikkeudesta, sen rakenteista ja elämän monimuotoisuudesta. Jotta kristillinen kirkko voisi täyttää tehtävänsä evankeliumin palveluksessa, sen on tarpeellista pysyä selvillä niistä muutostrendeistä, joita ajassamme liikkuu. Siksi yhteys tiedemaailmaan ja valmius pohdiskella kristillistä sanomaa luonnontieteiden tuoreen kehityksen valossa on oleellinen osa kirkon missiota.

Tarkastelen ensin luonnontieteen ja siihen liittyvän filosofian kehitystä ennen 1900-lukua, jolloin monet fysiikan löydöt ovat pakottaneet tarkistamaan näkemystä siitä, millainen maailma viime kädessä on, ja jota jo nyt pidetään tieteellisen maailmankuvan murrosaikana. Toisessa osiossa esitelen lyhyesti niitä kahta nykyfysiikan pääteoriaa, jotka ehkä enemmän kuin mitkään muut yksittäiset teorit ovat vahvasti muokanneet perinteistä tieteellistä maailmankuvaa. Lopuksi pohdin joitakin seikkoja, jotka kirkon, ja meidän kirkon työntekijöiden, on hyvä ottaa huomioon tarkastellessamme kirkkomme asemaa, sen roolia ja tehtävää yhteiskunnassamme, jossa tieteellä — tai sillä, mitä sanotaan tieteeksi — on niin tukeva jalansija.

On paikallaan palauttaa mieleen, että termi *maailmankuva* viittaa yleensä sellaiseen näkemykseen maailmasta, sen rakenteesta ja elämästä, joka perustuu ns. tosiasioihin eli »kiistämättömiin faktoihin». (Esim. maapallo on pyöreä, tähdet ovat käsittämättömän kaukana, salamanisku johtuu pilvien sähkövarauksen purkautumisesta eikä suinkaan Jumalan vihasta.) Sanaa *maailmankatsomus* käytetään sen sijaan nimityksenä sellaisesta uskonnollisesta, ideologisesta tai filosofisesta kokonaisnäkemyksestä, jossa otetaan kantaa mm. kysymyksiin »mikä on maailmankaikkeuden tarkoitus» tai »miksi maapallomme tuntuu olevan kuin suunniteltu ihmisen olemassaoloa varten» (ns. antroppi-

nen prinssiippi), siis kysymyksiin, joihin tieteillä ei ole antaa tyhjentävää vastausta. *Tieteellinen maailmankuva* ei sulje pois kristillistä uskoa, mutta *tieteellistä maailmankatsomusta* voisi nimittää vaihtoehtoiseksi moderniksi uskonnoksi, *skientism*, jonka mukaan eräänä päivänä tulevaisuudessa tie-
de saavuttaa täydellisen ymmärryksen koko olevasta. Juuri skientismi on kärsinyt vakavan kolauksen uuden fysiikan löytöjen myötä.

KLASSINEN TIEETEELLINEN MAAILMANKUVA

Vaikka puhummekin maailmankuvasta puhtaasti tosiasioihin perustuvana tapana hahmottaa maailma, filosofiselta harjoitukselta ei täysin voi välttää. Fysiikka ja filosofia ovat nimittäin jo antiikin ajoista lähtien ruokkineet toisiaan. Niinpä lähtiesämme jäljittämään klassisen maailmankuvan (viittaa *uudella ajalla* — ei antiikin aikoina — syntyneeseen maailmankuvaan) lähtökohtia on toisaalta mielivaltaista mutta toisaalta hyvin perusteltua aloittaa ranskalaisesta filosofista René Descartesista (1596–1650). Hän muotoili systemaattiseksi filosofiseksi järjestelmäksi sen yleisen asennoitumistavan, joka englantilaisen tieteenhistorioitsijan Stephen Toulminin mukaan löi leimansa koko uskonpuhdistuksen jälkeiseen eurooppalaiseen aatemaailmaan. Descartes metsästi *varmuutta*, joka loisi pohjan kaikelle inhimilliselle tiedolle ja tieteenharjoittamiselle.

Descartesin ajatuksissa kaikkea voi epäillä eikä mistään voi olla lopullisesti varma, paitsi siitä, että minä itse ajattelevana olentona olen olemassa (*cogito ergo sum*). Mutta Descartes tarvitsi varmuuden metsästyksensä vielä toisenkin asean, uskon Jumalan olemassaoloon. Descartes päätteli, että ilman hyvää Jumalaa meidän tietomme ja me itse olisimme pettäväällä pohjalla: lopullinen varmuus on mahdollista vain, jos Jumala on olemassa. Katolisen kirkon uskollisena kannattajana esiintynyt filosofi tuli näin nivoneeksi Jumalan oleelliseksi osaksi rationaalista tiedonjärjestelmäänsä, Jumalan, jonka varsinaisesta uskonnollisesta merkityksestä Descartesille on käyty vilkasta keskustelua.

Descartes edusti *rationalistista tieteenkäsitystä*, jonka mukaan todellinen tieto on saavutettavissa järjen päätelmillä logiikan apuneuvoja käyttäen. Hän on jäänytkin matematiikan historiaan miehenä, jonka ansioksi luetaan mm. analyttisen geo-

René Descartes (1596–1650)

Isaac Newton (1642–1727)

Immanuel Kant (1724–1804)

metrian ja optiikan kehittäminen. Mutta pelkkä järjen käyttö ei vielä saanut aikaan tapahtumasarjaa, jota on totuttu länsimaisessa tieteenhistoriassa nimittämään *tieteelliseksi vallankumoukseksi*. Rationalismin rinnalle nousi *empirismi*, lähestymistapa, joka korosti tieteellisten kokeiden ja aistihavaintojen merkitystä tiedon hankinnassa. Empirismin historiasta voisi nostaa esille useitakin nimiä, mutta puhuttaessa klassisesta tieteellisestä maailmankuvasta, yksi hahmo nousee yli muiden. *Isaac Newton* (1642–1727) halusi perustaa tieteellisen työskentelyn järjen spekulointien sijasta aistihavaintoon ja erilaisten kokeellisten menetelmien hyväksikäyttöön. Kirjassaan »Luonnonfilosofian matemaattiset perusteet» (1687) Newton on pukeutunut havaintonsa ja kokeidensa tulokset matemaattiseksi kaavoiksi, jotka tehokkaasti ja ytimekkäästi näyttivät paljastavan luonnon tavattoman tarkoituksenmukaisuuden ja suunnitelmallisuuden. Newton etsi Descartesin tavoin varmuutta, mutta toisin kuin ranskalainen filosofi hän löysi sen matemaattisen formuloinnin avulla kuvatuista luonnon lainalaisuuksista.

Newton oli hurskas mies, jolle Raamattu merkitsi niin paljon, että hän myöhäisillä vuosillaan omistautui täysin sen tutkimiseen. Muun muassa apokalyptiikka kuului hänen kiinnostuksensa kohteisiin. Itse asiassa syvä uskonnollisuus paljastuu jo hänen mainitussa pääteoksessaan, jossa hän toivoi, että luonnonilmiöiden säännönmukaisuuden paljastuminen ja niiden matemaattiseen muotoon saattaminen voisivat vakuuttaa lukijoille koko maailmankaikkeuden olevan hyvän ja kaikkivaltiaan Jumalan aikaansaannosta. Englannin kirkon uskolliseksi jäseneksi häntä ei kuitenkaan voi sanoa, koska hän tietoisesti hylkäsi kolminaisuusopin ja

opin Kristuksen jumaluudesta. Athanasioksen ja Areioksen kamppailua Nikaian kirkolliskokouksessa kommentoidessaan hänen sympatiansa ovat selvästi Areioksen puolella.

Newtonin uskonnollisesti motivoitunut tieteellinen työskentely jätti jälkeensä perinnön, joka ennen pitkää ajautui kauas hänen alkuperäisistä pyrkimyksistään. Hänen kannattajansa ja seuraajansa fysiikan saralla mieltiyivät Newtonin matemaattisten kaavojen voimaan niin paljon, että he näkivät maailmankaikkeuden lopulta *mekaanisena, deterministisenä koneena*, jota hallitsivat »rautaiset luonnonlait.» Teologian puolella tosin osattiin hyödyntää Newtonin laskelmia luonnollisen teologian harjoituksessa, mistä kuuluisana esimerkkinä kerrotaan taskukellosta, jonka satunnainen kulkija löytää hiekkarannalta. Yhtä mahdotonta kuin että kello olisi syntynyt ja ajautunut löytöpaikkaansa sattumalta, yhtä mahdotonta on, että maailmankaikkeus olisi sattuman seurausta. Teismi, usko persoonalliseen Jumalaan, vaihtui kuitenkin monessa tapauksessa deismiksi, jossa Jumalan uskotaan kyllä luoneen maailman ja vetäneen sen elämää ja toimintoja ylläpitävän »vieterin» kireälle mutta sitten jättäneen luomakuntansa oman onnensa nojaan.

Newtonin systeemissä Jumalalle siis kuuluu oleellisesti oma paikka kahdella tavalla. Ensinnäkin Newtonille Jumala on Luoja kaiken olemassa olevan perusta, se voima, jonka kaitsennasta kaiken kulku riippuu. Toiseksi Newton käytti Jumalaa selittämään niitä ilmiöitä ja epä säännöllisyyksiä mm. taivaankappaleiden liikkeissä, joihin hän itse ei löytänyt havainnoissaan perusteita. Näin syntyi sittemmin kohtalokkaaksi osoittautunut ajatus »aukkojen Jumalasta»: Jumalaa käytetään paikkaamaan

niitä avoinna olevia kohtia tietämyksessämme, joita tavanomaisin luonnontieteellisin keinoin ei voi selittää. Tieteen edistyessä Jumalan toinen rooli joutui tukalaan tilanteeseen, kun tieteellisin menetelmin pystyttiin selittämään yhä enemmän, jolloin aukot, joita Jumalaa käytettiin paikkamaan, pieneivät jatkuvasti. Lopulta kuultiin mekanistisen maailmankuvan yksi tunnetuimmista tunnuslauseista, kun ranskalainen tähtitieteilijä *Pierre Simon Laplace* (1749–1827) totesi keisari Napoleonille: »Jumala on hypoteesi, jota en tarvitse.»

Laplaceen toteamuksen edustama maailmankuva, jossa Jumalalle suotiin vähemmän kuin marginaalinen rooli maailmankaikkeuden olemassaolossa, kuvastaa monien valistusfilosofien hellimää uskoa jatkuvaan tieteen kehitykseen ja järjen voittokulkuun sekä varmuuteen, jolla maailmankaikkeuden tapahtumia saattoi ymmärtää ja jopa hallita. Preussilaisen filosofin *Immanuel Kantin* (1724–1804) yhdistettyä rationalistisen ja empirisen tiedonhankinnan länsimainen aatemaailma sai yhden voimakkaimmista työkaluistaan, jolla varmuutta ja luottamusta tieteen kykyihin pystyttiin vakuuttavasti ylläpitämään.

Koko valistuksen värittävä 1800-luku piti sisällään useita luonnontieteellisiä läpimurtoja, ja myös teollistuminen vauhdittui. Ajan henkeen kuului, että tieteen voimaan uskottiin ja mm. Darwinin evoluutioteoriaa sekä muita biologian ja antropologian löytöjä käytettiin häikäilemättä hyväksi eurooppalaisen imperialismien ylläpitämisessä ja valkoisen rodun ylemmyyden korostamisessa. Mäntämaattiseen muotoon puettut luonnontieteelliset teoriat antoivat olettaa, että kaikki saavutettavissa oleva tieto olisi pian saatu — maailma ja tieto siitä näyttivät olevan täysin ihmisen hallinnassa.

UUSI TIETEELLINEN MAAILMANKUVA

Tieteellisen maailmankuvan murros antoi merkkejä itsestään jo 1800-luvulla, mutta varsinaiseen vauhtiin muutosprosessi pääsi vasta 1900-luvun kolmen ensimmäisen vuosikymmenen aikana. Fysiikassa nousi tuolloin esiin kaksi merkittävää teoriakokonaisuutta, jotka ovat mullistaneet ei vain luonnontieteen vaan myös siihen pohjautuvan maailmankuvan.

Newtonilaisen mekaniikan luoma varmuus sai vakavan kolauksensa vuonna 1905, kun sveitsiläisen patenttitoimiston virkailija *Albert Einstein* julkaisi erityisen suhteellisuusteoriaansa. Siinä hän osoitti, että aika ja avaruus eivät ole Newtonin opettamalla tavalla erillisiä, absoluuttisia kokonaisuuksia vaan ne ovat oudosti nivoutuneet toisiinsa yhtenäiseksi *aika-avaruudeksi*. Teoriaa ei ole aivan helppo ymmärtää, mutta sen seuraukset ovat tunnettuja. Erityinen suhteellisuusteoria lähtee havainnosta, että valon nopeus tyhjiössä on aina sama, saipa valo alkunsa paikallaan pysyvältä tai liikkuvasta

lähteestä. Teoria osoittaa, että mikään aine tai energia ei voi ylittää nopeudessa valoa, joka etenee tyhjiössä 300 000 km sekunnissa. Mitä lähemmäksi päästään valonnopeutta, sitä verkkaisemmin aika kuluu kun sitä verrataan ajan kulumiseen hitaammin liikkuvissa tai paikallaan pysyvissä aika-avaruuden pisteissä. Kuuluu kaksosparadoksi muistuttaa juuri tästä: kuvitellaan, että kaksosista toinen astuu avaruusaluslukseen ja lähtee matkaamaan avaruuteen vauhdilla, joka lähentelee valonnopeutta. Kun avaruusmatkailija vuosien matkaamisen jälkeen palaa maan pinnalle, hän huomaa kaksosveljensä tai -sisarensa vanhentuneen häntä itseään huomattavasti enemmän.

Erityinen suhteellisuusteoria horjutti newtonilaisen maailmankuvan varmuuksia mm. juuri osoittamalla, että sekä aika että avaruus ovat suhteellisia, eivät suinkaan ehdottomia ja muuttumattomia. Avaruudessa matkannut kaksonen ei huomannut mitään erityistä kellossaan, sen käynti ei ollut hidastunut. Myös maahan jääneen velipojan mielestä oma kello toimi aivan normaalisti. Ajan kuluminen on Einsteinin erityisen suhteellisuusteorian mukaan riippuvaista kunkin havaitsijan viitekehystä, erityisesti sen kiihtyvyydestä ja nopeudesta.

Kymmenen vuotta myöhemmin, vuonna 1915 Einstein julkaisi toisen vallankumouksellisen vanhoja varmuuksia vakavasti horjuttaneen löytönsä, yleisen suhteellisuusteorian. Siinä erityisen suhteellisuusteorian edellyttämä neliulotteinen aika-avaruus ja painovoimateoria yhdistyivät. Vanha tieteellinen maailmankuva oli olettanut, että avaruus on kaikkialla samanlainen, absoluuttisen muuttumaton tyhjä tila, johon planeetat ja muut taivaankappaleet ovat levittäytyneet. Uskottiin, että avaruuden saattoi hahmottaa suorien viivojen avulla selkeäksi koordinaatistoksi. Einsteinin yleinen suhteellisuusteoria kuitenkin ennusti, että massalla on taipumus pianovoimansa takia käyristää avaruus ympärillään: mitä suurempi taivaankappale, sitä voimakkaammin on avaruus sen ympärillä kaartunut. Yleisellä suhteellisuusteorialla on ollut merkittävä osuus mm. muotoiltaessa nykyisiä kosmologioita, maailmankaikkeuden syntyyn liittyviä tutkimuksia, esim. Big Bang -teoriaa.

Mutta ei ainoastaan avaruuden tutkimus kyseenalaistanut vanhaa maailmankuvaa. Aineen pienimpien osasten tutkimus johti vuosisatamme alkuvuosikymmeninä kvanttiteorian kehittymiseen, joka ei ollut suhteellisuusteorioiden tavoin yhden miehen aikaansaannosta vaan tulosta useampien tutkijaryhmien ponnisteluista. Vanhat varmuudet horjuivat, kun havaittiin, että valo ei ole pelkkää aaltoliikettä kuten aiemmin oli uskottu, sillä koetilanteissa valo käyttäytyi kuin se olisi koostunut alkeishiukkasista. Monen fyysikon oli vaikea hyväksyä *Niels Bohrin aaltohiukkas-dualismia*, jossa annettiin tilaa kahdelle periaatteesta toisensa pois-

Charles Darwin (1809–1882)

Albert Einstein (1879–1955)

sulkevalle vaihtoehdolle. Fysiikan oli nyt totuttava yli perinteisen logiikan käyviin kummallisuksiin ja paradokseihin.

Toinen näistä aiemman tieteellisen maailmankuvan varmuutta horjuttaneista kvanttifysiikan kummallisuuksista on ns. *Heisenbergin epätarkkuusperiaate*, jossa todetaan, että mitä tarkemmin pyritään määrittelemään korkeaa vauhtia liikkuvan alkeishiukkasen paikka koetilanteessa, sitä vaikeampi on määrittää liikkeen täsmällinen luonne. Ja vastaavasti, mitä tarkemmin halutaan tietää liikkeen voima, sitä häilyvämmäksi käy itse paikan määrittäminen.

Ehdoton varmuus on kvanttifysiikassa vaihtunut epävarmuuden hyväksymiseen ja siihen, että perinteinen syy-seuraussuhde ei voikaan selittää aineen pienimpien hiukkasten käyttäytymistä. Maailmankuva ei nykyfysiikan perusteella ole enää niin selvä ja ehdoton, kuin sen ennen uskottiin olevan. »Rautaiset luonnonlait» pätevät kyllä tehokkaasti oman mittakaavamme maailmassa, mutta hyvin suurissa ja hyvin pienissä mittakaavoissa newtonilainen mekaniikka lakkaa toimimasta. Maailmankaikkeus on tavattoman paljon monimutkaisempi kuin aiemmin uskottiin. Seurauksena on ollut, että tiedeyhteisöjen on ollut pakko myöntää inhimillisen tietämiskyvyn rajoittuneisuus.

UUSI MAAILMANKUVA JA KRISTILLINEN KIRKKO

Uuden luonnontieteellisen maailmankuvan nousu on virittänyt vilkkaan keskustelun tieteen ja uskon välisistä suhteista. Kun maailmaa ei enää voi pitääkään itsensä selittävänä suljettuna kokonaisuutena, on erityisesti fysiikan harjoittajien piirissä ilmennyt tietynasteista kiinnostusta luoda yhteyksiä teologian suuntaan tai ainakin kommentoida

myös perinteisesti teologian alalla pohdittuja kysymyksiä.

Elämme kristillisenä kirkkona keskellä maailmankuvan murroskautta, jossa entinen varmuus on vaihtumassa pirstalemaiseksi monimuotoisuudeksi ja samalla epävarmuudeksi. Historioitsija *Felipe Fernández-Arnesto* on kirjassaan *Millennium — toinen vuosituhat* (WSOY 1996, s. 537) sanonut osuvasti:

Usko tieteellisen tutkimuksen, logiikan ja matematiikan kykyyn totuuden selvittäjänä on rapautunut perusteellisemmin kuin usko uskonnollisiin teksteihin ja kirkkokuntiin.

Nykyinen maailmankuvan tilanne on kristilliselle kirkolle erityinen haaste. Seurakunnissamme kohtaamme koulutettua väkeä, joista monet ovat perillä luonnontieteen perinteisestä voimasta maailman selittäjänä. Kysymys uskon ja tiedon suhteesta lienee henkilökohtaisella tasolla yksi jatkuvasti ajatuksia — ja ehkä jopa ahdistusta — herättävistä pohdinnoista. Moni sanoo edelleen luottavansa enemmän järkeen ja tieteeseen kuin kristillisen uskon edellyttämään maailmantulkintaan tiedostamatta sitä, että koko ns. tieteellinen maailmankuva on kovassa käymistilassa. Uskonollisen uskon ja tieteellisen tiedon välille halutaan edelleen istuttaa tarpeettomasti sovitamattomia ristiriitoja, ja siksi on tärkeää, että me emme kirkon työntekijöinä anna tällaiselle menettelylle aihetta.

Kun ajattelen kristillisen kirkon, ja oman luterilaisen kirkkomme roolia tässä uudessa länsimaisen maailmankuvan tilanteessa, tekee mieli nostaa esille seuraavat näkökohdat.

1. Meidän tulee kirkon työntekijöinä muistaa, että maailmankuvan murroksesta huolimatta tiede ei luonteensa takia voi edelleenkään todistaa esimerkiksi sitä, että Jumala on olemassa. Uuden fysiikan tutkimustulosten tulkitseminen niin, että nyt olisi viimeinkin osoitettu materialismin käymättömyys ja hengen ylivertaisuus aineeseen nähden, on paitsi perusteetonta myös lyhytnäköistä.

2. Kirkko on koko ajan itse ollut tiedostamattaankin osa sitä syvää maailmankuvan muutosprosessia, jonka yhtenä synnyttäjänä ja ilmentäjänä moderni luonnontiede on toiminut. Newtonilaisen luonnontieteen vahvimpana aikana 1600- ja 1700-luvuilla kukoisti myös mm. luterilaisen ortodoksi-

an ja pietismin »mekanistinen» varmuus, joka tulee esille esimerkiksi niistä lukuisista pelastusjärjestyksen luokittelusta (*ordo salutis*), joita tuohon aikaan harrastettiin. Ei ole pelkkää sattumaa, että samaan aikaan kun tieteessä puhutaan vanhakan-
taisen mekanistisen ajattelutavan murroksesta, suomalaisen Luther-tutkimus löytää uskonpuhdistajan työstä vanhakan-
taisen pelastusjärjestysajattelun si-
jaan ontologiaa, olemuksenyhteyttä painottavan ajatuksen: *In ipsa fide Christus adest — itse uskossa on Kristus läsnä*. Ei liene myöskään pelkkää sattumaa, että kirkolliseenkin hallintokulttuuriin on näinä aikoina tullut mukaan uusi johtamisajattelu, jonka mukaan hyvä johtajaa ei tunnustetakaan enää pelkästään siitä, kuinka tehokkaasti hän osaa tehtäviä delegoida, kuinka rautaisesti hän ohjaa organisaatiota, kuinka hyvin hän hoitaa hallintokoneiston. »Mekanistinen» mutta siitä huolimatta tietysti omassa sarjassaan edelleen korvaamaton ja pätevä säädöksiin ja muihin hallintopäätöksiin perustuva asiajohtaminen (*management*) on saanut rinnalleen toisen näkökulman, joka korostaa asiajohtamista monimutkaisempaa henkilöjohtamista (*leadership*).

3. Uuden maailmankuvankin vallatessa alaa kirkon tulee pysyä uskollisena olemukselleen Kristuksen todistajana. Mikään tieteellinen teoria ei voi koskaan mitätöidä kirkon uskoa, ja siksi kirkossa ei tarvitse pelätä tieteen edistymistä. Tieteen tuloksista tehtävien *tulkintojen* suhteen on kuitenkin hyvä pysyä valveilla ja mahdollisuuksien mukaan jopa tarjota ominta antiaan niitä koskevassa keskustelussa. Hyvät ja luottamukselliset suhteet tiedeyhteisöihin eivät ainoastaan tarjoa mahdollisuutta tutustua kiinnostaviin tutkimustuloksiin vaan myös avaavat vaikutusmahdollisuuksia, joiden kautta kirkko voi edelleen toimia maailmankuvaa muokkaavana voimana. Dialogiin osallistussaan kirkon ei tarvitse eikä saa vähääkään tinkiä omasta uskonymmärryksestään ja luottamuksestaan kolmiyhteiseen Jumalaan.

4. Voidakseen osallistua nykyiseen maailmankuvaa koskettavaan keskusteluun kirkossa ei tule perehtyä ainoastaan tiedeyhteisöjen kehityslinjoihin vaan myös — ja erityisen ponnekaasti — omaan kristilliseen traditioon, varsinkin Raamattuun sekä kirkkoisien ja uskonpuhdistajien työhön, joista on mahdollista löytää arvokkaita keskustelua palvelevia aineksia. Aivan ensiarvoisen tärkeänä pitäisin sitä, että tälläkään saralla ei hävetä olla »Kristus-keskeisiä» — uskommehan me Sanaan, Jumalan Poikaan, jonka kautta Isä on luonut koko universumin, maailmankaikkeuden, jota sekä luonnontieteet että kristillinen kirkko haluavat ymmärtää ja tulkita.

Kirjoittaja on Ilmajoen kappalainen.
tapio.luoma@evl.fi

**Finlands Svenska Prästförbund r.f.
Teologdagar 22.–24.5.2000**

PRÄSTEN — EN ANDLIG LEDARE I KYRKA OCH SAMHÄLLE

Kristliga Folkhögskolan på Houtskär

MÅNDAG 22.5.

- 14.00 Kaffe
- 15.00 Inledning av dagarna
Anförande I Juanita Fagerholm-Urch
- 17.30 Middag
- Årsmöte och facklig information
- 20.00 Nattvardsmässa i kyrkan Monica Heikel-Nyberg

TISDAG 23.5.

- 09.00 Andakt
Anförande II Erik Vikström
Diskussion
- 11.30 Lunch
- 15.00 Kaffe
Anförande III Lars-Johan Sandvik
Diskussion
Middag
Program Utfärd till Iniö?

ONSDAG 24.5.

- 08.30 Morgonmässa
Erik Vikström
Frukost
Samling. Hur stöder vi varandra? Stefan Forsén.
- 13.00 Lunch
Avfärd

Anmälan före den 8.5. till Ben Thilman.
e-mail: ben.thilman@pp.inet.fi eller tel: 040-5305191.
Inkvartering i en eller två personers rum.
Beträffande transporter, kontakta Ben Thilman.

Opiskelija- vinkkeli

Muista minua

Minulla on huono muisti. Kanan muisti, hyvä, mutta lyhyt. Sen totean joka päivä uudestaan. Tänä on ystävänpäivä, muistutti ystäväni minua äsken. Ai niin! Unohdin!

Olenpa hassu. No ei se mitään. Seuraavalla kerralla koetan muistaa.

Nimet ovat pahinta. Otteita arjen tietokilpailukysymyksistä: Ketkä kuusi kollegaani ovat lähdössä kanssani ulkomaanmatkalle? Kuka kirjoitti sen hyvän päättötyöni aiheita käsittelevän kirjan, jonka nimi oli tuo tuo...? Eivät kyllä numerotkaan helpolla kotiudu mieleni lokeroihin, mutta nimien unohtelulla on ikävämmät seuraukset. Varsinkin, kun aikomuksenani on ruveta sosiaalialan ammattilaiseksi. Monet kerrat olen kiemurrellut ohi tilanteen, kun pitäisi kutsua pientä tuttua pyhäkoululaista nimeltä. Kovin monta kertaa ei ole kanttia sanoa, että sinun nimesi ei jää mieleeni.

Hiki nousee otsalle ajatellessani niitä ehkä pariasataa rippikoululaista, joille saatan olla hyvin tärkeä henkilö. Minä vaan en

heitä enää kuukauden päästä kadulla tunnista, nimen muistamisesta puhumattakaan. Olisi se näppärä armolahja, että niin kuin Mestari itse, tietäisin jo etukäteen ihmisten nimet ja osaisin sijoittaa heidät oikeaan kontekstiinsa.

Onneksi tunnen yhden hengenmiehen, joka pitää unohtamista armolahjana. Ja vieläpä sellaisena ominaisuutena, joka voi olla taivasten valtakunnan ihmistyössä suureksi avuksi. Joskus on autuasta unohtaa, mitä on kuullut ja nähnyt. Joskus on oikeudenmukaista Kristuksen tähden olla muistelematta menneitä. Olen tosi huono juoruilemaan, kun vähintäänkin tarinan loppu on ehtinyt kadota muististani, ennen kuin olen ehtinyt sen kertoa seuraavalle ihmiselle. Huonon muistin tuloksena juoruni ovat vähintäänkin anonyymejä. Useimmiten tyydynkin sitten kertomaan esimerkkejä omasta elävästä elämästäni. Siihen muistini yltää melko hyvin.

Muistamattomana on helppoa olla rehellinen. Kun minulla ei ole suurta määrää salaisuuksia hallittavanani, voin olla avoin. Tiedän, että en osaisi valehdella. En edes niin, että jättäisin jotain kertomatta. Olemukseni ja eleeni kertovat paljon. Siksi unohtaminen suojelee lähimmäisiäni, se auttaa heitä luottamaan minun vaitiolooni.

Luukkaan evankeliumissa pahantekijän viimeinen toive ristillä oli, että Jeesus muistaisi häntä. Siinä toivossa minäkin lepään. On joku, joka muistaa minut kokonaan ja kaiken, minkä minä unohdan. Minun ei tarvitsekaan muistaa ja hallita kaikkea. Hänestä on parempi kuin niin. Minä luotan kaiken Jumalan hoitoon, hänen, joka muistaa kaiken armon läpi. Armossaan hän muistaa ja armossa unohtaa. Niin minäkin saan elää.

Reetta Tourunen
Diakonia-ammattikorkeakoulun
Järvenpään yksikön
diakoniaopiskelija

Olen isäntänä Papiston päivillä lokakuussa Tampereella. Minä ja muut tamperelaiset papit odotamme muiden hiippakuntien pappeja. Asia on tärkeä. Muistathan ilmoittautua osallistujaksi, kun sen aika on!

Juha Junttila

KUN TOINEN IHMINEN UHKA

Laki lähestymiskiellosta tuli voimaan 1.1.1999. Lain tarkoituksena on ehkäistä rikoksia jo ennalta ja parantaa mahdollisuuksia puuttua vakavaan häirintään. Laki tarkoittaa sitä, että henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen uhan tai vakavan häirinnän torjumiseksi voidaan kieltää toista ihmistä ottamasta häneen yhteyttä. Edellytyksinä on, että ensinnäkin henkilö **subjektiivisesti** kokee tulleen häirityksi ja toiseksi, että häirinnästä on olemassa näyttöä. Uhkan näyttäminen toteen voi joskus olla kuitenkin vaikeaa. Selvityksenä uhasta voivat olla lääkärintodistukset, kirjalliset viestit tai tekniset tallenteet sekä todistajien kertomukset. Näyttöä voivat olla myös esimerkiksi toistuvat puhelut tai sähköpostiviestit. Tällöin uhan olemassaolo voidaan arvioida **objektiivisesti** ja voidaan perustellusta syystä olettaa kiellon kohteen tekevän em. rikoksen tai vakavasti häiritsevän kiellon pyytämää.

Lähestymiskieltoa harkittaessa otetaan huomioon aina asianosaisten olosuhteet, häirinnän laatu ja toistuvuus sekä todennäköisyys häirinnän jatkumisesta. Tavallisimpia tapauksia, joissa lähestymiskieltoa voidaan käyttää ovat entisen kumppanin häirintä sekä tilanteet, joissa aikuinen lapsi pyrkii kiristämään iäkkäältä vanhemmaltaan rahaa. Laila ei kuitenkaan voida ohittaa vanhemman oikeutta tavata lastaan. Sitä ei myöskään sovelleta samassa taloudessa asuvaan henkilöön.

MITÄ LÄHESTYMISKIELTO SISÄLTÄÄ?

Perusmuotoinen lähestymiskielto tarkoittaa sitä, että lähestymiskieltoon määrätty ei saa tavata suojattavaa henkilöä, eikä muutoinkaan ottaa häneen yhteyttä. Hän ei saa myöskään seurata eikä tarkkailla suojattavaa henkilöä. Jos on syytä olettaa, että mainitut rajoitukset eivät ole riittäviä, kielto voidaan laajentaa koskemaan oleskelua mm. suojattavan henkilön vakituiseen asunnon ja työpaikan läheisyydessä. Tällöin kyseessä on **laajennettu lähestymiskielto**. Lähestymiskieltoa ei kuitenkaan voida ulottaa työpaikalle, jos kiellon kohde joutuu käyttämään työpaikan palveluja. Julkisuudessa on ollut esillä tapaus, jossa sairaanhoitaja haki lähestymiskieltoa potilaalleen. Kieltoa ei kuitenkaan voitu ulottaa terveyskeskuksessa työskentelevän hoitajan työpaikalle, koska tällöin potilaan terve-

ykskeskuspalvelujen saanti olisi vaikeutunut. Kielteisen päätöksen sai myös se oppilas, joka haki lähestymiskieltoa omalle opettajalleen.

Lähestymiskieltoon määrää kiellosta suojattavan henkilön kotipaikan käräjäoikeus. Kieltoa voi pyytää ao. henkilö tai poliisi, syyttäjä tai sosiaaliviranomainen. Kielto voidaan määrätä enintään vuodeksi, mutta se voidaan tarvittaessa uusia. Kiellon rikkomisesta seuraa sakko tai enintään vuoden vankeusrangaistus.

DIAKONIAITYÖNTEKIJÄ HÄIRIÖN KOHTEENA

Milloin diakoniaityöntekijä voi sanoa olevansa häirion kohteena? Työskentelemmehän hyvin erilaisen ja erittäin ongelmallistenkin ihmisten parissa. Lisäksi työmmme ei ole sidottu tiettyyn kellonaikaan ja paikkaan. Olemme erilaisia siinä suhteessa, kuinka paljon siedämme toiselta ihmiseltä. Toinen kokee esimerkiksi jatkuvat puhelut kotinumeroon tai epäasiallisen kielenkäytön uhkaavampana kuin toinen.

Lähestymiskieltoon edellytyksenä on näytön lisäksi aina työntekijän subjektiivinen kokemus uhasta. Omaa kokemustani ei voi toinen ihminen tehdä tyhjäksi. Työntekijöinä meidän on toki huomioitava asiakkaidemme elämäntilanne ja mielen-tila. Työssämme joudumme tekemisiin myös hankalien seurakuntalaisten kanssa.

Diakoniaityöntekijä voi hakea asiakkaalleen lähestymiskieltoa. Ongelmallista on kuitenkin laajennetun lähestymiskieltoon käyttäminen koskemaan työntekijän työpaikkaa, sillä seurakuntalaisille on turvattava kirkon palvelut. Helsingin kaupungin sosiaaliviraston lakimies Tapio Rätty ei kuitenkaan pidä mahdollisena ajatusta, että lähestymiskieltoa haettavalle määrättäisiin kielto lähestyä diakoniaityöntekijän virkapaikkaa esim. tiettyinä päivinä viikossa tiettyyn kellonaikaan, jolloin työntekijällä on vastaanottoaika.

Jos sinä/asiakkaasi koet joutuneesi häirinnän uhriksi, ota yhteyttä poliisiin. Poliisi voi myös määrätä väliaikaisen lähestymiskieltoon. Kaavakkeita lähestymiskieltoon hakemiseksi saa käräjäoikeuden kansliasta. Mieti etukäteen todisteittesi pitävyys ja vaatimustesii tarkka sisältö oikeudenkäynnissä. Muista myös ottaa asia esille työyhteisössäsi työturvallisuuden parantamiseksi. Tarvittaessa voit ottaa yhteyttä myös liittoon.

»Kiellon hakeminen ei ollut helppoa. Kerttu koki syyllisyyttä ja pohti sitä, onko pilaamassa toisen elämän lopullisesti. Diakoniatyöntekijältä odotetaan rajatonta rakkautta.»

oikeudenkäynnissä ja lähestymiskielto myönnettiin laajennettuna.

KIELLON HAKEMINEN EI OLLUT HELPPOA. Kerttu koki syyllisyyttä ja pohti sitä, onko pilaamassa toisen elämän lopullisesti. Diakoniatyöntekijältä odotetaan rajatonta rakkautta, joka hyväksyy ja kestää kaiken. Kerttu kuitenkin toteaa, että myös työntekijällä on omat rajat ja oikeudet, joista hän saa pitää kiinni. Samalla hän mietti myös sitä, jaksaisiko viedä koko prosessin läpi. Koko perheen voimavarat tulisivat olemaan koetteilla. Kerttu pelkäsi myös mahdollista julkisuutta ja työyhteisön reaktioita.

Lähestymiskielto oli niin uusi asia, ettei Kerttu oikein tiennyt, miten hänen tulisi menetellä. Vainkeaa hakuprosessissa oli se, että joutui itse määrittelemään vaatimukset. Kertulle myönnettiin laajennettu lähestymiskielto, joka koski kotia pihapiireineen, työpaikkaa sekä lasten päiväkotia ja koulua matkoineen. Matilla on kielto lähestyä Kertun työpaikkaa ja sen välittömässä läheisyydessä olevia alueita ympärivuorokautisesti. Hän ei myöskään saa pitää yhteyttä, seurata tai tarkkailla Kerttua.

KERTUN TAPAUKSEN ON SAANUT TYÖYHTEISÖN JAKAUTUMAAN:

osa työkavereista on kannustanut ja tukenut Kerttua, osa ei ole voinut hyväksyä lähestymiskieltoa. Esimies on kuitenkin jaksanut olla asiallinen ja kannustava. Esimiehen roolin hän näkee tärkeäksi, hänen tehtävänä on puuttua uhkaaviin tilanteisiin. On myös tärkeää, että voi puhua esimiehensä kanssa ja saa tukea työyhteisöstään. Tilanteen ollessa vaikeimmillaan, Kerttu ei osannut hakeutua edes työnohjaukseen. Työterveyshoitaja oli Kertulle tärkeä tukipylväs. Puutteena on kuitenkin se, että psykologipalvelut eivät kuulu työterveyshuollon piiriin. Työssä saadut näkyvät haavat hoidetaan, mutta henkisiä, näkymättömiä haavoja ei.

Kerttu haluaa muistuttaa diakoniatyöntekijöitä kirkkohallituksen yleiskirjeestä (nro 12/1999), jossa kirkkohallitus toivoo seurakuntien tekevän ilmoituksen kaikista uhkaavista tapahtumista. Hän toivoo, että seurakunnissa kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota työntekijöidensä turvallisuuteen. Tarvitaan lisää käytännön toimia, tietoa ja koulutusta.

MATTI EI OLE JÄTTÄNYT KERTTUA RAUHAAN.

Kerttu saa edelleen uhkailevia kirjeitä ja soittoja sekä kotiin että työpaikalle. Kerttu toteaa, että koko perhe on saanut elinikäisen trauman. Työmatkoilla hän päälylee ympärilleen ja vastaanotolla on varautunut asiakkaiden suhteen. Iltaisin hän ei uskalla olla yksin työpaikalla. Kerttu harkitsee työpaikan, jopa alan vaihtoa.

Rajatonta rakkautta

MATTIN PETTYESSÄ KERTTUUN (nimet muutettu) **PAINAJAINEN ALKOI.** Ensin tulivat uhkailu ja kiristys sekä Kertun mustamaalaus työyhteisössä ja seurakunnassa laajemminkin. Matti soitteli Kertulle sekä töihin että kotiin, huusi ja solvasi julkisesti kaduilla. Vähitellen mukaan tuli erilainen ilkeä: Matti rikkoi Kertun pyörän ja vahingoitti perheen autoa. Viimeisessä vaiheessa alkoi tulla itsemurha- ja tappouhkauksia, jotka kohdistuivat koko perheeseen.

Kerttu toimii diakoniatyöntekijänä tiheään asutulla alueella. Väestö koostuu enimmäkseen yksin-asuvista työikäisistä. Alueella on korkeat työttömyysluvut ja siellä asuu paljon syrjäytyneitä.

Matti toimi seurakunnassa aktiivisesti, joten Kerttu oli epätietoinen, miten etenisi tilanteen korjaamiseksi. Ensimmäisen Kertun tekemän rikosilmoituksen jälkeen tilanteeseen yritettiin löytää ratkaisua sovittelemalla. Kerttu, Matti ja kirkkoherra keskustelivat keskenään ja Matti lupasi lopettaa uhkailunsa. Lupauksesta huolimatta tilanne jatkui. Kerttu teki uuden rikosilmoituksen poliisille ja haki samalla lähestymiskieltoa Matille. Anomus käsiteltiin kiireellisenä kolmen viikon päästä

TALouden EPÄJUMALAT

Uudessa katekismuksessa sanotaan seitsemän kysymyksen selityksessä: »Raha ja omaisuus ovat Jumalan hyviä lahjoja. Samalla ne ovat ihmiskunnan yleisimpiä epäjumalia».

Uusliberalistisessa, globalisoituneessa maailmantaloudessa nämä epäjumalat vaikuttavat virkeämpinä ja voimakkaampina kuin koskaan ennen. Viikoittain saamme lukea talousmiesten ja -naisten, filosofien, poliitikkojen, toimittajien, sosiologien ja monien muiden kriittisiä kirjoituksia talouden nykytilasta. Talouden uskonnollisista ulottuvuuksista puhutaan vähemmän. Ne ovat usein vaikeasti tavoitettavissa. Mitä vähemmän niitä on tiedostetaan, sitä voimakkaammat ovat vaikutukset. Talouselämään sisältyvät uskonnolliset ainekset ovat yksi niistä ideologisista tekijöistä, joiden vuoksi kaikki jatkuu samaan suuntaan, vaikka maailman isot ongelmat — köyhyys, luonnon tuhoutuminen, ihmisyhteisöjen hajoaminen — koko ajan pahenevat.

Seuraavassa on erään tunnetun espanjalaisen nykypolven teologin pohdintaa rahan ja omaisuuden epäjumalista. Kirjoitus on ote Juan José Tamayo-Acostan viisi-osaisesta teoksesta »Hacia la comunidad». Teoksessa selvitetään kristinuskon merkitystä nykyaikana. Teos on kirjoitettu ei vain papeille vaan myös maallikoille. Kunkin aihekokonaisuuden jälkeen on kysymyksiä opintoryhmille. Eri osien nimet ovat suomennettuina: 1. Marginalisaatio kristittyjen sosiaalisena ympäristönä. 2. Profeettallinen kirkko, köyhien kirkko. 3. Sakramentit, lähimmäisen liturgia. 4. Kuvia Jeesuksesta. 5. Tämän vuoksi hänet tapettiin. Teoksen kustantajana on Editorial Trotta, Madrid. Käännetty ote löytyy kolmannen osan sivuilta 32–34.

Tamayo-Acosta (s. 1946) on julkaissut lukuisia kirjoja ja artikkeleita. Tätä nykyä hän toimii mm. professorina ja opettajana espanjalaisissa oppilaitoksissa »Instituto Universitario de Teología ja Escuela Bíblica sekä kutsuttuna professorina Los Angelesissa Mount Saint Mary College:ssa.

— Suomentaja.

Uskonnollisen elpymisen seassa on yksi uskonto, joka haluaisi olla näkymättömissä tai esiintyä ikään kuin se ei olisi uskonto, mitä se kuitenkin on suurimmassa määrin: kapitalismin uskonto, seikka jonka jo Walter Benjamin näki terävästi kuuluisassa artikkelissaan *Kapitalismi uskontona*. Tämä filosofi väitti silloin, että reformaatioajan kristinusko ei synnyttänyt kapitalismia vaan *kristinusko muuttui kapitalismiksi*.

Uusi uskonto, joka nyt on nousemassa kapitalismin taivaanrannalla, on markkinatalouden uskonto. Sillä on seuraavanlaiset kasvot:

- a) Sen perusdogmina on rahan täydellinen valta ja kaikkialle levittäytyvä voima. Raha ohjaa ihmisten kohtaloa ja valvoo heidän omiatuntojaan.
- b) Kanavina, joita pitkin se tunkeutuu yhteiskunnan eri sektoreille, ovat tiedotusvälineet. Tiedotusvälineet julistavat »onnellisuuden evankeliumia» köyhille ja puutteenalaisille.
- c) Sen sakramentteina ovat kauppatavarat, jotka esitetään käärittyinä kauniiseen ja puoleensavetävään symboliseen pakkaukseen. Kääröön sisältyvät piiloviestit synnyttävät tyydyttämättömiä tarpeita ja ohjaavat käyttäytymistä kulutuskeisyyteen.
- d) Markkinatalouden profaaneina tempeleinä ovat, kuten jo näki Benjamin, pankit, joiden asioimispisteitä kansalaiset lähestyvät samanlaisella arvonnannolla ja kunnioituksella kuin uskovat astuvat kirkkoihin.¹
- e) Uuden uskonnon toimittavina pappeina ovat pankkiirit ja suursijoittajat, jotka johtavat talouselämän jumalanpalvelusta uuden kultaisen vasikan, kapitalismin, kunniaksi.
- f) Uudella uskonnolla on myös etiikkansa tai pikemminkin vasta-etiikkansa: kilpailun ja rajoittamattomien voittojen etiikka, joka korvaa yhteisöllisen ja keskinäiseen jakamiseen perustuvan etiikan. Voitoille kuten ei merellekään saa asetta esteitä.
- g) Markkinatalouden uskonnolla on jumalansa: *markkinat*. Tällä jumalalla on jumaluuden kaikki tunnusmerkit: se on kaikkivoipa, kaikkietävä ja kaikkialla läsnäoleva. Markkinat on ainoa jumala ja kiivas jumala, joka ei salli kilpailijoi-

¹ Suomalainen kokemus niin pankeissa asioimisesta kuin kirkkoon astumisesta lienee nykyään hie-
man erilainen kuin kirjoittajan kuvaama, jonka peruskontekstina on Espanja ja Lätinalainen Amerikka.
— Suomentajan huomautus.

ta, ei inhimillisiä eikä jumalallisia. R. Garaydy puhuu syystä »markkinoiden monoteismista».

Paluuta tekevästä jumalista on erityisesti pidettävä silmällä näitä taloudellisen uskonnon jumalia, joi- ta kasvaa kuin sieniä sateella, jotka kansoittavat uudelleen uskonnottoman sekulaarin kaupungin tuskin näkyvällä läsnäolollaan ja jotka ovat alttiita omituisille ja monimutkaisille muodonmuutoksille talousteorioissa ja niitä vastaavissa talouden prosesseissa.

Talouden jumalat ovat Hugo Assmannin luokittelun mukaan »itsestään selviä jumalia», niin itsestään selviä, ettei niitä yleensä kutsuta »jumaliksi»; kuitenkin ne ovat todellisia jumalia, niin todellisia, että niiden olemassaoloa tuskin edes kyseenalaistetaan. Ne ovat niin itsestään selviä ja todellisia, että niiden olemassaoloa tuskin huomaa: »Kukaan ei näe niiden kulkevan kadulla, silti ne ovat kadulla, kodeissa, ja ennen kaikkea liike- elämässä ja kaikissa talouden instituutioissa».

Nämä jumalat eivät esiinny historiallisina jumalina vaan »luonnollisina»; niitä ei näytä luoneen ihmismieli, vaan ne ovat vailla luotua alkuperää. Luonnon omien lakien mukaisesti ne toimivat reaalityalouden maastossa, ja talouselämä pyrkii antamaan itsestään kuvan, että talouselämässä »historia on nyt muuttunut luonnonmukaiseksi».²

Markkinoiden jumaluusopin mukaiset talouselämän jumalat ovat markkinoiden taloudellisten lakien transsendentteja henkilöitymiä. Näiden lakien logiikka on *rakenteisiin sisältyvä, uhreja vaativa*

² Luterilainen »luonnollisen lain etiikka» voi kriittikittävästi sovellettuna johtaa talouden epäjumalanpalveluksen hyväksymiseen ja siunaamiseen. — Suomentajan huomautus.

väkivalta. Talouselämän uskonnon alttarilla uhra- taan ihmiselämää Pääoman epäjumalalle, joka muuttaa köyhtyneimmät kansankerrokset sovituk- sen tuovaksi uhrielimeksi. Ja kaikki tämä tapah- tuu sen tähden, että voitaisiin parantaa runsaudes- sa elävien vähemmistöjen hyvinvointia. Kyseisellä uhrilla on puhdistavia vaikutuksia: tässä tapaukses- sa siitä hyötyvät rikkaat. Uhri puhdistaa aliehit- tyneiden maiden talouksia, kunkin vuorollaan, jotta nämä edelleen toteuttaisivat vapaiden mark- kinoiden politiikkaa köyhiä tuhoavine seurauksi- neen.³

Tässä uskonnossa ei ole sijaa armolle eikä sääliille, ei anteeksiannolle eikä sovitukselle, ei myötätunnonle eikä lahjalle. Voimassa olevat lait ovat kaupaksi menevyys, myyvyys, ja velkojen takaisin maksu. Kaikella tällä on hintansa, jonka köyhät kansat saavat maksaa, kun niiden on us- konnollisten velvollisuuksien tavoin maksettava velkansa, kykenivätpä ne siihen tai eivät.⁴ Ja jos ne eivät siihen kykene, velka karhutaan inhimilli- sen elämän muodossa. Tällainen uskonto on lopul- ta nekrofiilinen hyökkäys köyhien elämää vastaan.

Vapaan markkinatalouden valtaistuimella istu- va »näkömätön jumala» ei sovi yhteen minkään isojen tai pienten kirkkojen, universaalien tai pai- kallisten uskontojen jumalien kanssa. Se on pi- kemminkin samankaltainen kuin Kullan ja Hope- an epäjumalat, jotka psalminkirjoittaja on kriitti- sesti tunnistanut ja joiden todellisen olemuksen hän paljastaa:

»Muiden kansojen jumalat ovat hopeaa ja kul- ta, ihmiskätten työtä. Niillä on suu, mutta ne eivät puhu, niillä on silmät, mutta ne eivät näe. Niillä on korvat, mutta ne eivät kuule, niillä on nenä, mutta ne eivät haista. Niillä on kädet, mutta ne eivät kosketa, niillä on jalat, mutta ne eivät kävele, niiden kurkusta ei kuulu mitään ääntä.» (Ps.115: 4-7)

Käännös: Tapio Saraneva

³ Olisiko näissä ajatuksissa yksi näkökulma sosi- aali- ja terveysmenojen supistuksiin kuten esim. maamme heikentyneeseen vanhusten hoitoon? — Suomentajan huomautus.

⁴ Kirkkojen ja kansalaisjärjestöjen Jubilee 2000 kampanjan ansiosta rikkaat maat ovat laatineet oh- jelman raskaasti velkaantuneiden köyhien maiden velkataakan helpottamiseksi. Vaikka ohjelman mu- kaan velkoja mitätöidään tuntuvasti, vielä ei ole varmaa, missä määrin velkoja peruutetaan yli sen määrän, mitä rikkaiden maiden valtiot ja kansainvä- liset rahoituslaitokset eivät missään tapauksessa ky- kenisi saamaan ao. mailta. Todellista helpotusta ta- pahtuu vasta sitten, kun korkojen ja lyhennysten todellinen määrä vähenee tuntuvasti, niin että tie ulos velkakierteestä on mahdollinen. — Suomenta- jan huomautus.

Messusävelmiä oppimaan — yhdessä

Kävin tammikuussa Järvenpäässä kanttoreiden jatkokursseilla, jossa tutustuttiin uuteen jumalanpalvelukseen. Yhtä aikaa paikalla oli omalla kurssillaan pastoraalia suorittavia pappeja, joiden kanssa teimme yhteistyötä ja keskustelimme. Eräässä ryhmäkeskustelussa suorastaan hätkähdin ja melkein häpesin oman ammattikuntani puolesta. Keskustelun aiheena oli uusien messusävelmien opettelu ja opettaminen.

Keskustelussa kävi nimittäin ilmi, että osalla pääkaupunkiseudulla toimivista nuorista papeista oli erittäin ikäviä kokemuksia kanttoreiden halukuudesta opettaa heille uusia messusävelmiä. Ei suostuta ollenkaan tai sitten suodaan viisi minuuttia. On pitänyt mennä siihen, että ylemmältä taholta määrätään, että papistolla on oikeus saada kanttoreilta tietty tuntimäärä lauluopetusta. Kollegat hyvät, missä mennään? Onko tällaista suhtautumista laajemmaltikin keskuudessamme? Siis valitseeko seurakunnissamme edelleen suurta ristiveittoa kanttoreiden ja papiston kesken? Emmekö teekään työtä yhteisten päämäärien eteen yhteistyöllä omien taitojen ja töiden pohjalta?

Ensi adventtina otetaan uudet sävelmät käyttöön. Jos seurakunnassa ei ole tehty mitään asian edistämiseksi, nyt on kyllä vihoviimeinen aika aloittaa opettelu ja sisäistäminen. Luulisi kantto-reillekin olevan mielekästä opettaa papistoa laulamaan uudet melodiat hyvin heti alusta alkaen. Lauluharjoitukset alttarilta pyhäaamuisin ovat karmalaa kuunneltavaa. Ja muistetaan se, että meille pienet ja yksinkertaiset musiikilliset asiat voivat muille todellakin olla vaikeita ja monimutkaisia. Niiden opettaminen ja opettelu vie aikaa. Kärsivällisyyttä ja pitkäjänteisyyttä, veljet sekä sisaret.

Ja papisto. Näiden uusien sävelmien opettelu on pitkä prosessi eikä siihen riitä pelkät oikeat sävelet. Mielellään kuulisi myös tylinmukaisuutta ja vakuuttavuutta. Siihen ei puoli tuntia viikolla 48 riitä. Ja jos jonkun papin ego ei kestä kanttorin asiallista palautetta ja kritiikkiä omasta laulutavasta, niin on syytä katsoa peiliin ja pitkään. Koska olet seurannut ja kuunnellut itse omaa työskentelyäsi esim. videonauhalla? Kuka näkee ja kuulee sen, miten toimit alttarilla? Kuinka paljot olet saanut musiikinopetusta?

Joten eiköhän kanttorit sekä papit heitetä se ylpeä ja kaiken paremmin tietävä minä yhdessä sinne roskikseen ja käydään yhdessä hommiin, vai mitä?

Olli Salomäenpää
kanttori, Someron-Somerniemen seurakunnat

Miten papin on pukeuduttava?

Kansankirkkomme kehutaan olevan avara, mutta tämä taitaa koskea lähinnä opillisia asioita. Mitä tulee sitten pukeutumiseen ja muihin ulkoisiin menoihin, niin pykälässä ja suosituksessa löytyy. Haluaisin kuulla yhdenkin kunnollisen teologisen (ja kristillisen) perustelun papinpuvun käytöstä. VT:ssa oli oma vaatetuksensa, mutta UT:n aikana apostolit ja kumppanit taisivat olla tavallisen näköisiä jusseja. Emme kuitenkaan elä enää (toivotavasti) VT:n kulttilakien alla, emmekä yritä niitä enää soveltaa tähän aikaan. (Toinen juttu ovat ne, jotka yrittävät muistuttaa apostoleja pautoineen päivineen.) Vielä tästä nyt laki puuttuisi. Kuka käyttää, käyttäköön; kuka ei, niin ei sitten.

Ulkoisilla symboleilla on kyllä paikkansa, mutta myös rajansa. 7-vuotias tyttöni näki minut (yhden) kerran kaftaanissa ja tuumasi: »Sinähän näytät joltain lännensankarilta.» Omasta mielestäni lähinnä lännenkuvien hautausurakoitsijalta. Mutta kiltti kun luonteeltani olen, niin käytn sitä toisenkin kerran, nimittäin publiikissa. Tosin joku lipare taisi olla väärin päin silloinkin. Mutta jos papinpukua käytetään omanarvontunnon kohottamiseen, niin sehän on sitten aivan eri asia! Missä muussa ammatissa saa yhtä pienellä palkalla näin paljon julkisuutta? Lopuksi, mielestäni papinpaita on sopiva maksimisuoitus, tietenkin yleisen siisteyden lisäksi.

Vesa Äärelä
vs. kirkkoherra, Sukeva

Turussa diakoniatyöntekijöitä vähemmän kuin Kyrölä kertoo

Täällä Turussa on tosiasiaa diakoniatyöntekijöiden virkoja paikallisseurakunnissa 24,5 virkaa ja diakoniakeskuksessa 8 virkaa eli yhteensä virkoja on 32,5 eikä 45 kuten artikkelissa mainittiin.

Lisäksi meillä on 3 määräaikaista työsopimussuhteista. Määräaikaiset työsopimussuhteet päättyvät kaikki 31.12.2000. Nämä määräaikaiset eivät kuuluneet laskentaperusteisiin.

Seurakuntalaisia/diakonian virka saadaan väestöpohjan mukaan 4766. Asukkaita/diakonian virka saadaan luvuksi 5858.

Tämän oikaisun pyydän siksi, että kaikki jäsenet saisivat oikeat tiedot. Täällä Turussa ei siis tehdä työtä sen helpommalla kuin muuallakaan Suomessa.

Helvi Lähteenmäki
varaluottamusmies DTL, kehitysvammaisten
diakonissa. e-mail: helvi.lahteenmaki@evl.fi

16.4.

Jh 12: 1–8

Virret:

60

135

502

61

508

Palmusunnuntain messu

Töysän kirkossa

TAUSTAA

Seurakuntamme kirkko on ollut remontissa loppiaisesta lähtien ja jumalanpalvelukset on pidetty seurakuntatalolla. Tarkoitus on, että juuri palmusunnuntaina palataan »evakosta» kirkkoon. Siksi jumalanpalvelukseksi on valittu perhejumalanpalvelus, koko perheen jumalanpalvelus. Onhan Jeesuksen tulemisessa Jerusalemiin samaa juhlaa kuin meillä päästessämme takaisin kirkkoon. Kirkkomme täyttää kuluvana vuonna 200 vuotta, mutta varsinaiset juhlallisuudet ovat vasta myöhemmin toukokuulla.

Jumalanpalvelukseen osallistuvat pyhäkoululaiset ja päiväkerholaiset perinteisine »palmunoksi-neen». Jumalanpalvelus, sanan jumalanpalvelus toteutetaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja I:n mukaan, 2. sävelmäsarjan mukaisesti, niin että kunnia ja kiitosvirsi ovat »vanhasta» perhejumalanpalveluksesta.

SAARNANJUURET

Varmaan kannattaa hieman pyöritellä aihetta Lasarukselta. Mitä todennäköisimmin hän oli jollain tavalla »merkkihenkilö» Betaniassa. Ilmeisesti Lasaruksen eläminen siinä ympäristössä herätti kysymyksiä ja taatusti myös ihmettelyä, suhtautumisvaikeuksia. Ei varmasti tiedetty mihin katsoa, mitä sanoa. Keskustelut kulkivat varmaan »säätasolla».

Eksegeettinen tietämykseni ei riitä nardusvoiteen ja voitelun tulkitsemiseen. Sen vain ymmärän, että Maria antoi Jeesukselle kalleinta mitä hänellä oli käsillä, nimenomaan käsillä. Se oli sellainen kiitollisen ihmisen ensimmäinen toimenpide. Muistan lapsuudestani kuinka kylään tullessa tuotiin aina tuliaisia ja kylästä lähdettäessä annettiin viemisiä. Näin haluttiin kunnioittaa isäntäväkeä ja vieraita.

Kuten tavallista, Jeesus näki tilanteen paljon syvällisemmin. Eihän Mariankaan ainoaksi kunnianosoitukseksi jäänyt Jeesuksen jalkojen voitelu. Myöhemmin kohtaamme aivan toisenlaisen Marian, joka antoi koko elämänsä Jeesukselle. Juudas Iskariotin vetämisellä kuvaan mukaa haluttiin vain korostaa Marian uhrausta. Mitä toinen pitää luonnollisena, toiselle se tuhlautu; joko taloudellista, henkistä tai hengellistä.

Itse ajattelin saarnassani vertailla tuoksuja. Monelle kalliin narduksen tuoksu oli ennen kokematon. Nyt, näin oletan, kirkkomme haisee uudelta, mitä todennäköisimmin maalilta ja muilta tekno-kemian tuotteilta. Onhan elämällä muitakin tuoksuja. Moni pääsee juuri palmusunnuntaina takaisin omalle »kantapaikalle» kirkon penkissä. Siinä on juhlaa kerrakseen. Vaikuttaahan meihin nämä ulkoisetkin asiat yllättävän voimakkaasti.

Jukka Pukkila
seurakuntapastori, Töysän seurakunta

17.4.

Hiljaisen viikon ma

Jh 18: 1–27

Virret:

Alkuvirsi 56

Päivän virsi 77

Päätösvirsi 318

Minä näin sinut siellä

Ongelma ei ole siinä, mitä sanoisin kirkossa. Pääsiäisen ongelma on siinä, mitä sanon, että ihmiset kokisivat arvokkaaksi ja tärkeäksi viettää pääsiäistä kirkossa. Ajattelevan aikuisen usko?

Lienenkö liikaa ahdistunut ajattelevan aikuisen nykyihmisen sielunelämästä. Pitäisikö vain vahvistua siinä, minkä mainosihmiset tietävät hyvin: toistolla tehoa. Hiljaisen viikon maanantain sisällöksi riittää evankeliumikirjan tekstien lukeminen.

Missä tarkoituksessa etsit Jeesusta? Tuon vangitsemiskertomuksen äärellä voinee sallia itselle paitsi pysähtymistä käytännöllisiin asioihin myös hiukan vertauskuvallisuutta. Vangitako Jeesuksen tahtoissimme? Tähyilemmekö me Hänen edessään, että missähän se mies taas oikein on? Liikelle lähdeästä hiljaisessa viikossa on kysymys. Se on sen pysähtyneisyyden kuohuttamista, jossa »huokailen vain», »valvon yöni, olen yksin». (Ps 102: 6, 8). Näistä psalmien tallettamista luuloista on matkaa sinne, missä toinen sanoo: »Minä näin sinut siellä.» (Jh 18: 26).

Jotenkin suomalainen on se toive, että voisin olla aivan salaa kristitty ja lopulta kaikkien yllätykseksi ponnahtaa taivaan valtakuntaan. Monia saattaa kyllä viehättää, kun Juice laulaa, että »sun kanssa katson maailmaa ja samaa unta nään». Tosiasiassa emme taida olla oikein valmiit näkemään samoja unia saati kulkemaan hereillä samaan suuntaan. Tuntuu kiusalliselta tulla nähdyksi kirkossa — monien mielestä. Ja jos olen tullut nähdyksi, yritän vaihtaa puheenaihetta. Voisiko siis kirkkoon tulleita värvätä pääsiäisen markkinamiehiksi ja pyytää kuvailemaan yhdelle muulle ihmiselle millaista kirkossa oli?

Sanotaan, että suomalaisuuteen kuuluu jotenkin se henkinen maisema, että maratonilta tullaan maaliin pikkutakki päällä näyttämättä vähääkään siltä, että on juostu maraton. Samalta pitäisi näyttää kristityn vaelluksenkin: ikään kuin mitään

vaellusta ei olisi ollutkaan. Aikuisen paikkaa tässä kuitenkin haetaan, myös oman uskon liikauttamiseksi.

Matti Perälä

18.4.

Hiljaisen viikon ti

Jh 18: 28–40

Virret:

Alkuvirsi 76

Päivän virsi 57

Päätösvirsi 315

Piinaviikon kolmoisdraama

Hiljaisen viikon tiistain draamassa on kolme osanottajaa: juutalaiset, Pilatus ja Jeesus. Saarnan kuulijan ei tarvitse jäädä ulkopuoliseksi, hänet voi kutsua draamaan mukaan. Hiljaisen viikon ilta-kirkko on omiaan tällaiselle hiljentävälle eläytymiselle Raamatun sanaan.

Meillä voi olla vahva ennakkokäsitys kärsimysnäytelmän rooleista ja ihmisistä roolien takana. Kuva on syntynyt neljän evankeliumin yhteensulautumisesta, omasta taustastamme ja yhteisestä kirkollisesta perinteestä. Jokainen evankelista on kuitenkin maalannut kärsimyshistoriansa omilla väreillään ja antanut roolihahmoille oman muotonsa. On hyödyllistä kuunnella kunkin evankelistan omaa ääntä.

Johanneksen evankeliumissa kärsimyshistorian pisin vuoropuhelu käydään juutalaisten, Pilatuksen ja Jeesuksen välillä. Kohtauksen alkupuoli on hiljaisen viikon tiistain tekstinä. Keskiviikkona draama jatkuu. Jakso on muotoiltu huolellisesti niin, että siihen syntyy tarkka kiastinen rakenne. Pilatus keskustelee vuoroin juutalaisten, vuoroin Jeesuksen kanssa. Hän kulkee yhä uudestaan palatsistaan ulos ja sisään ja tekee suuren määrän kysymyksiä. Johannes ei kerro Pilatuksen vaimon osuudesta asioiden kulkuun (vrt. Mt 27: 19) eikä niin usein muistetusta käsien pesusta. Johanneksen Pilauksessa näkyy avoin totuuden etsintä ja halu ottaa selko Jeesuksesta. Pilatus ei ole juutalainen eikä Jeesuksen seuraaja, mutta hän paneutuu silti syytetyn tapaukseen ulkopuolisen kiinnostuksella. Hän kuulustelee Jeesusta ja juutalaisia hakien samalla tukea päätökseensä.

Evankeliumi esittää asiat niin, että moni asia jää pimentoon. Emme tiedä, kuinka paljon Pilatus etukäteen tiesi Jeesuksesta. Jos koko Jerusalemin kohisi Jeesuksesta, kai Rooman vallan edustajakin oli villitsijästä tietoinen. Kysyikö Pilatus Jeesuksesta siis todella vilpittömästi: Mitä sinä olet tehnyt? Oliko kuulustelu vain peliä? Jos tuntisimme tällaiset taustatekijät paremmin, olisi helpompi arvioida Pilatuksen roolia.

Kysymys Jeesuksen kuolemantuomion alullepanijoista on tärkeä muun muassa kristittyjen ja juutalaisten välisen suhteen kannalta. Jos pelastushistoria on tarkkaa Jumalan suunnitelmien täytymystä, tuntuu epäoikeudenmukaiselta vierittää syy Jeesuksen kuolemasta yksin juutalaisten tai yksin roomalaisten niskaan. Niin on kyllä tehty. Sillä tavalla on synnytetty monta juutalaisvastaista juulistusta ja lietsottu vihamielisyyttä juutalaisia kohtaan. Jumalan pelastussuunnitelma siirtää vastuuta meihin päin. Jos Jeesus syntyi antaakseen henkensä koko ihmiskunnan edestä, hänen kuolemansa ei voisi olla juutalaisten vika. Syypään etsiminen voisi hiljaisen viikon tiistaina kääntyä pikemmin hiljaiseksi katumukseksi ja sen tunnustamiseksi, että »siellä lienen ollut minäkin».

Jeesus tulee viimeisinä elinpäivinään sinne, mihin häntä viedään. Hän alistuu, mutta Johanneksen evankeliumissa hän ei kuitenkaan alistu vaike-nemaan täysin. Hän kyseenalaistaa Pilatuksen ajattelun itsenäisyyden (18: 34) ja vastaa rohkean suorasukaisesti. Jeesus ottaa etäisyyttä tähän maailmaan ja sen valheellisuuteen. Hän on toisen maailman kuningas, hän todistaa totuuden puolesta (18: 36–37). Hän jättää Pilatuksen epävarmuuteen vastatessaan tälle niin arvoituksellisesti. Totuudella ja valheella pelaaminen tuntuu melkein epäoikeudenmukaiselta. Johanneksen draamassa Pilatus ei saa tyhjentäviä vastauksia. Jos me olisimme näiden Jeesuksen antamien filosofisten ja hämärien vastausten varassa, pääsisimmekö ollenkaan perille Jeesuksesta?

Pilatus sai kuitenkin selville sen, mikä häntä maaherran viran puolesta kiinnosti. Vaikka Jeesus onkin kuningas, hän ei Pilatuksen mielestä uhannut Rooman valtakuntaa. Jeesuksen voisi yhtä hyvin vapauttaa. Tämä tuomio oli kylmä vesisuihku juutalaisten niskaan. He halusivat mieluummin vapaaksi rosvo Barabbaan, joka lieene ollut poliittinen kiihkoilija, väkivaltaa kaihtamattoman vastarintaliikkeen mies.

Evankeliumin loppu sisältää uskolle niin ominaisen vaihtokaupan. Vangittuna ollut pahantekijä saa yllättäen vapautuksen ja Jeesus ottaa päällekkänsä totaaliset rangaistuksen — ei ainoastaan sitä rangaistusta, joka Barabbasta odotti. Miltä onkaan tuntunut Barabbaasta, kun hän aivan pääsiäisen kynnyksellä pääsee vapaaksi. Hänelle se pääsiäinen oli todellinen vapautuksen juhla.

Riitta Särkiö

19.4.

Hiljaisen viikon ke

Jh 19: 1–16

Virret:

Alkuvirsi 62: 1

Päivän virsi 71

Uhrivirsi 80

Päätösvirsi 62: 10–12

Missä on valtakunta, voima ja kunnia?

Kärsimysnäytelmä alkaa olla lähellä huipentumistaan. Näyttämöllä on kaksi henkilöä: Pilatus ja Jeesus. Heidän lisäksi kolmantena osapuolena on kollektiivi, »juutalaiset».

Kuka näytelmää ohjaa? Ei ainakaan Pilatus. Johannes maalaa roomalaisen käskynhaltijan epävarmaksi hahmoksi, joka kulkee sisään ja ulos useita kertoja — palatsissaan sisällä olevan Jeesuksen ja ulkona odottavan kansanjoukon välillä. Pilatus halua väistää vastuuta: hänellä olisi valta (j. 10), mutta hän epäroi käyttäjä sitä ja heittää pallon kansanjoukolle puolenkymmentä kertaa. »Tässä on *teidän* kuninkaanne.» »Pitäisikö *minun*...?» Pitää, koska juutalaisilla ei ole oikeutta langettaa kuolemantuomiota (18: 31). Pitää, koska hän on tehnyt itsensä Jumalan Pojaksi. Pitää, koska hän on julistautunut kuninkaaksi ja on siten valtiollisesti epäluotettava. Ja vahvimpana ässänä vetoaminen Pilatuksen esimieheen: joudut hankaluuksiin keisarin kanssa, jos et tukahduta tätä kapinoitsijaa!

Kansanjoukkoko siis ohjaa tapahtumien kulua? Siltä ainakin aluksi näyttää; niin suuren osan syystä Johannes vierittää juutalaisten niskoille. »Meillä ei ole kuningasta, vaan keisari.» Tämän sanoessaan he puhuvat totta — ja samalla osoittautuvat valtiovallan ystäviksi ja kristinuskon vihollisiksi. Repliikki toimii johannekselaisena tyrmystuomiona: Heillä ei todellakaan ole kuningasta — nimittäin todellista juutalaisten kuningasta! Jopa pakanallinen Pilatus näyttää aavistuksenomaisesti ymmärtävän jotakin enemmän — käyhän hän sentään levottomaksi uskonnollisen syytöksen kuullessaan (j. 9), ikään kuin säikähtäen Jeesuksen ehkä sittenkin jumalallista alkuperää.

Kun sekä uskonnollinen (»Jumalan Poika») että valtiollinen (»juutalaisten kuningas») syytös

ovat tulleet esille, Pilatus saapuu Jeesuksen eteen. Lukija näkee mielessään silminnähdyn hermostuneen hahmon. Kuka hallitseekaan tilannetta? Kuka lopulta ohjaa kärsimysnäytelmää? Eikö hän, jolla on kanttia pysytellä rauhallisesti hiljaa?

Kun Jeesus lopulta puhuu, hän puhuu yli Pilatuksen horisontin. Hän puhuu arvoituksellisesti — ja suuntaa sanansa itse asiassa pikemminkin lukijalle kuin Pilatukselle. Kaikki tapahtuu Jumalan suunnitelman mukaan. Sen ohi kenelläkään ei ole mitään todellista valtaa.

Ecce homo. (idou ho anthropos, j. 5) = »Katso, [se] ihminen.» = »Kas tässä se, josta on kysymys.» Lyhyt repliikki avaa kaksoisnäköalan. Yhtäältä: »Tässä on tavallinen, harmiton ihminen. Hän on vaaraton, turha hänen on pelätä aiheuttavan hankaluuksia.» Toisaalta kuuluisa vuorosana saa Johanneksella teologista lisävaritystä. Liekö se peräti Pilatuksen antiuskontunnustus: »Tässä on vain tavallinen ihminen — ei siis mikään Jumalan erityislähettäjä.»

Ja toisaalta: juuri alennettuna ihmisenä, pilkattuna kuninkaana (taustalla Jes. 50: 6), Jeesus toteuttaa todellista kuninkaallista tehtävänsä. Purppuravaatteet huokuvat ristin teologiaa. On kuin Johannes haluaisi alleviivata: verenpunainen viitta ei ole niin pieni pila, etteikö siinä olisi syvemmällä tasolla totta toinen puoli. Moni kuningas on vuodattanut viatonta verta. Niin tämäkin. Omansa.

Kunnian kuninkaan alennustie etenee. Voidakseen tuoda elämän vähäeleinen majesteetti lähtee kohti kuolemaa.

Mika Aspinen

20.4.

Jh 13: 1–15

Kiirastorstain messu

Kestilän kirkossa

MESSUN TEHTÄVÄJAKO

Jumalanpalveluksen johtaa ja papin osuudet hoitaa kirkkoherra. Avustajana on diakonissa, joka johtaa esirukouksen, kattaa ehtoollispöydän, kehottaa rauhantervehdykseen ja jakaa viinin. Kaksi seurakuntalaista, hallintoelintön jäseniä vuorolistan mukaisesti, lukevat lukukappaleet ja osallistuvat esiruko-

uksen toteutukseen. Kanttori säestää ja johtaa laulua ja kirkkokuoroa. Kirkkokuoro laulaa osansa psalmista ja vuorovirrestä sekä Agnus Dei -trooppin. Lisäksi kuoro laulaa ennen esirukousta ja ehtoollisen vieton aikana.

MESSUN MATERIAALI

Messussamme käytetään uutta jumalanpalvelusjärjestystä seurakuntiin jaetusta kirjasesta »Uudistuva jumalanpalvelus (Ujp). Osia kirkolliskokouksen tammikuussa vuonna 2000 hyväksymästä Jumalanpalvelusten kirjasta», jonka sivuihin viitataan. Evankeliumikirjan sivuissa viitataan seurakuntiin jaettuun Käsikirjavalioikunnan mietintöön 1/99 (Kvm). Useissa kohdin käytetään Käsikirjakomitean julkaisemaa Jumalanpalvelusten lisä- ja virikemateriaalia (Lva). Käytämme tutuksi tullutta 2. messua, tai jo ykköstä, jonka opettelu seurakunnassa on talven kinkerikierroksen aiheita.

MESSUN KULKU

1. Alkuvirsi 300 Jeesuksen muisto ihana
2. Alkusiunaus
3. Johdantosanat (ks. jäljempänä)
4. Yhteinen rippi
— synnintunnustus 7 s. 52 (tai virsi 279: 1, 3, 5)
— synninpäästö 10 s. 58 (tai virsi 279: 6 ja srk 279: 7)
5. Päivän psalmi 111: 2–6, kuoro ja srk (Juhani Haapasalo, Lva)
6. Herra, armahda (meillä vielä käytössä vain lyhyempi muoto)
- (7. Kunnia ja kiitosvirsi jäävät pois)
8. Päivän rukous 1 (Kvm. s. 246)
9. I lukukappale 2. Moos. 24: 4–11 (Kvm. s. 243)
10. Vastaus (virsi 629: 5)
11. II lukukappale 1. Kor. 11: 23–29 (Kvm. s. 244)
12. Päivän virsi 222a, vuorovirtenä (Jeesus Kristus elämämme, Juhani Haapasalon sovitus, Yhteiskustannus)
13. Evankeliumi Jh 13: 1–15 (Kvm. s. 244)
15. Saarna (juuria jäljempänä)
16. Uskontunnustus (tuttuuden vuoksi nyt apostolinen)
17. Laulu, kirkkokuoro Jalkojen juuressa (Mika Piiparinen, Herää jo kantele, 29 kuorolaulua, Prisma 1988)
- (19. Uhrivirsi jää pois, ehtoollispöytä katetaan em. laulun aikana)
20. Ehtoollisrukous,
— pefaation päätös kärsimysaikana, Ujp s. 87
— 4. ehtoollisrukous (kaikki kyllä sopivat), Ujp s. 23
21. Isä meidän
22. Herran rauha sekä kehoitus rauhan ja sovinnon merkkiin, kättely
23. Jumalan Karitsa (siihen liitetään Tuomo Nikolan trooppi Me harhailimme eksyneinä. Lva)
24. Ehtoollisen viettäminen (sen aikana kuoro: Löytty-Kaskinen, Pyhä ja puhdas Vapahtaja. Messulauluja, toim. Petri Laaksonen), virsi 220

ja urkukoraali(t) Schmucke dich, o liebe Seele
BKW 654 / Jesus Christus, unser Heiland BKW
665.

25. Kiitosrukous esirukouksena (Viikkomessun
kiitosrukous, Ujp s. 41, kertosaakea »Jää
sydämeeni asumaan, suo sinun olla kokonaan»,
virsi 223: 9).
- (26. Ylistys jää pois)
27. Herran siunaus
Sen jälkeen alttarin riisuminen luetun psalmin
22 aikana ja valojen vähittäinen sammuttami-
nen.
28. Virsi 77 ilman säestystä, kuoroäänissä, srk
yhtyy. (HLV kuorolle)
(ei lähettämistä)

JOHDANTOSANAT

Veljet ja sisaret! Olemme paastonajan ja hiljaisen
viikon vietossa tulleet käännekohtaan. Edessä on
pitkäperjantai ja pääsiäinen. Kiirastorstai on kuin
keidas ennen kärsimystä, hiljentymistä ja lepo-
hetki Jeesuksen opetuslapsille. Tämän illan opetus-
lapset muistivat aina, se muistetaan vieläkin.

Jeesus pesi ehtoollisella oltaessa oppilaittensa
jalat. Suurin on se, joka palvelee. Meille annettiin
nöyryyden koskaan ylittämätön esikuva, meille
joille itsekkyyden ja rakkaudettomuus ovat jokapäi-
väisiä, omassa elämässämme ja ympärillämme.

Jalkojen pesun on katsottu kuvaavan muun
ohella parannusta: syntien tunnustamista ja an-
teeksisaamista. Kaikki Jeesuksen oppilaat tarvitsi-
vat jalkojen pesua ja anteeksiantamusta, vahvin-
kin heistä. Sitä tarvitsemme mekin.

Käykäämme nyt Herramme eteen tunnusta-
maan syntimme 7. synnintunnustusrukouksen sa-
noin: Oi sinä kaikkein armollisin ...

SAARNANJUURIA

Pappi kohtaa työssään kuolevia. Monen huolena
ovat erityisesti jälkeen jäävät, varsinkin vaikeim-
mat, heikoimmin selviävät. Jeesus on nyt hyväste-
lemässä ja evästämässä lähimpiään.

Hän tuntee heidät kaikki, koko rupusakin:
vahvan ja heikon Pietarin, parhaita paikkoja ha-
muavat Sebedeuksen pojat, epäilijä Tuomaan ja
ahneen kieltäjän Juudaksen. Heidä hän hyvästelee
ja varustaa suureen tehtävään. Tapahtuman suurin
asia on rakkaus.

Kaikkein suurin huoli Herralla näyttää olleen
omiensa keskinäisestä rakkaudesta, aiheellisesti, sen
me tiedämme. Rakkaus joutuu koetukselle erityisesti
vaikeina aikoina. Joku karaistuu ja puhdistuu, use-
amman huonot ominaisuudet nousevat pinnalle.

Sanat ovat kasvatuksessa riittämättömiä. On
turha opettaa lapsia oikein jos itse tekee väärin.
Parasta opetusta on esimerkki. Jeesus tiesi, että
tämän illan esimerkki ei unohdu koskaan: ihailtu
ja kunnioitettu Herra pesemässä heidän kurjien
hikisiä varpaita!

Myös ensimmäinen ehtoollinen muistettiin aina
ja muistetaan yhä. Aina uudelleen tulemme tämän
muiston äärelle.

Kiirastorstaina on koolla erilaisia ihmisiä. Mei-
dätkin Herra tuntee, entisen elämän, tämän het-
ken ja tulevan. Hän tietää meidät rupusakiksi.
Tänäänkin hän rakastaa eniten niitä, jotka tietää
heikoimmiksi. Jokaista hän kutsuu pöytäänsä.

Pietari, Sebedeuksen pojat, Tuomas ja Juudas-
kin kutsuttiin. Siksi mekin saamme tulla.

Messun valmistelu:
Anna-Kaisa Huhtala ja Tapio Leinonen

21.4.

Jh 19: 16–30

Virret:

Alkuvirsi: 67

Synninpäästön jälkeen

65: 1

Päivän virsi 63

Saarnan jälkeen 70

Ristin juurella rukouksen

jälkeen 73: 1–3

Päätösvirsi 77: 4, 5

Pitkänperjantain jumalanpalvelus

Ruhtinansalmen kirkossa

TAUSTAA

Ruhtinansalmen kirkko on yksi viidestä Suomus-
salmen seurakunnan kirkoista. Se sijaitsee 70 kilo-
metriä kunnan taajamasta ja on ns. entinen raja-
seutukirkko. Kirkko on valmistunut vuonna 1967,
sinne mahtuu 160 henkeä. Ruhtinansalmen piiris-
sä työskentelee pappi, diakonissa, suntio ja kantto-
ri oto.

Pitkänperjantain sanajumalanpalvelus vietetään
yksinkertaisesti, vaatimattomasti ja arvokkaasti so-
pustoinnussa seudun ihmisten kanssa. Kellot eivät
soi, urkuja ei käytetä, alttari on verhoiltu mustiin,
kynntilöitä ei sytytetä, kolehtia ei kerätä. Tosin

kirkon takaosassa on lipas, johon halutessaan voi kolehdin laittaa. Virren veisuussa ja liturgisissa osissa kanttoria avustaa palvelusta varten koottu kuoro.

Palveluksessa noudatetaan hiukan yksinkertaista pitkäperjantain sanajumalanpalveluksen kaavaa. Ristin äärellä käytetään vaihtoehtoa B, joka rukoillaan kirkon sivualttarilla.

JOHDANTOSANAT

»Ihmiset menevät Jumalan luo hädässään, anovat apua, pyytävät onnea ja leipää, pääsyä sairaudesta, syyllisyydestä ja kuolemasta. Niin he tekevät kaikki, kristityt ja pakanat.

Ihmiset menevät Jumalan luo hänen hädässään, löytävät köyhänä, häväistynä, ilman majaa ja leipää, näkevät hänet synnin, heikkouden ja kuoleman saartamana. Kristityt ovat Jumalan luona hänen hädässään.

Jumala käy kaikkien ihmisten luona heidän hädässään, tyydyttää ruumiin ja sielun leivällään, kuolee kristittyjen ja pakanoiden puolesta ristin-kuoleman ja antaa anteeksi heille molemmille»

Rakkaat kristityt, nämä saksalaisen teologin Dietrich Bonhoefferin sanat johdattavat meitä tänään murheen ja tuskien päivänä Kristuksen ristin juurelle katsomaan, kun Vapahtajamme on hädässä. Hän on hädässä meidän puolestamme. Hän on hädässä meidän kanssamme. Me katsomme ristinpuuta, jolle maailman Vapahtaja on naulittu.

SAARNAN JUURIA

Pitkäperjantain saarnana on kirkossamme yleensä luettu eri evankeliumiteksteistä koostettu viides ja kuudes ahti. Se on karuudessaan vaikuttava ja pysäyttää ilman selityksiä kärsimyshistorian äärelle.

Nämä pohdinnat perustuvat annettuun evankeliumitekstiin ja Schulzin evankeliumin selitykseen.

Olemme kärsimyksen äärellä. Kristus kärsii kaiken synnin tähden. Hän kärsii kaikkien aikojen kaikkien kärsimään joutuneiden kanssa. Hän on jakamassa kohtalonyhteyttä kärsivän ihmisen kanssa, hän on syvästi läsnäoleva.

Kristuksen ristiin oli kirjoitettu: »Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas.» Teksti oli kolmella kielellä. Heprea kansan kielenä viestii lähellä olevista asioista. Kohtaamme kärsimyksen ja Kristuksen omassa elämänpirissämme, omassa arjessamme. Latina hallintokielenä muistuttaa virallisista yhteyksistä. Se viittaa yhteiskunnallisiin ja vallankäytön kysymyksiin, se tuo mieleen rakenteellisen väkivallan aiheuttaman kärsimyksen. Kreikka maailmankielenä avaa väylän globaaliin näkymään. Koko ihmiskunta on yhtä kärsimyksen todellisuudessa ja Kristuksen ristin äärellä. Kysymys ei ole vain paikallisesta väkivaltaepisodista, vaan koko maailmaa koskettavasta pelastushistoriasta.

Jeesuksen äiti ja lempiopetuslapsi ristin äärellä ovat Johanneksen evankeliumin tuoma erityinen näkökulma tapahtumiin. Jeesus sovittaa yhteen vanhan liiton, äidin edustaman juutalaiskristillisyyden ja uuden liiton, rakkaimman opetuslapsen edustaman pakanakristillisyyden. Näin evankeliumi välittää vahvana Jeesuksen luoman uuden yhteyden, joka murtaa kaikki erottavat rakennelmat ja kaavat.

Johannes ei kerro Golgatan ohikulkijoista, ei pilkkaamisesta, kolmituntisesta pimeydestä, tuskasta tai kuolinhuudoista. Tässä korostuu lunastustyöhön liittyvä Isän ja Pojan ja lasten yhdistyminen. Kun viimeinenkin tahto on toteutettu, Jumalan Poika kuolee ilman melua, rauhallisesti.

Kärsimys vyöryy tietoisuuteemme vahvana ja äänekkäänä, emme voi sitä välttää. Sen lisäksi kantavat ihmiset mykistyneinä taakkoja, joita eivät pysty jakamaan. Johanneksen kuvaama hiljainen kärsimys ja kuolema aivan kuin liittyy tähän hiljaiseen kärsimykseen, joka lukitsee ja kuristaa ihmisten mieltä.

Johannes jättää viestin: Tässä on äitisi, tässä on lapsesi! Kärsimystä ei voi taikoa pois. Voimme kuitenkin etsiä yhteyttä, jakaa kärsimystä, taistella sitä vastaan, kun se on mahdollista.

Me ihmiset olemme mieltyneet kaikenlaisiin vastakkainasetteluihin. Unohdamme sen, että syvimmiltään ihmisyyys yhdistää meidät kaikki. Jokainen on oman elämänsä ja kärsimyksensä keskipisteessä. Kärsivä ihminen on kipunsa saartamana riippumatta siitä missä kolkassa maapalloa hän asuu. Jeesus kutsuu meitä katsomaan toistemme kärsimystä, ylittämään raja-aitoja, näkemään Vapahtajan armolliset kasvot myös syvimmissä kärsimyksessä.

Työryhmä: Mervi Juntunen, Lea Päiviö, Tapani Renko ja Pentti Seppänen

Tunturihotelli
VUONTISPIRTTI
SF-99340 RAATTAMA, FINLAND

Sinä, joka vedät ryhmämatkoja tai rippikoululeirejä, tule ryhmäsi kanssa Tunturihotelli **Vuontispiirtille Enontekiöön** (seurakuntien omistama).

Kysele ja ole utelias.

Puh. 016-537 356
Fax. 016-537 396
tunturihotelli@vuontispiirtti.fi
www.vuontispiirtti.fi

22.4.

Hiljainen lauantai

Mt 27: 62–66

Virret:

Alkuvirsi 243

Päivän virsi 607: 1–2, 8–10

Päätösvirsi 517: 1, 4

Meille tuli mieleen

Alun perin oli kai niin, ettei tyhjän haudan tosiasiaa epäilty. Sen selityksiä kylläkin. Meille tuli mieleen. (Mt 27: 63).

Tässä käytännöllisessä, inhimillisessä ja hyvin meitä ihmisiä kuvaavassa kertomuksessa voisi löytää uutta mietiskelemällä muutakin kuin historiaa. Henkisessä mielessä ei ole mitenkään harvinaista pitää Jeesusta haudassa. Oikeastaan ihmettelemättä sitä, ettei hauta olekaan tyhjä. Ja jos hauta on tyhjä, tekee mieli keksiä joku oivallinen selitys. Näitä selityksiä on kuultu ja kuullaan.

Mitä meidän uskossamme tarkoittaa se, että Jumala murtautuu ulos ihmisten rakentamista haudoista? Milloin meissä alkaa usko, jolla tiedän, että Lunastajani elää? (Job 19: 25). Milloin meissä oikeastaan lakkaa into todistaa Jeesuksen ylösnousumus epäuskoisille? Sellaisenaan, objektiivisena, tämän todistaminen on mahdotonta. Ylösnousseen todellisuuden voi kokea vain lähtemällä seuraamaan eli lähtemällä liikkeelle siitä, että Jeesus elää.

Pelokkaista pakenijoista tuli kerran lähetejä, jotka vaaroista välittämättä julistivat ylösnoussutta Herraa. Entä nyt, millainen on hengellinen pako? Miten pakenijoista ja selittäjistä voi tulla julistajia? Millainen on se hyvän omantunnon liitto (1 Piet 3: 21), jolla kokosydämisesti ollaan asian takana?

Ehkä nämä ovat vähän liian suuria sanoja. Yritän kuitenkin miettiä liikkeelle lähtöä ja seuraamista vaikka oikeastihan tämän hiljaisen lauantain paikka on hautausmaa. Hautausmaan mietteistä on kysymys. Kristinuskon kannalta paikka ei ole mitenkään toisarvoinen vaan uskomme syntymäpaikka. Eikä tämä ole mitään rappioromantiikkaa kaiken sen jälkeen, mikä oli parasta tätä ennen. Vaikka sellaiseksi elämän juhlien jälkeiseksi ajaksihan usko helposti ymmärretään. Usko on jotakin, joka tulee vielä pisteen jälkeen. Ja vasta sen jälkeen. Jos jokin kirkkovuoden ajankohdista tähän ajatukseen sopii niin kai se päivä kuitenkin on juuri hiljainen lauantai. Mutta siinä tapaukses-

sa viisain ja tähdellisin näkökohta on oman kuolevaisuuden mietiskely.

Matti Perälä

23.4.

Mk 16: 1–8

Virret:

Prosessiolaulu: »Matkalaulu 2000»,
säv. Esa Pyöriä, san. Pekka Huokuna

Pääsiäisylistyksen yhteydessä: 94: 1, 3

Vastausmusiikkina: Ihmettelen rakkauttasi,
säv. Jaakko Löytty, sov. P. Laaksonen

Kiitosvirsi: 135

Evangeliumin molemmin puolin: »Tänään on Herramme noussut», Jacques Berthier/Taizesta

Saarnan jälkeen virsi 90

Kasteen muistamisen jälkeen 215: 2–V5

Ehtoollisvirsi 228

»Saman korkean taivaan alla», säv. Jukka Leppilampi

»Aurinko tanssii, halleluja»,
säv. tansanialainen, sov. Jan Hellberg

Päätösvirsi: 104

Loppusoitto: »Festmarsch», säv. Erland von Koch

Aamu- vai iltarusko

Pääsiäisyön messu Tainionkosken kirkossa

TAUSTAA

Imatralla Tainionkosken kirkossa Pääsiäisyön messu on toteutettu jo useana vuonna. Alkuvuotina prosessi lähti liikkeelle läheisen seurakuntakeskuksen edestä. Kulkijoilla oli kynttilät kädessä. Yöjumalanpalvelus alkoi klo 23 ja huipuntui ehtoollisen viettoon vuorokauden vaihtuessa.

Nyt messu toimitetaan käsikirjassa olevan pääsiäisyön kaavan mukaisesti. Kulkue toteutuu vain toimittajien prosessina kirkon tiloissa. Osallistujille jaetaan tuohukset kirkon ovella. Erillistä käsiohjelmaa ei tarvita, koska liturgi ohjaa messun kulua tarvittaessa suullisin ohjein. Mutta messun jälkeen on seurakuntalaisille tarjolla lammassoilei-

päkahvit/tee tai mehtarjoilu kirkon seurakuntalissa. Tämä tapahtuu myös ensimmäistä kertaa ja valmistaa seurakuntalaisia Riemuvuosi 2000 — Toivon vuoden viettämiseen. (Juhla-aterian viettämisestä pääsiäisyönä olemme kuulleet huonoja kokemuksia, vaikka siihen olisi myös luterilaisessa kirkossa hyvät perusteet)

SAARNAN JUURIA

Pääsiäisyönä ajattelee taivasta sellaisena kuin se on päivän ensimmäisinä ja viimeisinä hetkinä. Maan päällä on hämärää, mutta taivas rusottaa, kun valo kajastaa. Jos pitäisi päättää, onko kyseessä aamu vai iltarusko, ratkaisu olisi helppo. Kuten Jeesuskin sanoo: »Taivasta te kyllä osaatte lukea, mutta ette aikojen merkkejä.» Kuitenkin pääsiäisyönä saarnaaja haastetaan lukemaan aikojen merkkejä. Kirkko ja kuulijat ovat silloin kirjaimellisesti samassa veneessä. Molemmille on yhtä tärkeää tietää, kummasta on kyse. Kestääkö tätä hämärää vain hetki, jonka jälkeen valo murtautuu kaikella voimallaan ja muuttaa yön päiväksi, toivottomuuden juhlaaksi, kuoleman elämäksi? Vai onko tullut aika jättää jäähyväiset sille työpäivälle, jonka Jumala on kirkolle antanut? Onko nyt alkamassa yö, jonka aikana ei voi tehdä työtä; se yö, josta Ihmisen Poika sanoo, että kun hän tulee, löytääkö hän silloin uskoa maan päältä? Jotta miekka varmasti kulkisi saarnaajan sielun läpi, on käytävä Myllykosken Jeesuksen viimeiset päivät -teoksen johdolla joukkohautausmaalla katsomassa, löytyykö Jeesus sieltä, sillä tyhjässä haudassa hän ei ole. Helpommalla saarnaajan päästää historioitsija Maierin dekkari Raman kirous.

Työryhmä: Kirsi Korhonen, kanttori, Arto Marttinen, saarnaaja ja Matti Tuomisto, liturgi

24.4.

2. pääsiäispäivä

Jh 20: 11 - 18

Virret:

Alkuvirsi 95

Kolminaisuusvirsi 126

Päivän virsi 99

Uhrivirsi 98

Ehtoollisvirsi 229

Päätösvirsi 93: 8

Magdalan Marian pitkä aamu

Toisen pääsiäispäivän evankeliumissa nainen joutuu miesten armoille. Magdalan Maria juoksee välittämään erilaisia viestejä, eikä ylösnousemuksen salaisuutta paljasteta hänelle kovin helposti. Kertomus on Johanneksen tyylille uskollisesti niukka, siinä ei liikoja maalailla. J. Jeremias pitää tätä kertomusta vanhimpana pääsiäisaamun kuvauksena, mutta monet tutkijat ovat toista mieltä. Johanneksen 20. luvussa enkeleillä ei ole merkittävää roolia ja ylösnousemusta julistetaan kumman peitetysti. On vaikea ratkaista, onko teksti ollut Uuden testamentin pääsiäiskertomusten lähtökohta vai päinvastoin UT:n viimeisiä pääsiäiskuvauksia.

Saarnan taustaksi tarvitaan viittaus 20. luvun alkuun. Marian ensimmäinen käynti Jeesuksen haudalla on loppunut lyhyeen. Kun hän näkee haudan olevan auki, hän ei halua tai rohkene edes katsoa

He saavat levätä

Kirkon tutkimuskeskuksen johtaja, dosentti
Harri Heino s. 22.4.1944, k. 2.12.1999.

Orimattilan seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, rovasti **Paavo Muinonen**
s. 5.1.1909, k. 13.12.1999.

Norra sv. församlingenin eläkkeellä ollut
kappalainen, rovasti **Geo Böckerman**
s. 13.5.1921, k. 25.12.1999.

Tampereen Pyynikin seurakunnan eläkkeellä
ollut kirkkoherra, rovasti **Martti Järventie**
s. 8.6.1921, k. 10.2.2000.

Kangasniemen seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, rovasti **Mauri Hyvärinen**
s. 6.1.1919, k. 15.2.2000.

Keiteleen seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, rovasti **Lauri Lehmuskoski**
s. 24.3.1925, k. 15.2.2000.

Inarin seurakunnan saamelaispappi **Antti Kähkönen** s. 14.7.1958, k. 23.2.2000.

hautaan. Hän olettaa ilman muuta, että Jeesuksen ruumis on viety pois. Hänellä ei ole ylösnousemustoivoa, vaan enemmänkin pelkoa, epäluuloa ja toivotomuutta. Hän on kiinni kuolemassa. Maria tuntee tehtäväkseen vain ilmoittaa opetuslapsille avatusta haudasta. Eikä hän tule haudalle uudestaan yhdessä kahden opetuslapsen kanssa. Hän ei saa tilaisuutta keskustella heidän kanssaan mieltä kuohuttavasta asiasta. Hän ei pääse jakamaan Pietarin ja toisen opetuslapsen uskoa ylösnousemukseen (20: 8).

Toisen pääsiäispäivän teksti löytää Marian toistamiseen haudalta. Evankelista tuntuu panttaavan ylösnousemusilmoitusta viimeiseen asti. Maria näkee kyllä enkelit haudassa, mutta nämä eivät julista ylösnousemusta, niin kuin muissa evankeliumeissa. Enkelit ainoastaan kysyvät: »Mitä itkät, nainen?» Heti perään tuntematon mies Marian takana kysyy aivan samaa. Kaikille Maria joutuu selvittämään tuskaansa. Hän etsii Herraansa kuoleman tunnelmissa. Maria ei uneksinnut ylösnousemuksesta. Hänen Herransa on kuollut, mutta parempi on löytää kuolleen rabbuunin ruumis kuin menettää hänet kokonaan. Siksi Marialla on niin suuri huoli ruumiin löytämisestä. Hän haluaa saada ruumiin pysyvästi hautaan, rauhaan.

Maria saa minusta oudon tylyn kohtelun, kun kestää niin kauan ennen kuin ylösnousemus kirkastuu hänelle. Vasta rakkaan opettajan puhuttelu »Maria!» räjäyttää kiven pois Marian sydäimestä. Silloin hän ymmärtää, että siinä on elävä Jeesus, hänen oma opettajansa ja Herransa. Kohtaus ei kuitenkaan pääse jatkumaan kovin pitkään. Jeesus sanoo jälleen kovin suoraan, ettei häneen saa koskea. Yllättävää on se, ettei Jeesus lainkaan viittaa maanpäällisiin ilmestyksiinsä (vrt. esim. Mt 28: 6, 10). Hän ei lupaa, että hänet saa vielä nähdä, vaikka Johanneksen evankeliumissakin on useita kuvauksia ylösnouseseen ilmestyksistä. Marian kanssa Jeesus puhuu vain taivaaseen astumisestaan. Maria saa taas viestinviejän tehtävän. Miesten on saatava tietää, mitä Jeesus on sanonut. Joitakin naiskuulijoita jakson mieskeskeisyys saat-
taa harmittaa. Pääasiassa sävy kertoo Jeesuksen ajalle tyypillisestä tarkastelutavasta. Veljet olivat kirjoitetun tekstin päähenkilöitä. Asiassa sitä vastoin ei pitäisi olla mitään sukupuoleen sidottua. Marialla on viesti kaikille.

Jakeen 20: 17 puhutteluissa on poikkeuksellista läheisyyttä. Johanneksen evankeliumissa veli-sanaa on käytetty vain sanan perusmerkityksessä Jeesuksen pikkuveljistä ja Lasaruksesta puhuttaessa. »Isä» puolestaan on ollut erityisesti Jeesuksen itsensä käyttämä, usein toistuva nimitys Jumalasta. Jeesukselle Jumala on ollut »minun Isäni». Nyt ylösnousemuksen jälkeen opetuslapsia kutsutaan Jeesuksen veljiksi ja Jumalaa paitsi Jeesuksen Isäksi myös Jeesuksen seuraajien Isäksi. Perhe on yhtäkkiä kasvanut avaraksi. Uusi aika on alkanut.

Riitta Särkiö

30.4.

1. sunn. pääsiäisestä

Jh 21: 1–14

Virret:

Alkuvirsi 265

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 104

Uhrivirsi 89

Ehtoollisvirsi 232

Päätösvirsi 449

Verkot järveen — ja Pietari myös

Ylösnousseen ilmestysten piti oikeastaan jo loppua (vrt. Jh 20: 29), ja evankeliumin päätössanatkin on jo lausuttu (Jh 20: 30–31) — mutta vielä seuraa *encore*: Kerran vielä! Sillä kolmas kerta (Jh 21: 14) toden sanoo.

Tämä jälkinäytös ei todennäköisesti kuulunut alkuperäiseen Johanneksen evankeliumiin. Mutta juuri siksi, ettei luku 21 alun perin jatka lukua 20, näiden välinen sauma luo sitäkin kiinnostavamman jännitteen lopullisissa evankeliumitekstissä.

Kehä kiertyy umpeen. Oppilaat ovat palanneet kotiseuduilleen kalastamaan, kuin silloin ennen. Aivan kuin Jeesus ei olisi lainkaan lähettänyt heitä uuteen tehtävään (vrt. Jh 20: 21). Yö- ja aamutunnelmassa on jotakin surumielistä ja jotakin symbolista. Ihmisten kalastajat ovat taas tavallisia kalastajia — eikä vanha ammattikaan oikein tunnu luontuvan ilman Kalalaivan Kapteenia. Ilmassa on *post festum* -tunnelmaa. Kun Pietari sanoo: »Minä lähdän kalaan», se kuulostaa melkein siltä, kuin hän olisi sanonut »Minä lähdän tupakalle / kävelemään tms.» — sanalla sanoen: »Minä en jaksa (tätä surua? tätä epävarmuutta?). Minä haluan tehdä jotakin.» Muut vastaavat yhdestä suusta: »Me tulemme mukaan.» Tämä itsessään melko turhalta vaikuttava dialogi tuntuu alleviivaavan tyhjyyttä: mennään vaikka kalaan — tehdäksemme edes jotakin.

SALATTU JEEBUS

Oppilaat eivät heti tunne rannalla olevaa Jeesusta (j. 4). Liekö tämä vain kerronnallista jännitettä

lisäävä maininta — vai onko tässä symboliikkaa: viittaako kirjoittaja kenties hienovaraisesti siihen, että Ylösnousseen läsnäoloa ei ole aina ihan helppo huomata? Tai jopa siihen, että ylösnousemusruumis on toisenlainen? Joka tapauksessa Jeesus saapuu aluksi incognito — kuten Emmauksen tiellä (Lk 24: 13–35).

Salatun Jeesuksen teema tuo syvyyttä pääsiäistunnelmaan. Ei ole ihan helppo hypätä pitkänperjantain mustasta alhosta pääsiäisen valkeuteen. Ajattelen vaikkapa sellaista kuulijaa, joka on äskettäin menettänyt jonkun läheisensä. Voisiko häntä puhutella ajatus siitä, että Ylösnoussut kulkee ihmisen rinnalla usein salattuna — hän on läsnä, vaikkei siltä näytä eikä tunnu.

Vasta ihme avaa oppilaiden silmät. Liekö kyseessä toisinto samasta suuri kalansaalessa -kertomuksesta, jonka Luukas kertoo jo alkulehdillään (Lk 5: 1–11)? Jos niin on, ainakin Jh 21 panee vielä paremmaksi: jollakulla on näköjään aikaa laskea kalojen lukumääräkin yksitellen — mutta verkot eivät edes repeile (Jh 21: 11, vrt. Lk 5: 6). Kalansaalessa-teema ei kuitenkaan jää itsetarkoitukseksi, vaan korostaa pääsiäissanomaa: Ylösnoussut antaa yltäkylläisyyden. Hän myös lähettää tehtävään: hän pyytää seuraajiltaan jotakin (tässä tapauksessa syötävää), mutta hän antaa itse sen, mitä pyytää.

ERILAISET OPETUSLAPSET PÄÄSEVÄT SAMAAN PÖYTÄÄN

Lempiopetuslapsi *huomaa* ensin, Pietari *toimii* ensin (j. 7). Toisin kuin Mt:ssa (14: 28–31), Pietarilla ei ole nyt aikaa yrittää kävellä veden päällä — nyt on aika hypätä kiireesti veteen. Todella konkreettinen uskon hyppy!

Pietari, joka on nopea avaamaan suunsa, myös nopea kieltämään Jeesuksen, on nyt yhtä nopeasti tulossa Mestariaan vastaan. Hän haluaa taas keran olla ensimmäinen. Hän oli ensimmäinen, joka ehdottaa kalaan lähtemistä (j. 3), nyt hän on ensimmäinen, joka hyppää, ja hetkeä myöhemmin hän on ensimmäinen, joka vetää verkon maihin (j. 11).

Lempiopetuslapsi jää taustalle. Vaikka hän on tunnistanut Jeesuksen ensin, hänellä ei ole samantyyppistä kiirettä. Hän malttaa soutaa muiden kanssa nuo sata metriä rantaan (j. 8).

Näiden kahden »kilpakumppanin» suhde askarruttaa minua. Samassa veneessä — ja kuitenkin niin erilaisia (vrt. myös Jh 20: 3–10). Jotakin tavattoman puhuttelevaa on minusta siinä, että molemmat saavat kohdata rannalla Mestarinsa — vaikka kumpikin lähestyy omalla tyylillään, toinen hätäillen ja toinen hätäilemättä. Olisiko tässä ainesta jopa ekumeeniseksi malliksi: Ylösnousseen kohtaamisessa vallitsee »sovitettu erilaisuus» (*reconciled diversity*); juoksijan ei tarvitse halveksia soutajaa eikä hitaamman hätähousua. Erilaisinakin he ovat samanarvoisia.

Johannes 21:n kirjoittajan laatima saarna tuntuu huipentuvan yhteiseen ateriaan — joka tuo kovasti mieleen ehtoollisen: »Jeesus otti leivän... ja antoi heille... samoin hän...» (j. 13). Ylösnoussut palvelee oppilaitaan. Kadonneeksi luultu yhteys on taas löytynyt. Silloin kukaan ei kysy. Sanoja ei tarvita. Salaisuudesta voi päästä osalliseksi muutenkin, aavistellen.

Mika Aspinen

7.5.

2. sunn. pääsiäisestä

Jh 21: 15–19

Virret:

Alkuvirsi 375

Kolminaisuusvirsi 131: 4

Päivän virsi 251

Uhrivirsi 378: 1–

Ehtoollisvirsi 374

Päätösvirsi 177: 1, 5

Rakastatko Sinä minua enemmän

Paha olla paimenessa, jos porukat ovat jo kadonneet »omille teilleen». (Jer 23: 2). Valittelu heistä, jotka kulkevat omia teitään ei kuitenkaan ole tässä ydin. Profeetan silmin katsottuna paimenet ovat päästäneet omille teilleen ne, joista olisi pitänyt huolehtia. Raamatun sisäpiiriin kovaan huomoriiniin kuuluu se, ettei Jumala jätä huolehtimatta näistä paimenista: »Minä vaadin teidät tilille pahoista teoistanne.»

Itselleen paha pappi tässä eniten saarnaa. Itseensä kuulee tämän kysymyksen kohdistuvan: »Rakastatko Sinä minua enemmän?» (Jh 21: 15). Miten rakastaa pappi Kristuksen seurakuntaa ja miten rakastaa seurakuntalainen omaansa? Päivän tekstivalikoiman puhuttelevin kohta löytyy papin kaipuun kohteista ja tekstin selityksestä. »Vastuuta kantavia henkilöitä.» (1 Piet 5: 1, selitys). Tällaisia vastuuta kantavia henkilöitä pappikin kaipailee. Siinä pitäisi muistaa keskeisin kuntoutusohje: »Pitäkää huoli itsestänne ja koko laumasta.» (Apt 20: 28).

Missä ovat seurakunnan rakentamiseen motivoituneet kunnon lampaat, jotka tietävät, että

vaikka pappi olisi pahakin niin paimen kuitenkin on hyvä? Suloisimmillaan sanomamme Jumalasta on Hänen uskollisuutensa ja hyvyytensä sanomaa. Se tarkoittaa käytännössä pelon loppumista. Se tarkoittaa myöskin sen pelon väistymistä, että minut olisi unohdettu. Kukaan, jolla on silmät kohti paimenta, ei joudu hukkaan. On tietenkin sivistynyttä ja oikein sanoa, että kukaan meistä ei ole paimen sanan varsinaisessa, Vapahtajaamme tarkoittavassa merkityksessä. Mutta on vastuun väistämistä, elleimme ota todesta sitä, että pappeina olemme paimenen virassa. (Jer 23: 4). Mutta emme me ole yksin eivätkä seurakuntalaisemme ole yksin. Rohkeutta annetaan, koska pahoistakin paikoista ja synkistä laaksoista on kuljettava. Paimenen sunnuntain sanoma on, ettemme ole yksin ja siitä johtuu, ettemme pelkää mitään pahaa. (Ps 23: 4).

Matti Perälä

14.5.

3. sunn. pääsiäisestä

/ 2. rukouspäivä

Lk 7: 11–16

Virret:

Alkuvirsi 105

Kolminaisuusvirsi 325: 4

Päivän virsi 619

Uhrivirsi 464

Ehtoollisvirsi 452

Päätösvirsi 446: 3–5

Äidin ja pojan uusi elämä

Käsikirjakomitean Evankeliumikirja-ehdotuksessa tämä pyhä löytyy kohdasta 4. pääsiäisajan sunnuntai. Toinen rukouspäivä tulee näkyviin pääasiassa saarnassa, muuten jumalanpalvelus noudattaa kirkkovuoden pyhää, jubilate-sunnuntaita. Jeesuksen seuraajat iloitsevat siitä, että ylösnoussut Herra on heidän kanssaan ja odottaa heitä kirkkaudessa. Taivasikävä näkyy kirkkovuoden pyhän teksteissä ja virsissä.

Toinen rukouspäivä on perheen, lähi-suhteiden ja ihmisten välisen huolenpidon sunnuntai. Tänä

vuonna se on sijoitettu samaan sunnuntaihin äitienpäivän kanssa. Äitienpäivä ei tietenkään ole kirkollinen pyhä, mutta toinen rukouspäivä antaa luontevan mahdollisuuden puhua äitiydenkin teemoista.

Hallituksen määräämä evankeliumiteksti kuvaa erään äidin pohjatonta ahdistusta. Nainen on jäänyt vaille turvaa yhteiskunnassa, jossa jokainen nainen oli jonkun miehen hallinnassa. Nainin kaupungissa asuva äiti oli jo menettänyt miehensä. Nyt leskiäidin ainoa poika on kuollut. Naisen epätoivoinen tilanne korostuu äärimmilleen. Monet ihmiset osallistuvat naisen suruun. Jeesus törmää ruumissaattoon ja tuntee niin kuin aito ihminen vain voi. Hänen käy naista sääliksi. Erityiseksi tilanteen tekee kohta se, että Jeesuksella on muitakin keinoja myötätuntonsa osoittamiseksi. Hän ei perusteettomasti pyydä äitiä lopettamaan itkuaan. Jeesus pysäyttää parien kantajat ja herättää pojan kuolleista. Hän nostaa kuolleen takaisin elämään ja antaa hänet äidilleen. Poika saa elämän ja niin saa äitikin. Läsnaolijat pelästävät suuren ihmeen edessä ja ylistävät Jeesusta Jumalan lähettämäksi, suureksi profeetaksi.

Rukouspäivien yleisteema tänä riemuvuonna on toivo. Nyt tarkasteltavan ihmekertomuksen konteksti on riemuvuoden kannalta mielenkiintoinen. Edellä on kerrottu sadanpäällikön palvelijan parantamisesta. Jeesus parantaa palvelijan häntä tapaamatta, pelkän sanan voimalla. Nainin lesken pojan herättämisen jälkeen kuvataan keskusteluja Johannes Kastajan oppilaiden kanssa. Nämä haluavat tietää, onko Jeesus todella oikea messias, jonka tuloa Johannes on kuuluttanut. Jeesus kehottaa katsomaan omia tekojaan ja riemuvuoden tunnusmerkkejä. Nyt toteutuu se, mistä Jesaja ennusti. Kuurot, sokeat, kaikki köyhimmät iloitsevat (Jes 29: 18–19) ja Siionin surevat saavat kyynelten sijaan ilon öljyä (Jes 61: 1–3). Tämän juuri sai nainilainen leskiäiti kokea. Hänen ei ollut vaikea uskoa, että Jeesus oli se, jonka oli määrä tulla. Nainen oli sen omin silmin nähnyt ja omassa elämässään kokenut. Hänen ahdinkonsa oli hetkessä vaihtunut iloksi ja toivoksi.

Vain harvoin kukaan pääsee näin ihmeellisellä tavalla ulos epätoivosta. Miten sitten Luukkaan kertomus tuo toivoa ja riemua kuulijoilleen vuonna 2000? Jos ainoastaan konkreettinen ihme auttaa ahdingosta, moni jää suremaan ja itkemään. Meidän täytyisi nähdä Jumalan väliintulo laajemmin ja hyväksyä myös arkipäiväinen, huomaamaton ihme Jumalalta tulleenä apuna. Jeesuksessa Jumala on tullut ihmisten keskelle tekemään jatkuvasti sitä, mitä messias tekee: parantamaan, herättämään toivoa, lohduttamaan, armahtamaan. Nainin kaupungin väki näki oikein Jeesuksen ja Jumalan yhteyden, kun he suuren ihmeen jälkeen julistivat: »Jumala on tullut kansansa avuksi!» Kristityn toivo on siinä, että hän saa rukoilla näitä riemuvuoden lahjoja elämäänsä.

Luukkaan kertomus osoittaa ihmisten välisen

yhteyden tärkeyden. Lapsensa menettänyt leskiäiti tarvitsi saattajia surussaan ja kyllä hän saattajia saikin. Yllättävä kuolema järkyttää ja pysäyttää ihmiset. He saavat muistutuksen elämän arvoitussellisuudesta. Vierellä kulkijat tuntevat saavansa elämänsä kuin uutena, entistä kallisarvoisempaan lahjana. Tämä kokemus ei kuitenkaan saisi viedä heiltä kykyä aidosti sääliä niitä, jotka todella menettivät rakkaansa.

Riitta Särkiö

21.5.

4. sunn. Pääsiäisestä

Jh 17: 6–10

Messu Kestilän kirkossa

MESSUN TEHTÄVÄJAKO

Jumalanpalveluksen johtaa ja papin osuudet hoitaa kirkkoherra. Avustajana on diakonissa, joka johtaa esirukouksen, kattaa ehtoollispöydän, kehottaa rauhantervehdykseen ja jakaa viinin. Kaksi seurakuntalaista, hallintoelinten jäseniä vuorolistan mukaisesti, lukevat lukukappaleet ja osallistuvat esirukouksen toteutukseen. Kanttori säestää ja johtaa laulua ja kirkkokuoroa. Kirkkokuoro laulaa osansa psalmista, laudamuksesta ja uhrivirrestä, joka tällä kertaa lauletaan vuorovirtenä. Lisäksi kuoro laulaa ehtoollisen vieton aikana.

MESSUN MATERIAALI

Messussamme käytetään uutta jumalanpalvelusjärjestystä seurakuntiin jaetusta kirjasta »Uudistuva jumalanpalvelus». Osia kirkolliskokouksen tammi-kuussa vuonna 2000 hyväksymästä Jumalanpalvelusten kirjasta» (Ujp), jonka sivuihin viitataan. Evankeliumikirjan sivuissa viitataan seurakuntiin jaettuun Käsikirjavalioikunnan mietintöön 1/99 (Kvm). Useissa kohdin käytetään Käsikirjakomitean julkaisemaa Jumalanpalvelusten lisä- ja virikeaineistoa (Lva). Käytämme 2. messua.

MESSUN KULKU

1. Alkuvirsi 539: 1–3 tai johdantopsalmi 98: 1–9. (Lva: Jouluyön jne virikeaineistoa, antifonina virsi 92: 1)
3. Johdantosanat (ks. jäljempänä)

4. Yhteinen rippi
— synnintunnustus 5 (Ujp, s. 51)
— synninpäästö 4 (Ujp, s. 56)
7. Kunnia ja kiitosvirsi, Laudamus (kuoroäännet, Lva) tai 128: 2–4
9. I lukukappale Jes 32: 15–20 (Kvm s. 325)
10. Vastaus, virsi 122: 2–3 (ei lainkaan johdantoa virteen, jotta srk:n vastaus olisi mahdollisimman lähellä ja dialogisuus näin korostuisi)
11. II lukukappale Room 8: 9–11 (Kvm s. 326)
12. Päivän virsi 446
13. Evankeliumi Joh 17: 6–10 (Kvm s. 326)
15. Saarna (juuria ks. jäljempänä)
18. Yhteinen esirukous (lukijat, kertosaie, ks. jäljempänä)
19. Uhrivirsi 455: 1–5 (kuoro ja srk vuorovirtenä, SKUL)
24. Ehtoollisen viettäminen, sen aikana kuorolaulua ja urkumusiikkia (ks. jäljempänä)
28. Päätösmusiikki virsi 444: 2

JOHDANTOSANAT

Veljet ja sisaret! Tänä pyhänä muistetaan, että olemme taivaan kansalaisia maailmassa. Meitä kutsutaan laulamaan kiitosta Jumalalle: »Laulakaa Herralle uusi laulu! Hän on tehnyt ihmeellisiä tekoja.» (Ps. 98: 1)

Vietämme tätä päivää myös kaatuneitten muistopäivänä. Jumalanpalveluksen päätteeksi käymme sankarihautoilla. Isänmaan vapaudesta on maksettu kallis hinta. Nyt on meidän aikamme rakentaa tätä maata ja palvella sen kansaa.

Jo täällä meidät on kutsuttu myös taivaan kansalaisiksi. Sen kansalaisuuden suurin lahja on armo. Sen yrittää tehdä tyhjäksi synty Se vääristää silmät, se kahlehtii tunteet ja terävöittää

kielen. Mutta sitä vastaan on mahdollista taistella. Sen voi saada anteeksi, ja mahdollisuuden aloittaa uudestaan.

Käykäämme nyt Jumalan eteen tunnustamaan syntimme ja rukoilemaan anteeksiantamusta. Teemme sen tänään 5. synnintunnustusrukouksen sanoin: Taivaallinen Isä...

SAARNANJUURIA

Meidät tekee suomalaisiksi erityisesti kaksi asiaa: isänmaa ja äidinkieli. Isät kyntivät, kylvivät ja puolustivat maata. Siksi meillä on isänmaa. Äidiltä opimme sanamme, puheemme, läheisen viestimisen mallin. Siksi meillä on äidinkieli.

Isänmaata ja äidinkieltä rakastettiin niin paljon, että niiden eteen kannatti nähdä vaivaa. Muistamme tänään niitä, jotka puolustivat isänmaata antaen kaikkensa.

Isänmaan paratiisissakin on kääremeitä: kylmä talvi ja karut olosuhteet, työttömyyttä ja masennusta, särkyviä ihmissuhteita ja koteja, itsekkyyttä ja muuta syntiä. Ilman syntiä maa olisi taivasta.

Maallisten isänmaitten keskellä ja sisällä elää

Jumalan valitsema Kristuksen omien joukko. He elävät armon osallisuudessa ja edustavat taivasta. Taivaassa ei ole pahaa, ei syntiä.

Kristillinen seurakunta näyttää enemmän langenneelta kuin armahdetulta joukolta. Jossakin keskusteltiin, erottaako meitä uskovia mikään suruttomista. Vanha viisas pappi näki olennaisen eron: uskovat eivät ole muita parempia, mutta he ovat jatkuvasti tekemässä parannusta. Olisiko tämä se Kristuksen kirkkaus, mikä on tullut julki hänen omissaan?

Tänä aikana rukoillaan paljon. Olen joutunut tekemään muistilistan, jotta jaksaisin muistaa ne ahdistuneet ihmiset, jotka ovat pyytäneet esirukousta. Keskellämme kysytään juuri nyt paljon Jumalan apua. Muistetaan myös, että itse Kristus rukoi-lee omiensa puolesta!

YHTEINEN ESIRUKOUS

Kertosäkeenä sanat »Jeesus auttaa, pelastaa, siihen tahdon uskaltaa» (virsi 99: 1)

Me ylistämme sinua, taivaallinen Isämme, ylösnousemuksen ilosta. Anna sen täyttää elämämme niin, ettemme uskomme sinun mahdollisuuksiisi silloinkin, kun omat mahdollisuutemme ovat käyneet vähiksi.

Taivaallinen Isä. Me rukoilemme sinua maailmanlaajuisen kirkkosi puolesta. Tee se meille turvapaikaksi, jotta löytäisimme sen suojassa sinun rauhasi ja kasvaisimme rauhantekijöiksi. Rukoilemme lähetystyön puolesta. Anna läheteille voimaa työhön.

Rukoilemme läheistemme puolesta ja niiden puolesta, jotka ovat pyytäneet esirukoustamme. Muistamme kaikkia niitä ihmisiä ja asioita, jotka hiljaisessa rukouksessa tuomme nyt eteesi. (*hiljainen rukous, riittävän pitkä*)

Rukoilemme sairaiden ja kuolevien puolesta. Anna pääsiäisen sanoman rohkaista heitä tarttumaan iankaikkisen elämän toivoon.

Rukoilemme kansojen ja niiden johtajien puolesta. Varjele heidät vallanhimosta ja anna heille viisautta toimia niin, että kaikilla ihmisillä olisi hyvä elää. Rukoilemme sodasta ja väkivallasta kärsivien puolesta. Muistamme edessäsi vallan väärinkäytön uhreja, vainottuja ja nälkää näkeviä.

Jumala, Isämme, sinä lähetit Poikasi maan päälle kuolemaan puolestamme ja voittamaan kuoleman vallan. Siksi tuomme sinulle kaikki pyyntöme veljemme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kautta.

EHTOOLLISMUSIIKKIA

Ehtoollisen vieton kuorolaulut: Kaikki katsovat, virsi 473 ja Tätä leipää te muistokseni (SKS n:o 45). Urkumusiikki: Jesus Christus, unser Heiland BWV 689 ja/tai BWV 665.

Messun valmistelu
Anna-Kaisa Huhtala ja Tapio Leinonen

28.5.

**Rukoussunn. (5.
sunn. pääsiäisestä)**

Mt 6: 5–13

Virret:

Alkuvirsi 271

Kiitosvirsi 126

Päivän virsi 313

Uhrivirsi 208

Ehtoollisvirsi 224

Päätösvirsi 321: 4–5

Jumalan puhetta sydämen kanssa

VAPAAKSI TURHISTA ROOLEISTA

Rukoussunnuntain evankeliumin alku on ensi näkemältä vaatimuksia täynnä. »Älkää rukoilko kuin tekopyhät!» (j. 5–6) *Hypokrites* voi tarkoittaa myös neutraalisti näyttelijää ja kielteisessä merkityksessä jotakuta, joka yrittää olla muuta kuin oikeastaan on. Miksei siis yhtä hyvin nuorisokielellä: »Älkää vetäkö mitään kauheeta roolia!»

Kielto näyttääkin oikeastaan lupaukselta: Jumalan edessä ei tarvitse »vetää mitään roolia». Ja kuitenkin: rukoillessani olen kyllä enkeli, mutta lähimmäisilleni perkele — vaikka pikemminkin haluaisin kääntää sen toisin päin: Jumala kai sentään kestää mitä vain — lähimmäiseni ehkä vähemmän.

Ovatko liian äänekkäät rukoilijat ongelma? Vai onko ongelma pikemminkin siinä, ettei rukousta oikein tahdo irrota — sen paremmin salaa kuin julkisesti, sanoilla tai sanoitta? Toisaalta, miksi tehdä rukouksesta vaatimusta — varsinkaan rukoussunnuntaina, jolloin kai on erityisesti lupa puhua rukouksesta pikemminkin lahjana ja etuoikeutena? Jos ei rukous irtoa, sitten se ei irtoa. Rukoilemista ei tarvitse »suorittaa». Tässä mielessä päivän epistola (Rm 8: 26) ja evankeliumi täydentävät oivallisesti toisiaan.

VAPAAKSI TURHISTA SANOISTA

»Älkää hokeko tyhjää (kr. *battalogo*, aram. *patpet*) niin kuin pakanat!» (j. 7–8) Pentti Saarikoski tavoittaa käännöksessään oivallisesti tyhjän puheen

kaikua imitoivan sanan: »Älkää puhua palpattako niin kuin barbaarit!» Voin suorastaan kuulla temperamenttisen, liiasta hempeydestä riisutun Nasaretin miehen ärjähtävän vuorella kuulijoilleen.

Rukous ei ole siksi, että Jumala sitä tarvitsisi (j. 8b). Rukousta tarvitsee ihminen itse. Vaikka se sitten olisi yhtä lyhyt kuin entisen miehen iltarukous: »Niinkus tierät, taivaan Isä. Aamen.»

Sören Kierkegaard puolestaan sanoi: »Mitä hartaammaksi rukoukseni tuli, sitä vähemmän minulla oli sanottavaa. Lopulta muutuin kuulijaksi.»

Näin tämäkin kielto muuttuu lupaukseksi: Aina ei tarvita sanoja. Rukous voi olla hengittämistä, huokausta, hiljaa olemista. Kun suu malttaa antaa sydämen puhua Jumalan kanssa, kenties silloin voi lopultakin kuulla, mitä Jumala puhuu sydämen kanssa.

ISÄ MEIDÄN

Isä meidän -rukous avaa monia teemoja ja kysymyksiä. Sen lyhyys ja yksinkertaisuus kätkee paljon. Miten saarnata tekstistä, jonka jokainen rivi — paikoin jokainen yksittäinen sana — olisi jo oman meditaationsa arvoinen?

Salakavalan vaativa, tuo Isä meidän. Mitä oikeastaan tulemme siinä pyytäneeksi? Yksinkertaiset sanat asettavat minut peilin ääreen ja paljastavat ihanteiden täyttämisen mahdottomuuden (niin kuin koko muu vuorisaarnakin): »Tapahtukoon sinun tahtosi...»: Haluanko todella sitä? Ja maan päällä myös? Enkö pikemminkin halua, että *oma* tahtoni tapahtuisi? »Niin kuin mekin anteeksi annamme...»: Jos ajattelen omaa kykyäni ja halua, ni antaa anteeksi, enkö pikemminkin toivoisi, että Jumala *ei* anna anteeksi sillä tavalla kuin minä...? »Äläkä saata kiusaukseen...»: Mutta eikö se jos mikä ole tekopyhää, kun kuitenkin itse suorastaan etsin kiusauksia, milloin minkäkinlaisia? (Ja joku kuiskuttelee: ovatko ne kaikki edes välttämättä pahasta...?)

Rukous on yksinkertainen, lyhyt ja avoin mo-
neen suuntaan. Isä, isi (aramaan *abba*) — lastenkieltäkö? Sitäkin, mutta myös aikuisen tapa puhutella lämpimän tuttavallisesti ketä tahansa vanhempaa henkilöä. Aito Jeesuksen ääni? Todennäköisesti — mutta samalla myös juutalaisesta perinteestä ammentava puhuttelu.

Juuri yksinkertaisuudessaan ja lyhydessään Isä meidän -rukous yhdistää: sitä voivat rukoilla yhtä hyvin lapset kuin aikuiset, uskossaan varmat kuin etsijät, kirkossa aktiiviset ja kirkosta vieraantuneet — tunnustuskunnasta riippumatta. Se on riittävän helppo lasten — ja jopa aikuistenkin! — ymmärrettäväksi, mutta samalla sen syvyyksiä ei voi viisinkaan ammentaa tyhjiin.

Isä, opeta taas meitä rukoilemaan. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen rukouksemme.

Mika Aspinen

1.6.

Jh 17: 24–26

Virret:

106

250: 5, 6 (tai Laudamus)

107

430: 1–

110

339: 1–2 (ylystys)

339: 4

Helatorstain messu

Pielisensuun seurakunnassa

SEURAKUNNAN KUVAAUS

Pielisensuun seurakunta on yksi Joensuun kolmesta seurakunnasta. Väkeä on n.13 000. Kirkossa käy ilahduttavassa määrin myös nuoria ja perheitä. Pääosa kirkkokansasta on työikäisiä ja eläkeläisiä. Suuri osa seurakuntalaisista on muualta Pohjois-Karjalasta muuttanut. Messu on suunniteltu kahden papin ja kanttorin voimin. Naiskuoro Mimesis ja seurakuntalaisia on tulossa toteutukseen mukaan.

HELATORSTAIN MESSUN TEEMOJA, JOTKA NOUSIVAT PÄIVÄN TEKSTEISTÄ:

Jeesuksen kuninkuus ja korottaminen, Lähetystehtävä jossa Jeesus itse läsnä, Taivaaseen astuminen, Jumalan tunteminen merkitsee Jumalan rakkauden tajuamista ja rakkautta elämänasenteena.

JUMALANPALVELUKSEN RUKOUKSET

Kehotus synnintunnustukseen s. 239/Helatorstai tai seuraava: Helatorstai kertoo jäähyväisistä. Oppilaat olivat saaneet elää Vapahtajan lähellä kolme tärkeää vuotta ja kuulla iankaikkisen elämän sanoja. Uusi vaihe alkaa heidän elämässään. Vapahtaja menee takaisin Isän luo. Mutta hän ei jätä omiaan nytkään yksin. Tänäänkin hän on keskelläme armollisena synnin ja kuoleman voittajana. Siksi käytämme luottavaisin mielin tunnustamaan omaa ja yhteistä syylisyyttämme näin sanoen:

Synnintunnustus vaihtoehto 4.

Synninpäästö vaihtoehto 1.

Päivän rukous vaihtoehto 2

Esirukous: viikkomessun esirukous, trishagion tai seurakunnassa valmisteltu rukous, jossa erityisiä aiheita rukous lähetystyön, kristittyjen yhteyden ja muukalaisten rakastamisen puolesta.

Prefaatio vaihtoehto 3.

Ehtoollisen kiitosrukous 2.

Herran siunaus laulaen

Kuorolaulut: Vastausmusiikki tekstien välissä: Mesulauluja kirjasta 56 tai 96. Ehtoollisen aikana muuta.

SAARNAN JUURIA

Saarnateksti Jh 17: 24–26 kertoo lyhyesti Jeesuksen olemassaolon tarkoituksen: 1. maailma ei tunne Jumalaa. 2. Jumala lähettää Jeesuksen kertomaan millainen Jumala on. 3. Jumalan tunteminen merkitsee Jumalan rakkauden tajuamista ja rakkautta elämän asenteena. 4. Jeesuksen seuraajat pääsevät Jeesuksen kanssa sinne missä nähdään Jumalan kirkkaus, Jumala peittelemättömänä.

Tekstin alkuosa viittaa Helatorstain aiheeseen löyhästi. Jeesus siirtyy sinne missä muutkin voivat »nähdä hänen kirkkautensa». Teksti herättää suuri kysymyksiä: Mitä on Jeesuksen opettama rakkaus? Miten se erosi juutalaisen tradition käsityksestä Jumalan tahdosta ja mitä uutta se tuo tämän päivän ihmisen elämään? Onko kenties jokin universaali »tämän maailman» käsitys rakkaudesta, joka ei kelpaa Jumalalle? Seurakunnassamme on Helatorstaina lähettiperheen matkaan siunaaminen, joten keskittyminen edellä oleviin lähetystyönkin peruskysymyksiin lienee paikallaan.

Kun Jeesus oli kiihtynyt tai purevan ivallinen silloin taustalla useimmiten oli konflikti juutalaisen tradition kanssa, joko rakkaudettomuuden tai tekopyhyiden takia. Meidän aikamme ei liene juurikaan parempi rakkaudettomuuden ja tekopyhyiden saralla. Jos etsii universaaleja piirteitä ihmillisen rakkauden vääristymistä ei kai voi tulla muuhun tulokseen kuin, että itsekkyyks ja vallanhallus on aina ja kaikkialla mennyt ohi lähimmäisenrakkauden. Itsekkyyks on aina mieluusti pukeutunut rakkauden ja hurskauden kaapuun ja tuloksena on ollut rakkaudettomuutta ja tekopyhyyttä. Itsekkyyks ja vallanhallus ovat voimia, jotka saavat parhaimmatkin hyvää tarkoittavat aiheet kääntymään irvikuvikseen. Edes Jeesuksen seuraajien ei ole onnistunut näitä ikäviä piirteitä välttää.

Jeesuksen vaatimus seuraajilleen oli rehellisyys, selkeä tietoisuus tekemistensä motiiveista. Ilman Jumalan rakkautta, ilman armoa rehellisyys on kestämatön paikka. Tässä kai on ero kaikkiin ismeihin. Ne eivät joko kestä totuutta ihmisen heikkoudesta tai ne eivät anna sijaa armolle. Totuus ja armo yhdessä on aidon lähimmäisenrakkauden ja samalla hyvän elämän paras kasvualusta.

Itsekkyyden rinnalla on aina kulkenut ihmisen

sisäinen halu tehdä jotain hyvin, epäitsekkäästi ja armahtaen — kai se on aina tuntunut hyvältä. Lopulta tämän varassa on aina ollut toimiva yhteiskunnallinen elämä ja perhe-elämä. Epäitsekkyyden suurin este lienee aina ollut ajatus: »Muut saavat, mutta minä en». Tämän päivän vaihtoehdoton materialismi ruokkii tuota ajatusta vahvasti. Ainakaan julkisuudessa toisinajattelijoille ei ole sijaa.

Ja kuitenkin, kun vaatii taloudellista etua, saa toisissa salamannopeasti heräämään vastarinnan. Kun vaatii rakkautta ja hyväksymistä, saa vastaan sa torjunnan. Kun vaatii, asiat yleensä jumiutuvat. Kun lähestyy ilman vaatimusta, ovet avautuvat. On surullista, että tämän päivän elämän rakenteet perustavat toimintansa vaatimusten, uhan ja pakkon moottoreille — jopa perheissä. Hyvälle mielelle ei juuri jää sijaa.

Kristittyjen pitäisi tänään vaikuttaa, että hyvälle mielelle jäisi sijaa. Vaikuttaminen lähtee omien asenteiden arvioimisesta ja se tekee kipeää. Muuta tietä ei ole. Mutta se tie ei ole mikään tuskien maraton. Jos totuus ja armo saavat kulkea käsi kädessä se pikemminkin on kirpaiseva pikataival, jonka maalista alkaa rauhallinen ja kiireetön siirtymätaipale. Kisa päättyy sinne missä nähdään esteettä Kristuksen kirkkaus.

*Messin valmistelu: Tapani Nuutinen,
Matti Haunia, Leena Pulkkinen.*

**»Aidommin,
Syvemmin,
Rohkeammin»**

**Papiston päivät Tampere-
talossa 24.–25.10.2000**

Onhan kalenterissasi?

AKAVA-tarjous 1/2000

ETUMATKAT

Keisarinnan Kierros (Praha-Wien-Buda-pest) 14.-21.4. - 500 mk
Ranskan Herkut -kiertomatka, lähtö 9.5. ti-ti - 400 mk
New York 7 pv, pe-la, lähtö 10.3 ja 24.3.
 Hotel Pennsylvania, 3-h tai 2-h huoneessa - 1.390 mk
 Hotel Marriott Courtyard, 3-h huoneessa - 1.380 mk
 Hotel Marriott Courtyard, 2-h huoneessa - 1.350 mk

AURINKOMATKAT ALENNUS 5 %

Playa de las Americas (PLA03) & Puerto de la Cruz (PDC03) 6.3., 13.3., 20.3., 27.3., 3.4.

FINNMATKAT ALENNUS 5 %

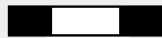
Puerto de la Cruz (PDC02) & Etelä-Teneriffa (PLA02) 6.3., 13.3., 20.3., 27.3., 3.4., 10.4., 17.4.
 Fuerteventura (CAL01 ja COR01) 6.3., 13.3., 20.3., 27.3., 3.4., 10.4.
 Lanzarote (ACE01) 5.3., 12.3., 19.3., 26.3., 2.4., 9.4., 16.4.
 Costa del Sol (AGP02) 2.3., 9.3., 16.3., 23.3., 30.3., 6.4., 13.4.
 Kypros (LIM01) 4.3., 11.3., 18.3., 25.3., 1.4., 7.4., 14.4.
 Hammamet (HAM01) 5.3., 12.3., 19.3., 26.3., 2.4., 9.4., 16.4.
 Costa de la Luz (XRY01) 11.3., 18.3., 25.3., 1.4., 8.4., 15.4.

Hertz-Autovuokraamo myöntää akavalaisille 5 - 20% alennuksen normaalihinnoista kohteesta riippuen. Varauksen yhteydessä ilmoitettava Hertz/Akava CDP-numero 832070.
 SMT:n akavalaisille myöntämät alennukset lasketaan aina matkanjärjestäjien esitteissä mainitusta aikuisen perushinnasta ellei muuta mainita ja niin kauan kuin paikkoja riittää. Alennus ei koske pelkkiä lentopaikkoja.
 Akava-jäsenetuhintaan ei voi kytkeä muita alennuksia (esim. lapsialennus tai ennakkovaraajan etu). Luottokorttiasiakkailta veloitamme toimistokulut. Alennuksen saamisen edellytyksenä on, että matka varataan Suomen Matkatoimistosta ja, että jäsenedusta mainitaan jo matkan tilausvaiheessa. Tämä tiedote kumoaa aikaisemmat ja on voimassa 15.2.-15.4.2000.

Puhelinmyynti 010 826 8000 (auki ma - pe 8 - 19, la 10 - 15), World Trade Center Aleksanterinkatu 17 (09) 1826 2065, Seurakuntamatkat (09) 1826 2310, SUL-matkapalvelu (09) 3481 2480, Pitäjänmäen Liikematkakeskus (09) 613 355, Tapiola (09) 5259 650, Tikkurila (09) 5578 710, Hamina (05) 2255 880, Joensuu (013) 254 110, Jyväskylä (014) 3340 911, Kerava (09) 2748 510, Kookola (06) 8312 766, Kotka (05) 2308 310, Kouvola (05) 7449 411, Lahti (03) 882 380, Lappeenranta (05) 4119 000, Oulu (08) 5538 810, Pietarsaari (06) 7235 277, Pori (02) 6221 311, Rauma (02) 8387 4510, Rovaniemi (016) 3210 700, Salo (02) 7758 600, Savonlinna (015) 576 990, Tampere (03) 2237 100, Tornio (016) 430 991, Turku (02) 2730 950, Vaasa (06) 3178 300

SUOMEN MATKATOIMISTO

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14. 1. 1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
 Helakallionkatu 6 F
 33580 Tampere
 (03) 219 0203 (työ)
 (050 554 2427 (GSM)
 s-posti:
 juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
 (09) 150 2467 (työ)
 050 511 6683 (GSM)
 (019) 387 014 (koti)
 s-posti: esko.jossas@pappisliitto.inet.fi

APULAIS-TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Jukka Huttunen
 (09) 150 2466 (työ)
 (09) 812 165 (koti)
 050 546 2763 (GSM)
 s-posti: jukka.huttunen@pappisliitto.inet.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
 (09) 1502 468 (työ)
 050 546 2765 (GSM)
 (09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
 (09) 150 2453
 s-posti: tuula.anttonen@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Liiton talous
 Anne Taanila
 (09) 150 2657
 s-posti: anne.taanila@pappisliitto.inet.fi
 Jäsenasiat
 Heli Meinola
 (09) 150 2653
 s-posti: heli.meinola@pappisliitto.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
 Rautatieläisenkatu 6
 00520 Helsinki
 Avoimna arkisin
 klo 9.00-15.00
 fax (09) 148 5875
 kotisivu www.evl.fi/jst/
 pappisliitto/
 s-posti: suomen.kirkon@pappisliitto.inet.fi

DIAKONIA-TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15. 6. 1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
 Leena Vanne
 Seilikaari 14 as. 8
 02180 Espoo
 (09) 8625 0431 (työ)
 (09) 502 3465 (koti)
 040 546 5193 (GSM)
 s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
 Riitta Hiedanpää
 (09) 150 2287 (työ)
 040 516 5557 (GSM)
 (09) 477 3853 (koti)
 s-posti: riitta.hiedanpaa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
 Ttm Raija Pyykkö
 (09) 1502 286 (työ)
 040 7650 477 (GSM)
 09-588 1357 (koti)
 s-posti:
 raija.pyykkko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Seija Ruotsalainen
 (09) 150 2487 (työ)
 s-posti: seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
 Rautatieläisenkatu 6
 00520 Helsinki
 Avoimna arkisin
 klo 9.00-15.00
 fax (09) 877 7397

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTÖMYSSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu
 17 B, 00131 Helsinki
 puh. (09) 625 634
 (Tarja Kontkanen)
 fax (09) 622 5631
 s-posti: tarja.kontkanen@patkassa.fi

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND
R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
 Marjukka Andersson
 Myllykallionrinne 2 B 15,
 00200 Helsinki
 (09) 675 248 (työ)
 040 513 6235 (GSM)
 (09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Varatuomari
 Pentti Niemelä
 (09) 1502 445 (työ)
 040 512 9985 (GSM)
 (09) 7262 321 (koti)

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Munc
 (09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
 Rautatieläisenkatu 6
 00520 Helsinki
 Avoimna arkisin klo
 9.00-15.00
 fax (09) 2787 177
 kotisivu www.kolumbus.fi/skul/
 s-posti: kanttori.urkuri-
 liitto@kolumbus.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYSSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
 8 krs., 00520 Helsinki
 puh. (09) 150 21
 fax (09) 272 1212

Miksi rahaa konsertteihin?

Johdan palmusunnuntaina Espoon kirkossa J.S. Bachin Johannes-passion. Samalla hui-don ilmaan myös viisinumeroisen summan Kanta-Espoon seurakunnan musiikkimäärä-rahoja. Tuleeko tahdille liian kova yksikkö-hinta? Toteutuuko kustannusvastaavuus?

Kuuluuko suurten konserttien järjestäminen seurakunnan toimintaan? Tavoittelevatko kanttorit niissä vain toteutumattomia Suuren Taiteilijan unel-miaan? Käyttävätkö he seurakunnan virkaa ja vero-kertymää katalasti hyväkseen oman taiteellisen uran-sa edistämiseksi?

Ja eikö konsertin esiinmanaamista emootiomys-kyistä tule muutenkin hillitön meno ja kaikenlainen kohtuuttomuus, kun mukana ei ole edes papin puheta sykettä alentamassa ja kuultua selittämässä?

***

Konsertti-sanalla viitataan seurakuntatyössä hyvin monenlaisiin tilaisuuksiin. Terminologinen rajanveto vaikkapa virsiä, puhetta ja musiikkiesityksiä sisältävän seurakuntaillan ja hiljaisen viikon iltakonsertin välillä on vaikeaa, eikä perimmältään oleellista. Seurakunnan musiikkityön järjestämät kirkkokonsertit ja muut musiikkipainotteiset tilaisuudet ovat osa seurakunnan julistustyötä. Bachin Johannes-passio on toki länsimaisen musiikin mestariteos, mutta samalla se on vaikuttavasti julistava kärsimysajan

jumalanpalvelus. Siksi sen luovuttaminen pelkästään konsertti-instituution kauppatavaraksi olisi sääli. Jo-hannes-passio ei ole elitististä taidemusiikkia, sillä ihmisten musiikkimaku ei noudata tyylihistorian raja-aitoja, vaan on aina paljon laajempi kuin mitä ihminen itse luulee. Johannes-passio on samalla tavalla tätä päivää kuin 500-vuotias, edelleen joka-päiväisessä käytössä oleva Espoon kirkko.

Konsertti saattaakin siis parhaimmillaan olla seu-rakunnan ydintoimintaa.

Pelkästään instrumentaalimusiikkia sisältävä ti-laisuuskin voi olla luonteeltaan seurakunnan perus-tehtävää tukeva. Tapamme vastaanottaa ja tulkita asioita ja ilmiöitä on kokonaisvaltainen. Visuaalinen ja akustinen ympäristö, esiintyjän kehonkieli, kuuli-jan omat odotukset yms. vaikuttavat osaltaan koko-naisuuteen. Olemme ehkä viestinnän ajattelussa edelleen liiaksi valistusajan verbaaliskeskeisen ka-pean rationalismin saastuttamia.

Kirkkokonserttien järjestelyissä täytyy myös us-kaltaa kyseenalaistaa joitakin itsestäänselvinä pidet-tyjä tapoja. Esimerkkinä tästä olkoon hölmö loppu-koreografia, jossa koko produktiossa usein kaikkein pienimmän työn tehnyt laulusolisti purjehtii edesta-kaisin sakastin ja alttarin väliä kylpien suosionsoi-tuksissa kuin olympiavoittaja, kumarrellen armolli-sesti, pidellen kukkakimpua sydämellä lämpimän kiitoksen indikaattorina ("ne rakastaa mua...").

Konserttien järjestelyt vievät helposti liian paljon kanttoreiden työaikaa ja siksi toimintatapoja on syytä järjeistää ja yhtenäistää. Jumalanpalveluselä-män ja muiden ydintoimintojen laatu ei saa kärsiä. Järjestelyihin liittyvä vastuu konserttien sisällöstä ulottuu myös muiden järjestämiin kirkkokonserttei-hin. Kirkkorakennus on aina ensisijaisesti seurakun-nan jumalanpalvelustila, ei hyväakustiikkainen hal-pavuokrainen monitoimisali.

Suuret konsertit vaativat rahaa. Ammattisoittajille on maksettava heidän erityisosaamisestaan. Se, että konsertin järjestäminen tulee musiikkityölle kalliim-maksi kuin vaikkapa rippikouluopetus, ei tarkoita sitä, että konsertti on musiikkityön kirjoissa tär-keämpi työtehtävä. Työaikakin on rahallinen inves-tointi. Ja kaikkea ei voi eikä kuulu mitata markoissa, vaikka Ajan Henki niin vaatisikin.

***

Seurakunnan musiikkityö on itsenäinen työala omine kirkkokonsertteineen, kuoroineen yms. ja samalla eräänlainen kirkkomusiikillisten ohjelma- ja neu-vontapalvelujen tarjoaja seurakuntalaisille sekä toi-sille työaloille.

Siksi myös meidän kanttoreiden kannattaa silloin tällöin pysähtyä tarkastelemaan tapaamme viestiä alamme asioista esim. työtovereille ja luottamus-henkilöille. Pitää miettiä, miltä korkealentoiset puheet vaikkapa taiteellisuudesta ja konserttitoimin-nasta kuulostavat ns. maallikon korvissa.

2

Jukka Huttunen: Osallistumisen oikeus

3

Esko Jossas: Mihin järjestöjä tarvitaan?

4

Esko Jossas: Uuden sopimuksen kiemuroita

6

Osmo Setälä: Eläke on ihmisen perusoikeus

11

Juha Kauppinen: Pappi ja hänen työtoverinsa

12

Kati Niemelä: Teologian opiskelijat tänään

15

Leena Vanne:

Alaosaston toiminnan tarkoitusta pohtimaan!

16

Maaria Pätsi: Yksityinen rippi diakoniatyössä

22

Alaosastot liittojen perustoimintaa

Juha Pessi: Kollegiaalisuuden unelma ja ongelma

Jouko Pesonen: Yhteydelle on tarvetta

Ville Ojala: Karjalasta kajahtaa!

Ulla Summanen: Alaosasto, ajan tuhlausta vai tiedostamaton voimavara?

Sirpa Nykänen, Sari Koski: Metri lunta ja liukkaat kelit

Tarja Hyttinen: Vaasan DTL:n alaosaston kuulumisia vuodelta 1999

32

Tapio Luoma:

Kirkko ja tieteellisen maailmankuvan murros

36

Opiskelijavinkkelit,

Reetta Tourunen: Muista minua

38

Raija Pyykkö: Kun toinen ihminen uhkaa.

40

Juan José Tamayo-Acosta:

Talouden epäjumalat

42

Kommentti

43

Tekstin ääressä

58

Petri Koivusalo: Miksi rahaa konsertteihin?

Eläke ja sen rahastointi

ELÄKE ON IHMISEN PERUSOIKEUS.

MITEN SEN HOITAMINEN ON KIRKOSSA JÄRJESTETTY?

MITKÄ OVAT VIIMEISIMMÄT ELÄKETURVAN MUUTOKSET?

SIVUT 6–10

Ruohonjuuritason yhteys

OVATKO KIRKON TYÖNTEKIJÄT KOLLEGIAALISIA KESKENÄÄN

— VELJIÄ JA SISARIA, KUTEN ON TAPANA SANOAA?

ALAOSASTOISSA ON MAHDOLLISTA TEHDÄ TODEKSI

AMMATTIKUNNAN YHTEENKUULUVUUTTA.

SIVUT 22–30

Isaac Newton oli luomassa tieteen perinteistä mekani-
nistista maailman-
selitystä. Häntä
myös pilkattiin
omana aikanaan
— tässä painovoi-
mateoriaa.

Maailmankuvan pirstaleet

TIETEELLINEN MAAILMANKUVA ON KOKENUT VIIME VUOSI-
SADALLA MUUTOKSEN MEKANISTISESTA VARMUUDESTA
SUHTEELLISEEN EPÄVARMUUTEEN. MIKÄ ON USKONNOLLI-
SEN MAAILMANKATSOMUKSEN UUSI ASEMA?

SIVUT 32–36